

ris referuantur: in quibus iā patet nō esse tantam rationem admittendi filios ipsos viuentē patre.

Sic etiā responderi posset ad .d.l. i. in fin. de annal. exce. dū enim tex. ibi inquit filiū agere nō posse, nō exprimit patrē alienasse aduētitiā filij: potestq; intelligi de præscriptione circa aliqua ad filiū spectātia, quæ ab aliis detinetur: nec æquū esset vt patrē alienate aduētitiā filij, nō posset filius eo viuēte admitti: Cōtrariū enim rectè tradit Bal. in l. fin. §. in cōputatione, n. 7. C. de iur. delibe. quæ referūt Paris. & Fabia. vbi sup. eumq; sequitur Corn. ibi. n. 6. & Ias. conf. 56. col. 3 li. 3. vers. cōfirmatur: pbat enim Bal. in d. loco, filiū audiendū, & patrē cōpellendū sentire filio, licet pater ipse pmisserit se nunq̄ venturū cōtra alienationē. Et sustinendo doctrinā Bal. quæ æquior & utilior est, potest nouè & elegāter intelligi tex. in d. l. i. in fi. de annal. exce. vt ibi verba illa, quæ filijs potestatem agēdi negare videtur nō precise nec omnimodò negēt. Obstaret enim æquitas & ratio vitandæ fraudis: obstaret etiā decisio. l. Imperator. ff. ad Treb. vndè verba. d. l. i. in fi. possunt referri ad regu. §. necessitate. l. fi. titu. sequē. secundū coēm intellectū, vt dicatur filius agere nō posse, quia nō potest regulariter sine cōsensu patris cuius est administratio, & ius agēdi in aduētijis, ex reg. l. præce. & l. cū oportet, ti. sequē. satisq; verificatur ea verba attēta reg. prohibētē filiū agere attēta etiā difficultate qua fi-

lius premitur ex potestate patris, argu. tex. in l. in cōiūctione. C. de nupt. ibi, *cultu verecūdiæ propriā noluerit volūtate de promere*, tex. & gl. l. i. §. quæ onerāde. ff. quar. rer. act. nō det. quibus attētis satis dicitur nō posse, qd̄ sine magna difficultate fieri nequit, ex text. in l. qui cū maior. §. i. ff. de bon. liber. ibi, *nō facile impetratur*, notat Pau. in l. i. C. de vsu alex: Ias. in l. apud Iulianū. §. cōstat. n. 13. ff. de legā. i. & respectus pudoris facit vt aliquid dicatur fieri nō posse. l. 10. in fi. ff. ex qui. cau. maior. l. 8. in fi. & ibi Bar. ff. de alimē. lega. ibi *necessitas verecūdiā astringit*, Iuuatur hæc interpretatio attēta magna potestate patris in aduētijis, cū absq; decreto alienare possit, secundū veriorē & receptiorē sententiā: vt latè deduximus in. 3. par. l. præceden. ex. n. 21.

46 Ex prædictis infertur ad tex. in c. quia diuersitate, de cōces. preben. vbi in Episcopo suspenso subdit tex. *sicramē vt tēpus suspēisionis in sex mēsisibus nō cōputetur*. deindè inferius subdit, *tēpus etiā, quo ad Apof. sed. accessit, & apud illā permansit intra sex mēses nullatenus computetur*. quæ tex. ad duo extollunt plures Docto. i. vt impedimētū excuset, et si eius origo prouenerit ex culpa impediti: nec enim absq; culpa potuit ibi Episcopus suspēdi, & tamē excusatur intra tēpus suspēisionis: in quo eū extollebat Anani. & cū eo Ias. in §. rursus, n. 26. Institu. de action. & ibi Gome. n. 15. Balb. i. par. 6. par. casu. 22. n. 21. dicit singu. Alex. cōf. 58. n. 6. li. 5. Igne. in l. 2. §. si cōditiōi, n. 85. ff. ad Sylla. notat

Chaf. rubr. 11. §. 2. n. 38. fol. 353. eundē
 tex. dicit ad hoc nota. Deci. in l. 1. in
 1. lectu. n. 27. C. qui admit. & in 2. le-
 ctu. n. 68. extollit Paris. cō. 104. n. 146
 li. 1. notat Aymo. Crauet. cōf. 201. n.
 29. Et ratio est, quia culpa ibi nō fuit
 ordinata ad casum impediēti, ali-
 ter enim impediētū ex culpa ad il-
 lud ordinata, non excusaret: vt mul-
 tis probat Dec. in c. que in ecclesiarū
 n. 30. col. penul. de cōstitu. Aymo. cōf.
 247. ad fi. facit tex. in l. quāuis. ff. so-
 lu. matri. & ibi not. Alex. co. 2. ver. nō
 obstat: tex. et in l. 4. §. illud. ff. si quis
 cautio. vbi etiā accusatus & in vincu-
 lis detētus excusatur. Et tex. in l. suc-
 curritur & l. sequē. ff. ex qui. caus. ma-
 io. sic in simili resoluit Alex. in l. Mar-
 cellus, §. res que, n. 3. ff. ad Treb. Alex.
 in l. recusare, §. fin. n. 6. ff. eod. idem
 Alex. conf. 1. n. 27. li. 3. Sic in pauper-
 tate procedit glo. notab. in c. sacrorū
 12. q. 2. quā extollit Dec. in c. pastorā-
 lis. §. verū, n. 9. de appella. Ex quibus
 infertur ad q. emphyteutæ incarce-
 rati nō soluetis, de qua per Ias. in l. 2.
 n. 72. C. de iur. emphyteu. Infertur et
 magna comprobatio ad opin. Alex.
 quæ mihi verior videtur cōtra cōm
 in d. §. res quæ, & d. l. quāuis: ad am-
 pliationē tex. in auth. res quæ, C. cō-
 mu. de lega. vbi Ias. n. 20. authorita-
 tes refert: & Crot. in §. diui, n. 64. &
 ibidē Loaz. n. 142. Sed his omnibus
 non parū videtur obstare tex. in l. pe-
 nul. in princ. ff. solu. matri. vbi culpa
 etiā nō ordinata ad casum nocet, seu
 casus ex culpa ad eū non ordinata, nō

excusat: de quo alibi agimus cum in-
 tellectu l. Papinianus. ff. de minor.

47 Notatur. 2. tex. in d. c. quia diuersi-
 tatē ad differentiā iuris canonici & ci-
 uilis, vt sicut de iure ciuili nō currit
 præscriptio, vbi datur impediētū
 iuris, nec est necessaria restitutio vt
 sup. ita de iure canonico vbi datur im-
 pediētū facti: quod tentat Imol.
 ibi, n. 5. & ad hoc illū tex. extollit Ias.
 in d. §. rursus, n. 25. & ibi Gome. n. 14
 vers. secūda conclusio: & ita Zancti.
 id extollens in differē. vtriusq; iur. 86
 cū Imol. quē solū refert: & ita Paris.
 in c. extrāmissa, n. 23. & n. 26. de præ-
 scrip. Sed in hoc aduertendū est, qd in
 1. par. illius. c. scilicet in tēpore suspen-
 sionis, erat impediētū ~~facti~~, secūdū
 oēs: & ita nō potest indē probari ta-
 liscōclusio. Et ita Balb. d. 1. par. 6. par.
 n. 21. qui tamē non aduertit in 2. par.
 d. c. agi de impediēto facti, circa eū-
 dū & redeūdū: & tamē eo casu idē di-
 ci, qd dictū erat in impediēto suspē-
 sionis, vt ibi aduertit Panor. n. 3. Et ita
 videtur tex. æquiparare impediētū
 iuris & facti, atq; eo pacto pbare qd
 prædicti Docto. colligūt ad differentiā
 vtriusq; iur. qd nō satis expēdit Imo.
 ibi, n. 9. vers. in glo. dūm generaliter
 distinguit inter ea impediēta, cūm
 tex. in suo casu ea æquiparet.

Qua in re notādū est, differentiā illā
 vtriusq; iur. à pau. is tētata, crebrius à
 Doct. nō teneri: vt patet ex Panor. &
 alijs ibi, qui nullā mentionē faciūt talis
 differentiæ: imò apertē æquiparāt deci-
 sionē vtriusq; iur. Ita etiam apertē Pa-

nor. & Feli. in. d. c. ex trāsmissa. Balb. vbi sup. Dec. in. d. l. i. vtraq; lectu. C. q. admit. & alij sup. citati. Nec Imol. in. d. c. eā differentiā probat, licet eā tētet: quia tādē vtrūq; ius æquiparat, & tex. ibi intelligit, ne generaliter procedat, nec tollat regulā iuris ciuil. sed impedimētū facti æquari iuris impedimētū in cāsibus à iure expressis, pro vt ibi & in. d. c. ex trāsmissa, & in nō nullis alijs: qđ etiā pbat Panor. in. d. c. ex trāsmissa, n. 13. ad fi. ibi, *nisi vbi cōtrariū reperitur expressū*: & Feli. ibidē. n. 8. ibi, *nisi cōtrariū*: quod etiā pbat Bero. decis. 40. n. 3. Nec videt̄ admittēda differētia inter vtrūq; ius, cū tex. in. d. c. quia diuersitatē, nullatenus id pbat: cōtrariūq; in proposito magis colligitur ex. c. cū nobis, de p̄scrip. ibi, *tam legali quā canonica*: & ibi, *secundū iuris ordinem*.

Tex. etiā in. d. c. quia diuersitatem, nō rectē à Doct. allegatur ad p̄scrip̄tiōem, qđ de ea nō loquitur: nec enim ibi agit̄ de auferēdo iure in futurū, quē est natura p̄scrip̄tiōis, sed tm̄ de ijs quæ facta erāt tēpore impedimētū: nec mirū si tūc nō tractetur de restitutiōe, quia satis est in ijs impedimētū probare: vt in materia probat I. C. in. l. 2. §. si quis in iudicio, & §. quod diximus: & l. 4 §. illud. ff. si quis cautio. & in. l. qui comeatus. ff. de re milit. per Dec. in. c. ex ratiōe, n. 2. de appella. & alibi sæpē: nec absurdē dicitur tēpus nō currere, quādo in effectu nō nocet, vt nec nouū nec mirū sit, in. d. c. quia diuersitatem, & in alijs, solam causam impedimenti deduci, absq; mentione restitutiōis.

48 Ex eisdē etiā infertur ad notab. q. Alex. cōf. 58. lib. 5. vbi ex hac regu. ne impedito currat p̄scrip̄tio, egregiē limitabat. l. 1. C. si aduer. credit. lib. 7. dū ibi habetur, tertiū possessorem ad quem peruenit res obligata, cū titulo & bona fide p̄scribere lōgo tēpore contra creditorē, & ita tolli actionē hypothecariā. Cōtēdit enim Alex. qđ cū hodie actio hypothecaria in effectu nō detur cōtra tertiū possessorē, nisi excusso debitore principali: iuxta auth. hodie. C. de pigno. nō curret creditori tēpus illud p̄scrip̄tionis, nisi post eā excusionē, & sic postq̄ agere potest aduersus tertiū possessorē in idq; maximē inducit tex. in. d. c. quia diuersitatē. Sed vir doctiss. aliqua affectiōe, lōgē deceptus est, perniciosamq; opin. inducebat: licet enim nouo iure excusio illa debitoris necessaria sit, in potestate tamē creditoris est, qui agere poterit quādo voluerit: iuxta. l. purē. §. fin. ff. de dol. excep. & consequēter non cēsetur impeditus qui potest tollere impedimētū: iuxta tex. in. l. qui potest facere. 135. ff. de regu. iur. & ibi glo. & Dec. tex. & Panor. in. c. si. de electio. bonus tex. in. l. quibus diebus. ff. de cōdi. & demōst. ibi, *nec per te stet quo minus agēdo cum submo- uens*, & ibi notāt Alberi. Bal. Pau. colligētes, nō excusari impeditū qui ad eū do iudicē, potuit impedimētū remouere: & illū tex. extollit Rube. in. l. nō solū. §. morte, n. 30. de nou. oper. nūc. tradit multa Felin. in. d. c. ex trāsmissa, col. 1. notat. Alex. cōf. 72. n. 13. li. 3.

& in

& in simili not. Pau. in. l. 2. ff. de iudic. & ibi Iacobi. n. 8. Et inde infertur in praxi, non excusari litigantē cuius testes noluerūt testificari, nisi adierit iudicē, vt eos compellat: quod vtilē est ad leg. Regiā, lib. 3. tit. 42. §. fi. & cod. lib. tit. 47. in princ. ibi, *por naõ quererẽ testimonhar*. Sic in proposito negligētia creditoris non agētis cōtra debitorē, non potest impedire pręscriptionē actionis hypothecarię tertio possessorī rei obligatę: quo fundamēto & alijs, opin. Alex. falsam dicit Balb. 4. par. 4. par. 3. q. principa. vbi multa aptē adducit: & cū eo Neguz. de pig. 6. par. 2. mēb. n. 3. Dec. in. l. 1. C. qui admitt. & in. c. cū iuter, n. 23. de excep. & Paris. in. d. c. ex trāsmisā, ad fi. & Soci. nep. cōf. 17. lib. 2. & Moli. ad Alex. in. d. conf. & ita secundū hęc veriorē opin. cōtra Alex. iudicatū vidi. Satisf. q; probatur apud Lusitanos lege regia, lib. 4. tit. 33. §. 2. ibi, *cōrados do primeiro dia q̄ a cousa for a poder do posuidor cō titulo, e boafec*. Ex quo cauebis ab Afflic. decis. 139. n. 7. vbi incautē sequitur. d. eōf. Alex. Cauebis etiā à Chass. in cōsuet. Burgu. rubr. 11. §. 2. n. 36. vsq; ad nu. 42. vbi in effectu probabat opin. Alex. eodē erroneo fundamēto imaginarij impedimēti quod retorquetur vt sup. & ita gl. recepta in. d. c. q̄a diuersitatem, verb. suspensionis, ibi, *intelligecū nō est negligēs in petēda absoluiōe*, & ita contra Alex. resoluit Aymon. conf. 263. col. fi. in princ. vbi refert eūdem Alex. sibi contrarium.

49 Ex eisdē infertur ad. q. vtilissimā, an in

an in bonis maioratus, perpetuò familiarē relictis, pręscriptio alicuius rei ipsius maioratus perfecta cōtra possessorem, noceat successorī? Superius enim n. 22. cū Pau. & multis vidimus talem rem alienari prohibitam, posse vsucapi longissimo tempore, contra possessorem maioratus. Sed. q. est an ea pręscriptio effectum habeat contra successorē? Ex ijs autem quę scripta inuenio recepta videtur opin. quòd pręscriptio perfecta contra possessorem non noceat successorī maioratus vel bonorum, in quibus simile vinculum apponitur, & Docto. statim citandi id maximē probant ex regu. huius tex. & d. l. 1. de anna. excep. impedito agere pręscriptionem non currere. successor autem vel quia nō natus, vel quia pręceditur à pręsentē possessore, nō potuit agere contra tertium, ad quē peruenit res maioratus: & consequenter ob impedimentum iuris & facti, arguūt Docto. pręscriptionem contra eum non currere: & ita in specie asserit doctus Hispan. Xuar. allega. 3. vbi in princ. dicit id vidisse respōsum in quodam cōf. Paul. Castr. quod etiam tradit Curt. iun. neminē citans, cōf. 181. n. 5. & in fine cōf. idē probat Dec. cōf. 445. n. 47. & cū Dec. Rube. cōf. 84. n. 6. & Grat. cōf. 21. n. 37. & cōf. 101. n. 42. li. 2. & ita Lofred. Neopolita. cōf. 10. n. 22. & Soci. nep. cōf. 126. n. 27. lib. 1. Paris. conf. 23. n. 199. lib. 1. idem Paris. in. c. cum non liceat, n. 18. in fi. de pręscrip. citans Anani. consil. 46. quod etiam vult Iacobi. à S. Geor. neminē citās, in. l. fin.

l. fi. ad fin. C. q. admit. idē vult Crot. in
repet. §. diui. n. 146. & ibi Rip. n. 116.
& Loaz. n. 191. Claud. & Alcia. ibi, ad
fi. Balb. 4. par. 4. par. q. 12. in fi. n. 20. &
ultra eos Bal. cōf. 215. lib. 2. & in feuda
lib. id voluit Ifern. (quē plures ex sup.
citatatis nō allegāt) & cū eo Math. Af-
fic. in c. 1. §. quid ergo, n. 20. de inuest.
de re alien.

Ex quibus patet hāc esse cōmunē sen-
tentiā cōtra quā eius immemor, loqui
videtur Cur. Seni. cōf. pen. col. 3. versi.
quia ad ista. Ex quo etiā cum iudicio le-
gendus est Soci. cōf. 47. n. 16. lib. 3. dū
in bonis maioratus expressim conclu-
dit, lōgissimī tēporis præscriptionē lo-
cū habere, securūq; præscribentē effice-
re: id enim secundū cōmunē opin. re-
stringitur ad præsentiē possessorē ma-
ioratus, nec extenditur cōtra successio-
rem, cui ea præscriptio nō nocebit: &
ita attentē legēdus erit Tiraq. de pri-
mog. q. 30. qui huius receptæ opin. me-
minisse debuit.

50 In quo articulo aliud etiā est memo-
ratu dignū, quæ cōmunis opin. fauens
successori maioratus, pcedit etiā si ipse
successor hæres sit eius cōtra quē præs-
criptio cōpleta fuit: quia tūc cessat ra-
tio. l. ex qua persona. ff. de regu. iur. &
l. cum à matre. C. de rei vendic. vt pro-
bauī sup. in. 3. par. l. præce. fol. 145. col.
3. vers. limita. §. is enim cōtra quē vsuca-
pitur, solū negligit, nō verò cōtrahit,
nec aliqd facit quod hæredē obliget.
Et interminis ita notat Rip. in d. §. di-
ui. n. 116. & ibi Alcia. ad fi. Dec. & Ru-
be. in consi. sup. allegatis: colligitur ex

Fulg. & Iaf. in l. quotiēs. C. de fideicō-
mis. notat Paris. d. cōf. 23. n. 201. & 203
lib. 1. in quo labitur Crot. in. d. §. diui.
n. 146. versi. primus casus.

51 Qua in re ultra sup. citatos, est mi-
rabile cōf. Pau. 44. col. fin. lib. 2. vbi in
feudalib. & similib. inquit deterioris es-
se cōditionis filios eius qui expressim a-
lienauit, vel tacitē: & ponit exēplū in
eo qui patitur contra se vsucapi: filios
enim (nō alios successores) perpetuò re-
mouēdos putat, ex alienatiōe vel præs-
criptiōe. Sed ne Pau. autoritas obstet
attendendū est ipsum loqui quādo feu-
dū erat eius qualitatis, vt possessor re-
nūciare vel disponere posset in præiudi-
ciū liberorū, quā regulariter nō potest
ad maioratū applicari, cū in eo nullus
possessor aliqd disponere possit cōtra
successorē, qui nō ab eo sed à primo in-
stituēte capit: iuxta. l. vnū ex familia. §.
1. ff. de lega. 2. cū alijs, vt plenē deduxi-
mus sup. ad fi. 3. par. l. præced. & ex ibi
dictis cauēdū videtur à Pau. in. d. consi.

52 Ex qua resolutiōe colligitur in ppo-
sito, differētia inter præscriptionē & ré-
iudicatā: hæc enim etiā in feudalibus
& maioratu, perpetuò excludit con-
demnatum & eius successores, vt ple-
nē & vtiliter pbauimus sup. in. 3. par.
l. præced. n. 49. Hinc etiā colligitur ex
mēte omnium quos sup. citamus circa
præscriptionem, eos velle, vt præscri-
ptio reguletur secundū iura & regu-
las, quæ loquuntur de alienatione, vt
sic accedat naturæ actus voluntarij,
qui successoribus in his negocijs non
nocet: vt latē deduxi sup. in. d. 3. par.

& docet Pau. in. l. factam. §. si heres, n. 2. in fi. versi. cum non fiant. ff. ad Trebel. & ita plures ex sup. citatis in hoc artic. præscriptionis arguunt ex. l. alienationis. verbum. ff. de verbo. signi.

53 Sed ea ratio multorum vera non est neq; enim. d. l. alienationis verbum, re ad adducitur, vt sup. late probauimus. n. 30. Et manifestè ea argumentatio non habet locum quando præscribitur contra ignorantem, vt frequentius contingit tunc enim non potest argui, qd consentire vel alienare videatur. Nec etiã in hoc artic. præscriptionis, tutum est aliud fundamentum quo vtuntur plures ex sup. citatis, arguentes quod prohibita alienari (vt bona maioratus) vsucapi nequeant. Contrarium enim regulariter verius est, imò prohibitionè alienandi non tollere vsucapionem: vt plenè cum Bar. probauimus sup. n. 25. Et ita patet in hac. q. præscriptiõis, à Doct. in fauorè successoris, nihil firmum adduci, præter regulam huius tex. & d. l. i. in fi. de anna. exceptio. vt non valenti agere non currat præscriptio, quæ etiam currere non solet ante actionem natam, secundum Bald. l. in rebus, col. 2. n. 3. C. de iur. doti. Bart. & Paul. in. l. pignori. ff. de vsucap. glo. in. l. sicut, verb. seruãda. C. de præscri. 30. anno. Balb. i. par. 6. par. n. 16.

54 Cum autem bona maioratus & similia perpetuò familiæ relinquuntur, iam patet etiam nascituros posterosq; in omne tempus vocari: vt ratio & vsus indicant, facitq; tex. in. l. pronũciatio. 95. §. familiæ. ff. de verb. signi. ibi,

nepotes & neptes, & deinceps: & ibi, omnes qui ex eadem domo & gēte proditi sunt: & ibi, quasi à fonte quodam memoriæ. notat Bart. in. l. si cognatis in fin. ff. de reb. dub. Quæ verisima consideratione attenda, necessariò sequitur, in ijs rebus, etiam ex consensu tacito vel expresso viuorum seu præsentium, rem in perpetuum firmiterq; alienari non posse: restant enim nascituri quibus præsentibus nocere nequeunt, iuxta sup. dicta: & l. 3. de inter. & releg. & consequenter nunquã erit verum dicere in alienatione vel vsucapione harum rerum cõsentire omnes de familia, vel omnes quorũ interest: cum res vltra viuentes ad futuros extẽdatur: quod non perceperunt plures grauisissimi viri ex sup. citatis: nec Bar. ipse in. d. §. diui, n. 22. q. penul. & ibi Alex. & alij, tradentes in hac re firmari alienationem consensu aliorum de familia. Et ita limitandum est quod aliquãdo legitur de vltimo familiæ: id enim procedit quando intra certas personas vel certas generationes dispositio terminatur, non vbi in perpetuum confertur: quod memorabile est ad tex. in. l. qui solidum. 80. §. prædium. ff. de lega. 2. cum ijs quæ ibi notantur: & per Ias. in. d. §. diui. 2. lectu. n. 82. Pau. conf. 1. lib. 1. Ias. conf. 4. lib. 1. & conf. 164. col. 3. lib. 4.

55 Patet igitur ex sup. adductis cõmunè videri opi. quod præscriptio longissima in re maioratus vel feudi, noceat tantũ præsentibus possessori ipsius feudi vel maioratus, non verò posteris vel successoribus: vt per multos sup. citatos,

maximè Ifern. & Afflic. n. 20. in. c. 1. §. quid ergo, de inuestitu. de re alie. Dec. d. conf. 445. n. 47. Paris. d. conf. 23. nu. 199. & n. 203. lib. 1. Balb. d. 4. part. 4. par. in fi. q. 12. p̄cipal. n. 20. Cuius opinionis aliqua fundamēta adducuntur, quæ nihil faciunt, eaq; sup. reiecitimus: nec alio fulcitur ea opinio, nisi ex hac reg. ne ei qui agere nequit currat p̄scriptio, maximè ante actionem natā. Sed cōtra tot grauissimos patres sup. citatos, videtur tentandum, q̄ habens titulū & bonam fidē in re maioratus, p̄scribensq; contra p̄sentem possessorem maioratus, securus maneat etiam quoad successorem eius contra quem p̄scripsit. Quod. 1. iuuatur ex ratione legis inducētis vsucapionem, quæ nō minus militat hoc casu quā in alijs, ne dominia rerum sint incerta: ne etiam lites suscitentur. d. l. fin. ff. de vsucap. & deniq; ratio publ. util. d. l. 1. ff. eod. titu. quæ singulorum utilitati p̄fertur, vt sup. deduxi. Maximè. 2. cum in his subiectis restitutioni secundū cōmanem opin. requiratur longissima p̄scriptio, nec breuior sufficiat, vt diximus sup. n. 22. & sequen. post tēpus autem lōgissimū execratur lex inquietare possessorem. d. authē. hæc cōstitutio innouat. coll. 8.

Facit. 3. nam Doct. in proposito arguunt à multis quæ contra eos reloquentur: quod ostendo, quia adducunt pro regu. q̄ prohibita alienari, prohibentur vsucapi. Sed nos sup. n. 25. contrariū verius probauimus: idq; nu. 26. ostēdimus specificè in re subiecta resti-

tutioni: per tex. in. l. Stich. ff. de vsufr. lega. Iuuatur. 4. quia siue dicas maioratum fuisse constitutū in contractu siue in testamento, non est potestas in testatore nec in cōtrahente, ad tollendā vsucapionē tertio habenti titulū & bonam fidem, vt sup. probaui. Facit. 5. nā effectus & natura vsucapionis est reddere p̄scribentem tutum in futurū: l. 1. & 3. ff. de vsucap. Ergo non tantū contra p̄sentem possessorem maioratus, sed etiam contra successores:

Iuuatur. 6. quia ex cōmuni opi. hoc casu resultat absurdū, cū Docto. concedunt, vt p̄scriptio effectum habeat contra p̄sentem possessorem, non contra successores: esset enim diuidere effectum p̄scriptionis, contra. l. eū qui ædes. ff. de vsucap. Facit. 7. nam cōcessa vsucapione contra possessorem maioratus, conceditur, p̄scribentē effici dominū rei: at dominū semel iure quæsitum, non potest sine facto partis auferri: vulgar. l. id quod nostrum. ff. de reg. iur. l. si quis vi. §. differentia. ff. de acquir. posses. Nec videretur decisio iurisprudentiæ consentanea, p̄scribenti concedere dominū statim ei auferendū, contra. l. si. §. fin. infr. tit. 1. Probatur. 8. hæc opin. in feudalibus, auctoritate glo. in. c. 1. §. p̄terea, de capit. Corra. dum enim glo. asserit in rebus feudi, dari p̄scriptionē. 30. vel. 40. annor. planè sentit effectum p̄scriptionis fore perpetuum, non tantū contra p̄sentem possessorem: quod Ifern. Afflic. & alij non aduerterunt. Nec Docto. sibi ipsis constare videntur,

tur, dum eam glo. sequuntur: id enim non aliud est nisi fateri præferentem securum manere etiam in successores eius cōtra quem præscriptio completa fuit: & regulariter opin. d. glo. receptior est, ut dixi sup. n. 19. & eam secūrè sequitur Brun. consi. feuda. 67. n. 9. idem colligitur ex Balb. 4. par. 4. par. q. 12. principa. & ita Curt. sen. cons. 82. col. 1. & sequen. vbi col. 3. vers. quia, dicit hanc opin. cōmunem: & ita Chas. consi. 4. n. 9. colligitur ex Panor. in. c. ad audientiam, & ibi Feli. n. 18. de præscrip. tradit ut receptum Molin. in cōsue. Paris. §. 7. n. 8. fol. 109. Nec his aduersatur quod interdum notāt aliqui exigentes in feudis præscriptionem cētenariam, quia loquuntur secundū legem particularem regni Neapolit. quando agitur de præscribendo contra Regem: inter priuatos enim ordinariam vel longissimam præscriptionem admittunt: ut per Afflict. decis. 254. latius per eum in cōsti. Neap. lib. 3. rub. 31. c. cōsuetudinē, fol. mihi. 308.

Sic igitur in feudalibus posset contendere contra quamplures, hanc opin. videri receptiorem ex glo. d. §. præterea, quæ tam loquitur contra successores quàm contra præsentem possessorem: quod apertè tradit Cur. sen. d. cōsi. penul. col. 3. vbi id minus dubitabile censet in præscriptione. 40. annor. per l. omnes. C. de præscrip. 30. anno.

Retenta autem hac opin. cōtra tot patres, reiectoq; argumento à feudalibus, respondendum restat ad principale fundamentum communis opin. ex

reg. huius tex. & d. l. i. de anna. excep. ne impedito agere, & ante actionem ei natam currat præscriptio.

Responderi autem posse videtur qd text. hinc, & d. l. i. loquuntur quando in initio ipsius præscriptionis datur tale obstaculum, pro ut hinc in filio rei domino agere non valente: vel in muliere cōstante matrimonio l. in rebus. §. omnis. C. de iur. dot. & alijs similibus: & vbi lex resistit initio, magis impeditur effectus. l. i. & ibi Bar. nu. 11. ff. de reg. Cato. At in feudalibus vel rebus maioratus, præsens possessor censetur dominus: ut probaui in. 2. par. l. præce. nu. 5. & conferendo ius suum ad spem successorum, longè plus habet præsens possessor quam ~~quibet~~ futurus successor, ut constat ad sensum. At que ita nihil est quod obstet initio præscriptionis, cuius finis à lege inducit firmum perpetuumq; effectum, ut præscribens securus reddatur contra præsentem possessorem: & inde cōtra successores, in consequentiam, ex natura vsucapionis, & ratione legis, secundū sup. deducta. Nec nouum est, ut quod separatim & principaliter fieri nequit fiat in consequentiam, iuxta text. in. l. quædam. 62. ff. de acqui. rer. dom. l. i. ff. de author. tuto. ex ijs cogitabam sustineri posse nouam hanc opinionem, quæ doctis fortassè non displicebit.

56 Diximus sup. ad limitationē & materiam huius text. ex cōmuni sententia, standum esse iuri canonico in materia præscriptionis, ut nullo tempore vsucapi possit cum mala fide: per. c. vi

gilanti, &c. fin. de præscrip. & ibi Docto. & vbiq; & Alex. vbi vide Molin. consil. 99. lib. 4. Et ita hodie cessat etiã ius illud excipiendi quod resultabat ex præscriptione cum mala fide, secundũ leges Imperatorum. l. si quis emptio- nis. §. 1. C. de præscrip. 30. annor. quod Iureconsulti non admittebãt, exigen- tes veram bonam fidem. l. nunquã. 31. ff. de vsucap. Sic hodie non vsucapiet hæres sciens rem alienam, licet defun- ctus inceperit cum bona fide: abroga- ta reg. l. 2. §. si defunctus. ff. de vsucap. pro emp. Sic etiam cessabit quod iure ciuili statutum erat, non nocere malã fidem superuenientem, si præscriptio incepit cum bona fide. l. vnica. C. de vsucap. ~~transfor.~~ nam scientia rei aliene quocunq; tempore ante completam præscriptionem, eam impedit. d. c. fi. & ibi cõmuniter Doct. Pau. in. l. nul- lo. C. de rei vendi. Balb. 2. par. 3. par. q. 7. & 8. Sic etiam cessabit quod plures notabant, iure ciuili posse incipere vsu- cationem cũ mala fide, quando causa vel titulus erat cũ authoritate rei iudi- catae vel decreti per tex. quem Bal. ibi extollit, in. l. & generaliter. ff. de noxa. Paul. in. l. 1. n. 5. C. de acquir. posses. Id autẽ cessare attento iure canonico, ne- cessariõ consequitur vltra Doct. ex au- rea doctrina tex. in. l. obligationes que 26. ff. de actio. & oblig.

7 In hoc articulo præscriptionis quæ aliquando cum mala fide ab Impera- toribus permittebatur, iterum agen- dum est de intellectu. §. habeat, & to- tius cõstitutionis in auth. vt eccles. Ro-

ma. coll. 3. Non dubito enim scripto- res vtriusq; iuris sæpè lapsos fuisse cir- ca eam constituc. aliasque Iustiniani in eo proposito. Diximus sup. nu. 40. in. d. auth. iniquum præsidium appellari præscriptionem malæ fidei: probaui- mus tamen principalem decisionem il- lius auth. loqui etiam in præscribente cum bona fide, & ratio. d. auth. licet so- lum tendat contra malæ fidei possesso- rem, indicat decisionem principalem procedere in omni possessore: idq; re- ceptius esse colligitur ex sup. adductis d. n. 40. cùm id exprimant plures ibi relati, nec negent alij qui rationem il- lius text. intelligunt in solo possessore malæ fidei, quod multi non percipiunt. Non nullis autem videri posset. d. au- then. vt ecclesia Romana, loqui in so- lo possessore malæ fidei, ex verbis. d. §. habeat: quasi satis esset, cùm ab alijs Imperatoribus præscriptio lōgissima admitteretur generaliter, etiam cum mala fide, Iustinia. id ibi tribuere ec- clesie, vt nemo cum mala fide aduer- sus ecclesiam præscriberet, nisi per. 100. annos.

Sed mihi placet receptior interpræ- tatio, vt decisio. d. auth. fauens ecclesie procederet etiam in præscriptione bo- næ fidei, in qua propriè cõgruit fauor ille: quod maximè suadetur ex simili decisione. l. fin. C. de sacros. eccles. vbi etiam Iustin. in eodem fauore ecclesie indistinctè loquitur in omni possessore: facit vulgar. regu. l. de precio. ff. de publica.

Maiores difficultas est circa. d. auth. cõmuni-

cōmuniter enim intelligitur specialiter in ecclesia Romana, non in alijs ecclesijs: & ita ubique citatur in lecturis, tractatibus, & consilijs, quod facile innumeris allegationibus ostendere possem quas consulto omitto. Vnde etiā crediderunt plures, q̄ cum idem Iustinia. in auth. hæc constitutio, coll. 8. (se ipsum expressim corrigendo) generaliter cōtra ecclesiā admittat præscriptionē. 40. annorum, abrogato priuilegio præscriptionis centenariæ, hæc nouior decisio nō procedat in ecclesia Romana, seu in his quę particulariter ad eius patrimonium spectāt: quasi lex noua generaliter loquens, non trahatur ad casum anteriori lege specialiter p̄sum: iuxta doctrinā glo. in l. sciendū. ff. q̄ factis da. cog. & in authē. offeratur. C. de lit. contesta. & ita in terminis huius articuli tradit gl. in rub. d. auth. hæc constitutio, coll. 8. Indè effectū est vt Irnezius ordinator authenticorū quæ lib. C. adiectæ leguntur, hoc ita intelligēs post. d. l. fi. C. de sacros. eccle. adiecerit auth. quas actiones, per verba quę in alijs ecclesijs generaliter admittunt præscriptionē. 40. annor. in ecclesia autē Romana solā cētenariā. Indè etiā manuit, vt posteriori iure pontificio, eadē retenta opinione, expressim (quasi sine dubio) referatur, cōtra ecclesiam Romanā nō sufficere præscriptionē nisi centenariam, cōtra aliās verò sufficere quadragenariā, vt in. c. ad audientiā & ibi omnes, & in. c. de quarta, de præscrip. vt iam attento iure cano. hoc in dubium trahi non possit.

Ego autē contra omnes nō dubito verius esse, Iustinia. semper in hoc æquarasse omnes ecclesias, nec aliqd speciale tribuisse ecclesiæ Romanæ: & si intelligo contra gl. & omnes vtriusq; iuris scrib q̄ in. d. auth. vt ecclesia Roma. priuilegiū illud cētenariæ præscriptionis nō indulgebatur specialiter ecclesiæ Romanę, sed omnibus ecclesijs. Glo. autē & omnes decepti videtur ex sono verborū. d. rub. loquētis de ecclesia Romana, ommissisq; argumētis hoc ostenditur ex verbis Iustinia. in. d. auth. §. quod igitur, quæ ita habent: *quod igitur nostra eternitas ad omnipotentis Dei honorē, venerande sedi summi Apostoli Petri dedicauit: hoc habeāt omne terra, omnes insule totius occidentis: hoc etiā patet ex princ. authē. ibi, in totas catholicas ecclesias & ibi, Et sit totius occidentis, nec nō orientis lex propria ad honorē Dei cōseruata: & ibi, nos sacrosanctas ecclesias: & in. d. §. habeat, ibi, hanc legem catholicis totius occidentis ecclesijs profuturā, & in orientales partes propagandam, in quas aliquid sacrosanctæ nostræ ecclesiæ possident.* Quibus verbis manifestè ostenditur ibi nihil specialiter concedi soli ecclesiæ Romanæ, vt scioli nō obijciant alia verba eiusdē authen. inferius, quę de Romana ecclesia loquūtur. Hoc etiā satis patet ex eodē Iustini. in. d. l. fi. C. de sacros. eccle. vbi idē priuilegiū centenarię præscriptionis, ecclesijs cōcedebat generaliter, nō autē specialiter ecclesiæ Romanæ: vt patet ex litera. d. l. per quā ita necessariò intelligitur constitut. d. auth. vt eccles. Roma. quod mirum est scribētes non aduertisse.

Eadē veritate retenta, post. d. l. fi. &

Z iij post.

post. d. auth. vt eccles. Roma. idē Iustinia. in. d. auth. hęc cōstit. coll. 8. seipsū expressē corrigens, inquit, q̄ post concessum ecclesijs illud priuilegiū centenarię pręscriptiōnis, experimento cognouit esse illud reipub. perniciosum, multasq; indē lites suscitari, maximasq; difficultates. Vndē concludit abrogatis legibus suis, hodiē generaliter cōtra omnē ecclesiā sufficere pręscriptiōnē. 40. annor. Quę veritas necessario etiā conuincitur ex alia posteriore cōstitut. eiusdē Iustinia. in authē. de ecclesia. tit. coll. 9. vbi in. §. pro tēporalibus, securē & indistinctē habet, sufficere cōtra omnē ecclesiā, pręscriptiōnē. 40. annor. Nec respondeat quis eā nouo in sanctionē nō trahendā ad casum quem vocat specialem ecclesię Rom. id enim nō patiuntur repetita & vniuersalia verba tex. ibidem: sed ne tergiuersioni locus sit, hoc ostenditur ex. d. auth. post prin. vers. *ideoq;* vbi loquitur de Papa, & ecclesia Roma. in specie.

Hęc autē posterius benē sensit Accurs. in. d. authē. quas actiones, in vlti. schol. vbi cōcludit q̄ per. d. Auth. hęc cōstitut. non distinguitur Romana ecclesia ab alijs: & sic q̄ secūdū Iustinia. in posteriore constit. etiā contra ecclesiā Romanā admittatur pręscriptiō quadragenaria: quod probauit Petr. & benē sequitur Salic. ibi, n. 1. cōtra alios: imō contra omnes secūdū Bar. ibi. n. 2. in quo variauit gl. contrarium enim scribit in Rub. d. auth. hęc cōstitut. nullibi autē gl. nec alius aduertit quod proximē diximus ad. d. authē. vt

eccle. Roma. semperq; putabat gl. & omnes in. d. auth. solū agi de ecclesia Romana, nō de alijs: & indē dubitabant an generalis decisio. d. authē. hęc constit. coll. 8. traheretur ad casū specialem ecclesię Roma. in quo benē scribit gl. in. d. auth. quas actiones, q̄. d. auth. hęc cōstitu. eundē casum cōprehendebat: cū Iustinia. ibi dicat se corrigere constitutionē, quam nuper promulgauerat: quę verba planē referūtur ad. d. auth. vt eccle. Roma. nec est alia ad quā aptē referri possint: & ita manifestē ostenditur, q̄. d. auth. vt ecclesia Roma. loquebatur etiā in alijs ecclesijs. Et quocūq; modo loqueretur, patet eā expressim abrogari per posteriorem cōstitutio. d. authē. hęc cōstitutio, quę eam refert & corrigit, vt in manifestis non sit opus coniecturis.

Ex quibus verissimē (ni fallor) probatis, infertur vt seruata debita reuerētia summis Pōtificibus, sacrosāctoq; iuri canonico, dicendū sit de iure civili ex nouioribus etiā constitutioni. Iustinia. nihil speciale in hac re tribui ecclesię Roma. imō omnes ecclesias in id æquiparari, & ita nō solū. d. auth. hęc constit. sed etiā. d. auth. vt eccles. Roma. pariter loqui in ecclesia Romana & alijs, vt sic priuilegiū Romanę ecclesię à summis pōtificibus primò inductū dicatur: cōtra omnes in. c. ad audientiā, de pręscriptio. cōtra Bar. Bal. Albe. & oēs in. d. auth. quas actiones.

Infertur. 2. q̄. d. auth. vt eccles. Roma. suo tēpore pariter loquebatur in

omnibus

omnibus ecclesijs, non specialiter in rebus immediatè ecclesiæ Romanæ: cōtra gl. & omnes in. d. auth. quas actiones, cōtra Bal. in. l. sicut, n. 18. de præscrip. 30. anno. cōtra Imol. in. l. sequitur. §. si viā, n. 19. ff. de vsuca. cōtra Iacobi. à S. Georg. in rub. ff. de rei vèdi. nu. 30. contra oēs vbiq; securè relatis à Balb. de præscrip. 1. par. 5. par. in princ. à. n. 1. vsq; ad. n. 27. cōtra Ferre. in. l. 3. n. 7. ff. de vsucap. cōtra Boër. decis. 39. n. 7. & contra omnes vtriusq; iuris interpretes in varijs locis.

Infertur. 3. priuilegiū illud particulare Roma. eccles. probandū fore tantū auctoritate iuriscanonicæ: ex. d. c. ad audientiā, cū similibus: & ita intelligēdū quod Bar. præsupponit in. l. cū spōsus. §. in vectigalibus. ff. de publi. in re actio. & alij quos citat Carol. Ruyn. conf. 195 n. 2. lib. 2.

Infertur. 4. hinc cōstare cur Iustini. in. l. si. C. de sacros. eccle. in eo priuilegio nihil speciale tribuat ecclesiæ Romanæ. sed indistinctè loquatur de omnibus ecclesijs, prout in. d. auth. vt eccle. Roma. id autè corrigi posteriore cōstitut. d. auth. hæc constit. à qua benè sumpta fuit prima pars. d. auth. quas actiones.

Infertur. 5. q. d. l. si. quoad præscriptionē centenariā de qua ibi, procedebat nō solū in relictis, donatiōe, & emptione, de quibus loquitur: sed etiā in omni actione ex quacūq; alia causa. Id q; necessariò ostenditur ex eodē Iustinia. in. d. auth. vt eccles. Roma. contra plures ibidem: quod inuoluit gl. ibi, in verb. centū: Bal. & Ias. & alij: quorum

aliqui tres casus, alij quatuor, alij plures ea lege contineri dicebant.

Infertur. 6. rectè dixisse gl. in. d. auth. quas actiones: & Salic. ibidē, q. Irritius errore lapsus, adiecit vltimā partē tex. ibi, cōtra originale. d. auth. hæc constit. in cuius rubr. gl. sibi contraria, cū alijs errauit: quæ omnia inter doctos vt nō vulgaria forsan cōmendabūtur, non enim alibi de intellectu eorum iurium tam exactè tractatur.

Indè etiā colligitur manifesta confessiōe Iustinia. in. d. auth. hæc constit. ipsum aliquando leges suas alijs posterioribus abrogasse, vt cōprobetur: qd scribētes notāt in. l. omnimodò. C. de in offi. testam. per Iustinia. ibi sufficere pro forma testamēti, aliquid relinquere filio, etiā titulo particulari, nō institutionis: posteaverò nouiori sanctione contrariū decisum ab eodē Iustinia. in. d. auth. vt cū de appellat. cognos. §. aliud quoq; capitulū: vbi institutio vel solēnis exhæredatio requiritur. Sic Iustinia. in multis legib. C. præsupponit impuberem etiam infantē & posthumū posse exhæredari, quæ relamq; necessariā esse, vt in. l. si quis in suo. §. legis. C. de in offi. testam. in. l. cū quidā. C. de lega. in. l. maximū viciū, ad si. C. de liber. præter. Hodiè autè ex causis necessarijs ad exhæredandū expressis ab eodē Iustinia. in. d. auth. colligitur, posthumū & infantem exhæredari nō posse, nec impuberem regulariter: secūdum gl. & communem opin. in. d. locis, quicquid aliqui contradicant, vt plenius alibi tracto.

Quibus explicitis restat vtilissimus difficilimusq; articulus, an in casu huius tex. & alijs, post completā lōgismā præscriptionē, is contra quē vsucapitur, possit ex causa iustæ ignoratiæ aduersus præscriptionē restitui: quē articulū dicit notab. & difficilē Aret. cōsi. 104. & Soci. in. l. cū filius. §. in hac, nu. 8. ff. de verbo. oblig. & difficiliorē quā vnquā viderit Boër. decis. 39. Qua in re aliquid est diuersum in ecclesia & minore à maioribus & priuatis, vt inferius: plures etiā in hoc separant præscriptionē. 40. annor. à præscriptione. 30. in quo mirè variant scriben. vt statim. Magis cōmuniter autē resoluerē videntur in præscriptione centenaria nullam restitutionem admitti, ex iusta ignorantia.

Quoad præscriptionem triginta annor. nonnulli Bart. alij glos. tribuūt opinionem affirmatiuam, vt ex causa iustæ ignoratiæ, omnibus detur restitutio cōtra eam præscriptionē: citatur Bar. qui id apertè scribit in. l. 1. §. si quis ppter. ff. de itin. actu. priua. per tex. ibi, quē Bar. & plures notant: & in specie Afflic. decis. 329. n. 6. & Couarru. cap. possessor. 3. part. §. 3. col. 2. Citatur etiam ab Alex. Panor. & alijs, ad idē glo. in. l. si partē. ff. quemad. seru. a mit. & gl. l. 1. C. de patr. potes. & gl. l. 2 in fi. C. de iur. emphyt. sed hęc aliud vult, vt infr. nec glo. d. l. 1. satis probat: gl. autē. d. l. si partem, verb. non vtendo, melius id probat expendendo, quæ æquiparat causam iustæ ignoratiæ, de qua ibi, causæ iustissimi impedimenti,

de qua in. l. & Attilicinus. ff. de serui. rust. præd. vbi in fin. ea restitutio conceditur. Est tamen aduertendum, glo. in. d. l. si partē, (licet restitutionem cōcedat) non loqui in præscriptione longissima, quæ tempore illius. l. cognita non erat: secundum cōmunem sententiā, vt sup. diximus, nu. 3.

Vt autē prius constet quid in his receptius sit, nō dubitatur cōmunem esse opin. Bar. in. l. 1. §. si quis. ff. de itin. actu. priu. vt ex causa ignorantia detur restitutio aduersus præscriptionē decē vel. 20. vel. 30. anno. & ibi est ampla additio Alex. plures referētis: probat idē Alex. in. l. cū filius. §. in hac, n. 4. ff. de verb. oblig. vbi refert gl. in. d. locis: & prius id fecit Roma. dicēs opi. Bar. cōmunem esse, cons. 149. in fin. Eandem opin. sequitur & extollit Panor. in. c. vigilantia, n. 3. de præscrip. vbi Felin. n. 1. eam dicit cōmunem: & ibi Paris. n. 3. & Ias. in. §. rursus, n. 59. Institu. de actio. Eademq; dicit cōmunē Dec. cons. 36. n. 9. Couarru. in. d. §. 3. n. 1. latissimè Balb. de præscrip. 4. par. 4. par. vbi citat plura cons. Alex. pluresq; auctoritates: & ita Boër. latissimè. d. decis. 39. & ita Paul. in. l. fi. n. 5. C. de lōg. temp. præscrip. idem Paul. in. l. vnus ex socijs. ff. de serui. rusti. præd. Alex. & Molin. cons. 71. lib. 1. Grat. vbi dicit cōmunem, cōf. 91. n. 55. lib. 1. Alcia. li. 1. de verbo. sign. Et quamplures citat Tiraq. de retrac. ligna. §. 35. gl. 4. n. 35. & 36. Et opinionem Bar. ex ordinarijs amplè & ingeniosè defendit Soci. in. d. §. in hac. n. 8. col. 4. cū tribus sequen. & ita

& ita Soci. nep. cōf. 128. ex. n. 147. lib. 1. eandemque opin. dicit communem Afflic. lib. 3. feudo. titu. si de feuda. fuer. controu. int. dom. & agna. 2. notab. n. 12. & 4. notab. n. 4. & ita cū Bar. iudicatū tradit Afflic. decis. 329.

Contrariū verò tenuerunt nonnulli magni nominis, imò q̄ præscriptio firmum effectū inducat contra ignorantem, adeò vt ex causa ignorantia, nō detur restitutio: ita Bal. in. l. 1. nu. 24. C. q̄ admit. Ancha. consil. 170. n. 3. Cuma. & Ange. quos referunt Alex. Soci. Felin. vbi sup. & ita contra Bar. Cur. sen. consi. 82. col. 2. ad fi. Et hanc opin. magis probat Areti. cons. 104. Qua in re Ioa. Igne. in. l. 3. §. si conditioni, n. 126. ff. ad Syllani. inaduertenter intelligebat Bar. in longa præscriptione, non triginta anno. contra expressa verba Bar. cuius opin. authorum numero lōgè superior est, vt cōstat ex sup. dictis, licèt dubitauerit Iacobi. à S. Geor. in. l. fin. col. penult. C. de tempo. in integ. resti. pet.

Maior varietas est inter scribentes circa præscriptionem quadraginta annor. an aduersus eā detur restitutio ex d. causa ignorantia: in quo articulo alij alijs: pluresq; sibi ipsis aduersantur, vt difficile discernatur quæ sit receptior opin. Bar. autē in. d. loco solū loquitur de præscriptiōe. 30. anno. Alex. variauit, vt pūgit Felin. in. d. c. vigilant. nu. 2. in. 1. limi. & Balb. in. d. 4. par. 4. par. n. 3. & 4. variarunt etiam Dec. Soci. Gozad. Rube. vt tradit Aymo. Crauet. de antiq. 4. par. nu. 187. idem

consil. 201. nu. 34. Ob quam varietatem inquit Couarru. vbi sup. vix dignosci, quid in hoc receptius sit: & ita ex conflictu opinionum fluctuat Bertran. consil. 15. nu. 43. & sequen. in nouo volu. Alex. etiam in dict. §. in hac, nu. 4. & Soci. ibi, ad fin. in hoc articulo magis dubitant quàm aliquid firmum. Vndè quo ad discernendum quæ sit in hoc receptior opin. separanda est præscriptio. 40. annor. à præscriptione. 30. Et ita patet non rectè eas æquasse Tiraq. vbi sup. neque plures ex ijs quos citat ad concedendam restitutionem, id dicunt in præscriptione quadraginta annor. Cū autem Alex. & Soci. in lectu. dubitent, consulendo autem variant, parū in hoc facit eorum authoritas: ~~non satis firmat~~ Felin. in dict. c. vigilant. Panor. tamen ibi, nu. 3. aperte vult etiam in præscriptione. 40. annor. procedere opinionem Bar. & restitutionem ex ignorantia dari: & ibi Paris. nu. 5. dicit hanc esse magis cōmunem opin. Idem asserit Boër. d. decis. 39. nu. 6. & Soci. consil. 80. col. fin. lib. 3. & eandem opin. magis probat Crauet d. lib. de antiq. vbi sup. maximè ex nu. 188. d. 4. par. Et ita concludit Balb. dict. 4. par. 4. par. quæst. 29. nu. 7. cum Imol. in cap. fin. de præscrip. & ita Afflic. decis. 37. col. 2. & decis. 329. quibus in locis omninò in proposito æquiparat has præscriptiōes, & dicit ita fuisse iudicatū. Et ita Ruyn. cons. 26. ad fi. lib. 1. & Loffred. Neapol. consil. feuda. 16. ad fi. & Sylua. cōf. 4. ad fin. & Rebuf. in

bus. in cōstit. Galli. tom. 2. tit. de restit. art. 1. n. 26. pag. 119. Horū autē præcipua ratio est in æquiparāda vtraq; longissīma præscriptione: quia militat eadem ratio, nec est aliqua. l. quæ apertè tunc restitutionem neget.

Contrarium verò nō semel tenuit Alex. sibi contrarius vt sup. imò q̄ opinio Bar. nō extendatur ad præscriptionē. 40. annor. & ita Soci. sibi cōtrarius cōf. 30. in fi. lib. 3. & cōf. 194. n. 6. lib. 2. ita etiā resoluit Dec. cōf. 29. Cur. seni. cōf. pen. lib. 3. Soci. nep. cōf. 149. & latius cōf. 145. n. 77. lib. 1. vbi diligēter tractat, & dicit hanc esse cōmunē sententiā: idē cōf. 115. n. 43. lib. 2. & Ioa. Dilec. de arte testād. titu. de acquir. hæred. caute. 8. Couarru. in. d. c. possessor. 3. par. 9. 3. Gomē. in. §. rursus, col. 4. ad fi. Instit. de actio. Dec. in. l. 2. C. qui admit. Galiau. in. l. 2. §. & harū, nu. 39. & ibi Alcia. n. 72. ff. de verb. oblig. Anto: Rube. cōf. 97. Zoan. de reb. quotidia. cap. 54. n. 1. & ita Barb. & Gozadi. & Ias. in cōsil. relatis à Tiraq. d. §. 35. glo. 4. n. 37. Et sic vides miseriā iurisprudētiæ, ex tāta scribentiū varietate, nō parū Reipub. pernicioſa: horū autē præcipuū fundamentū est ex verbis. l. omnes. C. de præscri. 30. anno. quæ geminatè inquit, plenissimā securitatē parari ex præscriptione. 40. anno. plenissima autē securitas excludere videtur restitutionē in integrū, per ea quæ citāt. Quā considerationē inquit Curt. seni. d. cōf. pen. col. 3. cū magna lætitia vidisse, in cōf. Alex. quē aureū Doctorem appellat: immemor quā variè in hoc lo

quutus fuerit idē Alex. nec memor illud fundamentū (quod magnificat) fuisse Bal. in. l. fi. n. 5. ad fi. C. ex quib. caus. maior. quē refert Areti. vbi hanc partem magis probare videtur. d. cōf. 104. n. 3. & sequen.

59 Hæc de numero authorū non sine improbo labore: de iudicio autē, & electione, verius puto, vt cōtra præscriptionē. 40. anno. non admittatur talis restitutio, ne offendantur verba generalia & geminata, amplissimæ securitatis. d. l. omnes: maximè cū ea præscriptio nō incipiat contra aliquē, nisi post pubertatē: vt in. l. sicut. C. de præscrip. 30. anno. & in nostro text. in fi. Et sic longior sæpè manet quā eius verba sonēt: vnd post tantū tēpus, perniciosum esset lites suscitare, vetustissimosq; possessores inquietare: cōtra tex. in. d. auth. hæc cōstitu. coll. 8. Idq; mihi maximè cōprobari videtur ex decisione iuris inducētis efficacē præscriptionē ex lapsu. 40. annorū contra ecclesiā. c. de quarta, & c. illud, de præscrip. & authen. de ecclesiastic. titu. §. pro temporalibus, coll. 9.

Sed contra Bar. & communem opin. etiam in præscriptione. 30. annorum, & in longa præscriptione, verriorem puto opinionem Bal. & paucorum, quos sup. retuli: vt restitutio non detur contra præscriptionē, quod etiam probat glo. c. auditis, verb. ecclesia, de in integ. rest. ad fin. ibi, *verius videtur, quòd contra præscriptionem non detur restitutio, ne frustra, iura loquentia de præscriptione, sint statuta:* & hanc partē magis probare videtur

tur Couarru. ad finem. d. c. possessor.
 Pro qua opinione vrgent multa
 quæ adducit Ancha. dict. consil. qui-
 bus non satisfacit Soci. in dict. §. in
 hac, nec Felin. in. d. c. vigilanti: nec a-
 lij sequentes opinionē Bar. Verè enim
 nimis vrget decisio & ratio. l. fin. C. de
 præscrip. long. tēpo. vbi apertè ea præ-
 scriptio tam datur contra ignorantem
 quā cōtra scientem: & tex. in auth. ma-
 læ fidei. C. de præscrip. long. tēp. quod
 omnes agnoscūt, sed cauillādo respon-
 dent, nō ideò negari restitutionem, qđ
 inf. reijciam. Obstat magis ratio eius-
 dē. l. que stare nō videretur, si restitutio
 admittatur, ibi, *nulla sciētia vel ignorātia ex-
 pectanda, ne altera dubitationis inextricabilis oria-
 tur occasio.* Vrget. 2. ratio iuris inducētis
 vsucapionē ob bonū publicū, qđ præ-
 ferri debet vtilitati & causæ singulo-
 rū: vt sic effectus vsucapionis nō rescin-
 datur ex ignorātia partis: iuxta ea que
 sup. deduximus. n. 39. & seq. 3. facit
 quod verè inquit Ancha. d. cōs. si resti-
 tutio tūc cōcedatur, inania ferè reddi
 omnia iura quæ effectū vsucapionis &
 præscriptionis tradūt, cōtra reg. l. 2. C.
 cōmu. de lega. 4. vrget qđ videmus
 in iure nostro, restitutionē dari absenti
 vel iustè impedito, & de ijs causis varia
 exēpla tradi, nunquā verò de ignorāte
 mentionē fieri: vt patet ex. l. 1. cū sequē-
 tib. ff. ex qb. caus. maior. 5. fortissimè
 vrget pōderatio. l. vnic. C. de vsucap.
 trāsfor. quā refert Soci. cauillosè respō-
 dens, in. d. §. in hac. col. 5. & eā tradit
 Paris. in. d. c. vigilanti: verba enim. d. l.
 in vsucapione iure cōpleta, nullū recur-

sum admittūt, vt patet, ibi, *nullus ad eas
 reseruabatur regressus: & ibi, nesciētibus domi-
 nis: 6. iuuatur hæc pars ex qualitate &
 natura rei: ius enim pro cōstanti habet
 eū contra quē vsucapitur, ignorare: &
 tamē vsucapionē admittit, ob rationes
 de quibus sup. Quæ euincunt ne con-
 tra tā solennē iuris decisionē restitutio
 detur: idq; satis p̄batur in casu huius
 tex. vbi pater omnia facit filio ignorā-
 te, & tamē præscriptio cū suis requisi-
 tis admittitur. 7. pro hac parte posset
 nouè induci, quod probatur de iure ca-
 nonico, in. d. c. vigilanti, in fi. & alijs lo-
 cis: vbi scribentes fatētur præscriptio-
 nē induci cōtra ignorantē: sed respon-
 dent qđ dabitur restitutio sicut impedi-
 to. Quæ cauillatio nō potest stare, si te-
 neatur opinio eorū qui scribūt iure ca-
 nonico potius nō currere tēpus impe-
 dito, etiā impedimēto facti: nec esse ne-
 cessariā restitutionē, vt sup. nu. 47. Ita
 enim eodē iure canonico ignorāti nō
 curreret præscriptio, nec oporteret spe-
 ctare restitutionē. 8. cōtra cōmunē vr-
 get ratio, vt vitentur multa absurda
 quæ resultarēt ex tali restitutione con-
 tra præscriptionē, maximè lōgissimā:
 facilimè enim deduceretur causa igno-
 rātiæ, quæ etiā iure præsumitur, secun-
 dū cōmunem allegationē. l. verius. ff.
 de p̄bat. Nec erat vero similè quē pati-
 ré suā vsucapi si id sciret: quotidie igit̄
 rescinderet vsucapio & præscriptio: fru-
 stratoriaq; redderētur omnia iura tā se-
 riò tractotiā effectū vsucapionis, in infi-
 nitūq; procederet illa causa ignorātiæ
 Quæ absurda sequūtur necessariò ex
 cōmuni*

communi opin. vt negare non possunt
eam tenentes, Boër. d. decis. Aymo. d.
4. par. de antiqui. n. 196. & sequ. Grat.
d. conf. 125. ad fin. lib. 1. & conf. 91. nu.
54. eod. volu. & Zoane. d. cap. 54. in fi.
9. probatur hæc opin. arguendo à re-
pugnantia omnium Docto. in propo-
sito: ipsi enim dicunt ignorantem re-
stitui aduersus ordinariam & longissi-
mam præscriptionem, dariq; quadri-
ennium ad petendam restitutionem: il-
lud autem quadriennium nunquam
incipere contra ignorantes, sed demum
à tempore scientiæ: vt notat Bal. in l.
falsam. C. si ex fals. instrum. & est rece-
pta opin. ex Panor. in. c. 1. in fi. & ibi Fe-
lin. n. 9. de præscrip. extollit Alex. cōf.
69. n. 6. lib. 3. & in conf. 81. in. fin. lib. 5.
Balb. d. 4. par. 4. par. q. 29. ad fin. Dec.
conf. 36. n. 9. Areti. conf. 15. ad fi. Soci.
nep. conf. 128. n. 168. lib. 1. Iacobi. à S.
Georg. in. l. fin. n. 7. C. de temp. in in-
teg. restit. Hyppol. singul. 572. Ias. in.
§. rursus, nu. 74. Institu. de actio. Ru-
be. conf. 98. n. 3. & alibi sæpè scribētes,
vt tradit Tiraq. d. §. 35. glos. 4. nu. 43.
& Couarru. vbi sup. secundum quod
nec lapsus centum annorum, nec im-
memoriale tempus sufficeret contra
ea quæ dicunt iisdem Doct. non aduer-
tentes quàm sibi ipsis repugnent. 10.
impugnatur cōmunis opin. quia secū-
dum prædicta, ex causa ignorantiae,
ita post longissimum tempus restitue-
retur quilibet priuatus, sicut ecclesia,
in qua, & in minore, Docto. ipsi inad-
uertenter dicunt esse speciale, vt ultra
longissimum tempus præscriptionis

detur restitutio: vt per glo. in authen.
quas actiones, verb. excluduntur, &
ibi Ias. n. 33. eam dicit cōmunem opin.
& Dec. d. conf. 29. & conf. 375. ad fin.
Soci. nep. conf. 56. col. fi. lib. 2. Roma.
conf. 123. n. 4. Dec. conf. 36. n. 9. Afflic.
in constitu. Neap. lib. 3. rubr. 31. in fin.
& saltem ex causa ignorantiae par ius
esset priuati & ecclesiæ: vt colligitur
ex Areti. conf. 15. ad fin.

Tandem hæc opin. contra Bar. &
cōmunem magis fundatur reiiciendo
responsionem, qua vtuntur Bar. Alex.
Soci. & omnes ad iura clarissima, quæ
habent, præscriptionem perfici cōtra
ignorantem: maximè dict. l. fin. C. de
præscrip. long. temp. Ipsi enim respō-
dent, ex verbis præcis & generalibus
non excludi restitutionem, tanquam
remedium extraordinarium, per glo.
l. postquam liti, verb. nulla. C. de pact.
Qui respondendi modus non solum
cauillosum est, legemque verbis non re-
bus impositam redderet, sed etiã ma-
nifestè corrumpit ex verbis. d. l. omnes. C.
de præscri. 30. anno. Magisq; reiicitur
attēto qd doctrina gl. in. d. l. postquā li-
ti, & alia quæ de restitutiōe adduci pos-
sent, procedūt quādo lex loquitur ge-
neraliter de aliquo actu, contra quæ ne-
minē admittit: tunc enim ea generali-
tas non excludit restitutionē minoris,
vel aliā in iure expressā, quia. l. tūc ma-
net utilis & efficax regulariter in omni-
bus alijs: nec iuris ratio patit, vt verba
generalia excludāt beneficiū alibi i iu-
re specialiter cōcessū: iuxta gl. celebrē
in. l. 3. C. de silentiar. At in. d. l. fin. & in
nostra

nostra materia indistinctè approbatur præscriptio contra omnes, etiam ignorantes, & contra ecclesiam, & contra eos qui minores fuerunt, & qui olim agere non poterant: cum moderate tamen ut præscriptio non incipiat nisi post pubertatem, & postquã agere potest is contra quem vsucapitur: ut in nostro tex. & in alijs de quib. sup. Post quæ omnia si adhuc ex cavillationibus scribentium daretur restitutio qua rescinderetur præscriptio, inania redderentur ipsa iura, quatenus de præscriptione contra ignorantes loquuntur: non enim omissum censei potest id quod specificè exprimitur: & ita retorquetur argumentatio ex glos. d. l. postquam liti.

○ Nec obstat tex. in. d. §. si quis propter. l. i. ff. de itin. actu. priua. & alia iura quæ pro communi opinione adducuntur: non enim loquuntur de ignorante, sed de impedito iusto impedimento: ut fatetur Soci. in dict. §. in hac, nu. 8. ad fin. cui addo quòd tex. in d. §. loquitur tantum de eo qui vnicò anno iure suo non utitur propter inevitabile impedimentum, vereq; non loquitur in præscriptione: nec est par ratio tam brevis temporis, ad longum vel longissimum. In tempore namq; vnius anni, vel alio ita brevi, cessant absurda & incòmoda quæ resultarèt si longi temporis vsucapio rescinderetur. Ideoque apud scriben. receptum videtur, ut tam modicum tempus ignorant non currat: quod ex multis tradit Tiraq. d. §. 35. glo. 4. nu. 22. Ex his

(quorum plura nostra sunt) probabilior & Reipub. utilior videtur opin. contra Bar. & còmunem, ut ex causa ignorantia non detur restitutio aduersus præscriptionem iure completam: ne aliter inextricabilis confusio, odiosaque litium occasio resultet, contra. d. l. fin. C. de long. temp. præscri. & l. fin. ff. de vsucap. pro suo: contra text. notab. in authen. hæc constitut. coll. 8. còtra ratione. l. 6. ff. de except. rei iudi.

60 Retenta autem opinione Bar. & còmuni, ut contra præscriptionem detur restitutio ex causa ignorantia, restringenda est aliquibus modis, per Felin. in. d. c. vigilantia, & Balb. in. d. q. 29. maxime cum Imol. quem referunt, quòd ignorantia tunc debet esse ~~in~~ ^{excusabilis} ~~excusabilis~~ ^{excusabilis}: & ita Alex. ad Bar. in. d. §. si quis propter: Alex. & Soci. in. d. §. in hac: Paris. in. d. c. vigilantia, n. 6. Boer. d. decis. 39. ad fin. & ferè omnes in locis sup. citatis: Rom. & alij quos citat Deci. còs. 256. in fi. & in. l. 2. C. qui admit. Præcipuūq; iustæ ignorantia exemplum traditur in hærede, vel alio successore, si in hæreditate documeta iuris sui nò extet: ex vulg. l. qui in alterius. ff. de regu. iur. ut per Alex. & Soci. in. d. §. in hac: & Afflict. decis. 37. n. 2. Grat. consil. 125. nu. 5. lib. 1. aliàs non excusaret ignorantia, si adhibita diligentia posset rei notitia haberi, secundum Doctor. vbi supr. Areti. consil. 15. ad fin. plenè Tiraq. d. §. 35. glo. 4. nu. 33. facit tex. in. l. quibus diebus. ff. de conditio. & demonstra.

Ex quo infertur, quòd cum ignorantia hoc

ria hoc casu debeat esse iusta & probabilis, non sufficiat dubitatio: licet alibi dubius & ignorans æquiparentur. l. fi. C. de cōdi. indeb. l. fi. §. i. & ibi Bar. C. de furt. bonus text. in. l. scriptus. ff. de Carbon. edic. Infertur etiā ex sup. dictis, contra ferè omnes sup. citatos, quo ad causam ignorantia non esse speciale ius in eo qui minor fuit, cum præscriptio longi vel longissimi temporis non perficiatur nisi multo postquam is effectus est maior.

Infertur etiam, cōmunem opin. tutius procedere, quando in vsucapione contra ignorantem ageretur de actione personali: puta alicuius legati vel hereditati, cuius notitiam nō habuit is cui ^{69.} ~~erat~~ dum erat, quia tunc vsucapiens verè non habet causam seu titulum vsucapiendi: nec militat tunc ratio tuendi antiquum possessorem. l. litibus. C. de agric. & censit.

Multò tutius procedet cōmunis opin. quando solvere debens, non haberet iustam ignorandi rationem: puta si hæres habens penes se testamentum, non præstiterit in eo relicta: tunc enim iniquè se præscriptione tueretur, neq; condemnationem vitaret ob præsumptam malam fidem: ex Panor. cōf. 19. ad fi. lib. 2. facit. l. qui cum tutoribus. §. qui per fallatiam. ff. de transactio. Tirac. §. 35. gl. 4. n. 29. Ex quo nouè & eleganter sustinebitur glo. penul. in. d. l. si partem. ff. quæ ad. serui. amit. dum intelligit text. ibi, qui loquitur in relicto ab herede præstando, quod legatarius ignorabat: vnde nimirum si in ea spe-

cie ius legatarij saltem restitutione seruetur, quod Docto. non aduertunt.

Tandem ex supra dictis infero neminem ex scriben. rectè accepisse glo. quam pro cōmuni opin. citat (vt sup.) in l. 2. in fi. C. de iure emphyt. dum excusat hæredem emphyteutæ, qui iustè ignorans qualitatem rei, nō soluit debitam pensionem: id enim propriè non est restituere contra præscriptionem. Nec tunc militat præcipua ratio non inquietandi vetustos possessores, cum idem hæres possideat: nec offenditur ratio. l. i. ff. de vsucap. & l. fin. ff. de vsucap. pro suo: satisq; est vt hæres emphyteutæ postquā nouerit rei qualitatem, præteritas pensiones soluat: in quo glo. est cōmuniter approbata, secundum Ias. ibi, n. 184. & in. d. l. cum filius. §. in hac, n. 7. ff. de verbo. oblig. & ibi Alex. & Areti. cōf. 104. col. i. Et de his hætenus ad decisionem huius authen.

S V M M A R I V M.

- 1 X hac. l. 2. colligitur ampliatio ad. l. 1. sup. eod.
- 2 Ex eadem. l. declaratur prohibitio alienationis, vt hypothecam comprehendat.
- 3 Expeditur litera ad aliud, quod tractatur. in. l. 1.
- 4 Ex litera agente de successione ex testamento, & ab intestato aliqua inferuntur.
- 5 Agitur de intellectu. l. 3. §. de illo. ff. pro socio & l. lege obuenire. ff. de verb. signifi.
- 6 Reijciuntur scriptæ interpretationes ad eam iura, probaturque cōtra Alci. Bud. & plures, nō esse differentiam inter iustam & legitimam hereditatem, vsq; ad. nu. 8.
- 9 Infertur ad vtilè. q. de emphyteusi accepta pro se & suis heredibus, vel p se & legitimis & n. 10 & adducuntur alia vtilia in simili, vsq; ad. n. 12.

Hæc.

I Æ C. l. 2. ampliatur de decisionem. l. 1. ut ibi dixi, in. 1. par. n. 68. probat enim, quod ibi stuebatur in bonis à matre venientibus, locum habere in bonis venientibus ab auo vel auia, pro auo vel pro auia, lineæ maternæ: ut in eis pater solum ususfructum habeat, alienare autem nequeat. Quæ extensio tempore huius. l. necessaria erat, secundum Bal. & alios hinc, quod latius probavi in. d. loco: ubi etiam ex hac l. alia deduxi pro recepta sententia contra aliquos.

2 Ex litera huius. l. ibi, alteri obligare, colligo, hinc expressim probari quod traditio in. 3. par. l. 1. nu. 18. dum iura prohibent, ne pater alienet adventitia filiorum, verbo alienationis, comprehendit pignus & hypothecam: ut sic in proposito cessent, quæ antiqui & noviores controuertunt ex. l. in quorum. ff. de pignori: cum. l. fin. C. de rebus alienis.

3 Colligo etiam ex litera huius. l. ibi, donatione, vel alio titulo largitionis, hinc aperte probari, quod contra aliquos annotavi in. 3. par. l. 1. fol. 128. vers. infertur. 29 verè & propriè liberalem donationem appellari, quæ liberis seu descendentibus fit, nec minus donationem appellari eò quod successio bonorum necessariò eis à lege post mortem donantis defertur: quod ibi eleganter tractatur.

4 Habet etià hæc. l. non esse in proposito differentià inter successionem ex testamento, vel ab intestato. Ex quo ornatus & utilitatis gratia infero ad intel-

lectum & conciliationem tex. in. l. lege obuenire. 120. ff. de verb. signi. cum. l. 3. §. de illo. ff. pro socio: in quibus conciliandis torquetur scribens. Vlpianus enim inquit, lege obuenire hereditatem non improprie quis dixerit etiam eam, quæ ex testamento defertur: quia lege. 12. tab. testamentaria hereditates confirmantur. Paulus autem in. d. §. de illo. speciem proponit, in hæc verba: de illo queritur: si ita societas coita sit, ut si qua iusta hereditas alterutri obuenit, communis sit, quæ sit iusta hereditas, utrum quæ iure legitimo obuenit, an etiam quæ ex testamento? Et probabilius est ad legitimam hereditatem tantum hoc pertinere. gl. autem. in. d. l. lege obuenire: scribit, ibi regulam: in dict. §. particularem casum tradi quæ: interpretatio nullius momenti est, quum difficultatem non tollat, nec exprimat cur decisio. d. §. deuiare videatur à regula. d. l. Ias. verò Dec. Curt. & nouissimè Cagnol. nimis circa ea iura laborant in. l. vnica. C. quando non peten. par. de quo etiam agunt Alci. & Bellon. alijq; statim citandi.

5 Alber. autem in. d. l. lege obuenire, distinguit inter dispositionem legis, & hominis, ut in priori procedat reg. d. l. & legitima vel iusta hereditas dicatur etiam ex testamento: in secunda strictius intelligatur de ea, quæ tamen ab intestato defertur: & ita procedat decisio. d. §. quod sequitur Ias. in. d. l. vnica. n. 8. Sed Dec. ibi in vtraq; lectu. acriter hoc impugnat: & Alci. in. d. l. lege obuenire, & lib. 4. Parad. cap. 7.

Crebrius autem intelligunt & conciliant scribent. ut Vlpian. in. d. l. loquatur secundum latiore significationem, & quasi per extensionem, Paul.

Paul. autem in d. §. loquatur magis secundum propriam & strictam significationem, ut per Dec. Cur. in d. l. unica, & ibi hoc dicit receptius Hieron. Cagno. & Bellon. lib. 3. supputa. cap. 7. quod tradunt Bar. & Fulgo. in d. §. de illo: & ante eos omnes notauit glo. (quam omittunt) in l. legitimam. 8. ff. de peti. hæred. ex quo posset magis impugnari differentia Albe. & Ias. inter dispositionem legis & hominis. verba enim legis magis accipienda viderentur secundum propriam significationem, verba autem hominis facilius trahuntur ad abusiuam significationem. l. nō aliter. §. 1. ff. de leg. 3.

Ego puto verum quod glo. Bar. & cōmunis traditio habet, ut in d. §. de illo, decilio conlonet propriæ significationi: nec tam propriè iustam vel legitimam hæreditatem appellari ex testamento: nec obstat quod aliqui obijciunt ex verbis Vlpia. in d. l. ibi, *non impropriè*. cui obiectioni satisfaciunt Dec. Cur. & Cagno. ultra quos obseruari potest ex multis legibus illius tit. de verb. signi. ibi nō semper tradi propriam strictamq; significationem, quod in specie probaui in auth. præceden. ad l. alienationis verbum. ff. eod.

Sed illa cōmunis resolutio (verum continens) nō tollit difficultatem, nec aperit cur Vlpia. & Pau. in eadē questione verborum diuersimode respondeant: adhuc enim manet hæsitatio cur alter iuxta latiore significationem alter iuxta magis propriam respondeat.

Vnde Alcia. in d. l. & d. c. putat lon

gè aliter ea iura intelligenda, & scribentes ex imperitia linguæ latinæ non percipisse sensum iureconsultorum in dictis locis, resoluit igitur, differentiam esse inter iustam, & legitimam hæreditatem, & Paulum in d. §. tantū agere de iusta, Vlpia. autem in d. l. agere de legitima: contenditq; verbum, iustam, habere emphasim, tantūque referri ad id quod ex omni parte iustum sit: legitimum verò dici quod etiam nō omninò iustum est: quod etiam voluit Guiliel. Bud. & Costal. in Annota. d. §. & neminē citās Ripa, in l. ex facto §. si. n. 10. ff. ad Trebel. sequitur Couarru. in rub. de testa. fol. 2. n. 5.

Sed eam verborum differentiam, vel potius cauillationem prorsus falsam & reiiciendam probaui olim in hac insigni Academia Conimbricēsi, idq; inter mille positiones (quas publicè sustinui) typis excussum edidi anno. 1545. posteaq; eandem differentiam benè improbatam legi apud Bellon. in d. cap. & Cagnol. in d. l. vna. Ad decisionem enim casus occurrentis ineptū erat adhærere tam captiosè differentie: cum magis attendi debeat qualitas negocij, mens loquentium, & vsus loquendi secundum regulas iuris.

Nec erat iuridicū dicere, quòd hæreditas ex testamento non possit appellari iusta, ut ab Vlpiano appellatur legitima, repugnat enim manifestè. l. 1. C. de sacro. eccles. imò successio ex testamento sæpius ex iudicio & meritis est magis, quā delata ab intestato solo respectu sanguinis, quod aptè cōpro-
batur

batur ex elegantissimis verbis Valer. Max. in prohæm. lib. 4. cap. 7. *Contēplorur, inquit, amicitia vinculum potens & prænudum, nec vlla ex parte sanguinis viribus inferius: hoc etiam certius & exploratius, quia illud nascendi fors fortuitum opus, hoc vniuscuiusque solido iudicio incoacta voluntas contrahit.*

Contra Alcia. Bud. & alios, multa iura expendi possunt, circa verbum, *iusta*, ne illam emphasim habeat quam ipsi fingūt: idemq; omninò importet quod verbum, legitima. Id autem probatur ex Vlpia. in. l. cum filio. 48. in fi. ff. de lega. 3. vbi iusta ætas appellatur ea quæ passim in iure legitima dicitur. Sic iusta possessio apud Iabolenū pro ciuili ponitur: l. quod seruus. 24. ff. de acquir. poss. Sic iustus filius apud Caium pro legitimo seu adoptiuo: l. 2. ff. de adoptio. & pro legitimato: l. cū quis, C. de natur. liber. Sic apud Iulianū iusta interpretatio pro legitima, nō omninò perpetua. vt in l. iusta. 201. ff. de verb. sign. Sed fortius apud Vlpian. iusta vxor dicitur, quæ solo rescripto principis vxor fit, refragante lege, & dissuadente honestate: vt patet ex. l. si senatori. 31. ff. de rit. nupt. Sic in iure nostro iustum appellatur, quod extrinsecus formam solennem habet, licet ob iniquitatem rescindi possit. l. si ciues. C. de appella. Et ita necessariò accipitur apud I. C. in. l. 1. ff. de testam. & in. l. iustè possidet. ff. de acqu. poss. de quo verbo alia tradit Mantua enchyrid. cap. 249.

Sed interpretatio Alcia. Bud. & aliorum manifestè cōfunditur ex eod. §. de illo: cuius verba si aduertissent, nū

quā eam interpretationē scriptam reliquissent: ex verbis enim illius tex. sup. relatis constat, quæstionem vel casum proponi per verbum, *iusta*, & dubitari quæ tunc dicatur iusta hæreditas: Iure cons. verò respondere ea verba excludere successione ex testamēto, ad solamq; legitimam hæreditatē pertinere. Et sic patet ibidem omninò æquari iustā & legitimā hæreditatē, & manifestè significari, idē respondendū si conuentio ibi fuisset de legitima hæreditate cōmunicanda: quod sentit De. ei. cons. 258. n. 8. colligitur ex Bar. & alij in. l. 3. ff. de lega. 1. sentit Iacobi. à S. Geor. in. l. si arrogator, n. 11. ff. de adoptio. Et ita reiicitur interpretatio Alcia. Bud. Ripæ Costal. quæ etiam probabat Hubertin. in. l. fin. nu. 152. C. de edict. diu. Adri. toll.

Nec teneri potest alia interpretatio Hubertin. Zuchar. in. d. l. fin. C. de edict. diu. Adri. tol. n. 150. dū intelligebat. d. §. de illo, specialiter procedere in cōtractibus, quod ridiculū videtur, cum in cōventionibus frequentius eadem interpretatio sumatur, quæ sumitur in alijs dispositionibus. Nec erat diuinandū, q̄ traditio Vlpiani in. d. l. lege obuenire, scripta fuerit nō pro cōtractibus, sed pro alijs dispositionibus: quod magis suadet & conuincitur ex statim dicendis.

7 Reiectis igitur scriptis hucusq; interpretationibus, veriùs intelligendū videtur, nullam esse cōtrarietatem in illis iurib. Vlpianūq; in. d. l. tātū loqui de latiori significatione verbi, quasi in

ter peritos ita possint accipiverba illa, *iusta vel legitima hereditas*, non verò vt inde inferatur ad decisionē causarū: de qua re agit Paul. in. d. §. Sic enim videmus apud Vlpia. nomen filiarū sine dubio in posthumas cadere, vt in. l. nomen filiarū. 164. ff. de verbo. signi. Hoc autē quoad vim verbi, cæterū in decisione casus occurrentis, in relicto filiabus regulariter non compræhendi posthumas, tradit idē Vlpia. in. l. qui filiabus, secundū cōem intellectū. ff. de lega. 1.

Quo genericè præmissō, magis in specie ad ea iura dicendū est, verum esse quod magis cōmuniter tradunt gl. & Docto. vbi sup. ex stricta & magis propria significatione, legitimā vel iustam hereditatem intelligi, quæ à sola lege ab intestato defertur: latiori autē significatione, & quasi extensiuè legitimā hereditatē dici ex testamento, vt benè probāt Dec. Curt. & Bellon. vbi sup. maximè ex ratione Vlpia. in. d. l. arguentis à confirmatione legis. Quo significat successionem testamentariā non immediatè nec omninò propriè à lege descendere, sed tantū ab ea confirmatam fuisse: iuxta l. verbis. 120. ff. de verb. signifi. de qua agunt repeten. in rub. ff. de lega. 1. Possētq; ea confirmatio legis nouè expendi, ad id quod tradit gl. in. l. illa institutio. 32. ff. de hære. instit. vt scilicet necessaria fuerit confirmatio successionis testamentariæ: quia de rigore, dispositio testatoris irrita videbatur, cum de bonis disponat, conferendo voluntatem ad tempus inhabile, nempè post mortem, quo iā

nullum ius in bonis habere potest: tradunt Ias. & Dec. in rubr. C. qui testa. fac. poss. quod autoritate Ezechiel. (quem malè citat) probabat Loriot. de aditione, axiom. 7. de quo aliter Vigl. in. §. sed prædicta, nu. 12. Institu. de testam.

Ad Paulū in. d. §. de illo, verus sensus colligitur, eo quòd ex verbis conuentionis apertè significabatur, cōtra hētes noluisse, vt omnis hereditas cōmunis esset. Si enim id voluissent, conuenisēt per verba vniuersalia, *omnis vel quæcunque hereditas*. vel saltem per indefinita, vt *hereditas alterutri obueniens cōmunicetur*. Contrahendo autem per verba illa qualificata, *iusta vel legitima hereditas*, planè significabant, nō omnem hereditatem communicandā, sed eam tantum cui qualitas illa iustæ vel legitimæ hereditatis congrueret: iuxta reg. vulga. l. cū prætor. ff. de iudic. c. nō nē, de præsump. Ideò in. d. §. I. C. memor eiusdē traditionis, quæ habetur in. d. l. lege obuenire: inde sumit rationem dubitandi, qua nō obstante respondet in ea specie, conuentionem intelligi tātūm de hereditate legitima seu ab intestato. Quia licet ex vi verborum possit compræhendi hereditas ex testamēto, præualere in contrarium debet verosimilis mens contrahentiū collecta ex qualitate conuentionis, vt proximè colligendum ostendimus. Quod etiam cōprobatur, quia cū ex conuentione constabat, contrahentes à cōmunicatione aliquam hereditatē excludere voluisse, necessarium fuit ex prioriori significatione

ficatione verborū excludere hæredita-
tē testamentariam, quæ nō tā propriè
nec immediatè à lege est.

Nec solū ex hoc iustificatur decisio
d. §. sed etiā ex frequētissimo iuris vsu,
quo sapiſsimè videmus legitimā hæ-
reditatē accipi tantū pro ea quæ defer-
tur ab intestato, & ubique proponi vt
diuersam à successiōe ex testamēto: vt
tradit Castr. in. l. si ita quis. §. ea lege, ad
fi. ff. de verb. obl. patetq; ex innumeris
iuris locis. ff. & C. de suis & legit. hæ-
red. ff. & C. de testam. & legit. tutel. &
ex. l. illud. 76. ff. de acquir. hæred. ex. l.
si quis ita hæres instituatur, si legitimus.
82. ff. de hæred. instit. ex. l. qui fundum
86. §. q. filios. ff. ad leg. Falcid. ex. l. ma-
ter decedens. ff. de inoff. testam. ex. l. in
arenā. C. de inoffic. testam. Idēq; colli-
gitur ex Cornel. Tacit. lib. 18. pagi. mi-
hi. 479. vbi successiōe ex testamēto,
vt diuersam ponit à legitima successio-
ne. Prudentissimè igitur I. C. in. d. §.
de illo, ad quæstionē respondet ex ma-
gis propria significatione verborū, ex
verosimili mente contrahentiū, ex vsu
iuris, quo inualuit ea verba tantū acci-
pi pro hæreditate ab intestato. Indè
enim aptissimè colligitur mens loquē-
tium, iuxta tex. notab. in. l. in conuētio-
nibus. 219. ff. de verbo. sign. & vulgare
reg. l. librorū. 50. §. quod tamē Cassius
ff. de lega. 3. Multa enim ex vi verborū
possunt compræhendi, quæ excludun-
tur ob defectum intētionis: vt probat
tex. & ibi Bar. in. l. Quintus. 29. §. 1. ff.
de aur. & argen. lega. l. si quis ita. 16. §.
si quis cū. ff. de testam. tutel. ibi, quia de

ipso non sensisset: & ibi, licet nomē filiorū ipsum
admittat. Hæc sunt quæ magis proban-
da existimaui ad ea iura.

8 Est autem notabilis decisio. d. §. de
illo: secundū Bal. ibi, melior de iure se-
cundū Ias. in. d. l. vnic. n. 4. C. quā. non
peten. par. & Benedi. in. c. Raynucius,
verb. & vxorē nomine, nu. 74. plures
enim contrariū eo casu responderent.
Et fortasè si talis conuentio hodiè vul-
gari sermone fieret, contrariū iudicare-
tur ex vsu loquendi, qui præualet, vt
sup. constat enim inter homines legi-
timā vel iustam hæreditatē nō distin-
gui ex causa testati vel intestati, sed ac-
cipi pro ea quæ absq; fraude defertur,
quod vulgo, de bono titulo, appella-
tur. Vndè secundū loquēdi vsu, quæ
iura obseruari iubent, videretur absq;
offensione Iurecōsulti in. d. §. de illo, iu-
dicandū, vt in tali specie hodiè cōpræ-
hendatur quæcūq; hæreditas etiā ex te-
stamento sine fraude obueniens. Deci-
sio autē. d. §. de illo, elegāter intelligit̃
ex Bar. in. l. 3. n. 3. ff. de lega. 1. vt legiti-
ma vel iusta hæreditas in ea cōuentio-
ne, intelligatur etiā testamentaria, quā-
do in testamēto vocantur qui ab inte-
stato successuri erant: quæ sentētia re-
ceptior est secundū Alex. & Ias. ibi, quæ
quid refragentur Aret. & alij: & cum
Bar. Deci. & Curt. in. d. l. vnic. Et pro
Bar. vrget gl. in. l. pater. 36. §. Iulius. ff.
de lega. 3. recepta vt per Ias. in. §. diui,
in. 1. lect. n. 102. ff. de lega. 1. Solet aliud
colligi ex. d. §. de illo, ad limitandam
regu. prohibentem pactum de hæredi-
tate viuentis: vt per Dec. & Purpur. la

tius Cagno. in l. fi. ex. n. 53. C. de pact.

9. Ex prædictis autem inferunt Ias. Dec. Curt. in d. l. vnic. C. quan. nō peren. par. & nouiores vbi sup. ad. q. emphyteusis cōcessæ alicui pro se & legitimis hæredibus. Cōsuluit enī Alex. Imol. tūc venire proximiores quibus successio defertur ab intestato, quasi nullo modo admittatur extranei ex testamento: vt per eū cons. 56. n. 4. li. 2. vbi principaliter citat d. §. de illo. Et eū Alex. est Ias. in d. l. vnic. n. 5 & ibidē Curt. qui, n. 11. ad fin. eā dicit cōmunē sententiā: sequitur Benedic. d. verb. & uxore, n. 75. & Dec. cōs. 32. n. 2. & consulēdo Soci. quē refert Ripa in l. ex facto §. fin. n. 10. ff. ad Trebel. vbi ipse habitat. Contrariū autē probat Alcia. in d. l. lege obuēnire ff. de verb. sign. & d. li. paradox. c. 7. ne minē citās: & cū eo Costal. in ānotat. ad pandec. pag. 305. idē scripsit Deci. in d. l. vnic. in vtraq; lectu. Et sic variant prædicti patres, alij admittētē statū veniētes ab intestato, alij quoscūq; institutos: Cagnol. autē in d. l. vnic. col. 3. durius scribit eo casu nō venire extraneos institutos, quia legitimi nō sunt, nec eis verba cōcessionis cōgruūt, nec etiā venire proximiores cōsanguineos: quia licet legitimi dicantur ex qualitate verborū, hæredes tamen nō sunt, cū alij ex testamēto vocantur, iuxta reg. l. quādiu, a. 1. ff. de acquir. hæred. quod scripsisse videtur Cagnol. ex eo, quod alibi tradūt scriben. in cōcessione sub illis verbis exigi, vt descēdētes vel legitimi debeāt

simul hæredes esse, nec aliter ad emphyteusim vel feudū ita cōcessū admittatur, secundū Bar. in l. 3. §. si liberi, ff. de oper. libert. Paul. & alios, in l. apud Iulianū §. si quis alicui, ff. de leg. a. 1. dixi latē sup. in. 3. par. l. 1. ex. n. 85. cum multis sequent. Quo etiā argum. Dec. recedit ab opin. Alex. agnoscens non posse admitti proximiorē qui ab intestato succederet, cū factō testamēto alius hæres sit: Dec. tamē in ea specie excludēs legitimū, admittit institutū, cōtra Alex. Cagno. aut vtrūq; excludit, cōtra ōnes.

10. Ego autem puto huic argumētationi Dec. & Cagno. benè satisfacere Curt. in d. l. vnic. n. 11. Quādo enim ex qualitate cōcessionis in feudo vel emphyteusi requiritur, vt legitimus successor sit hæres, intelligitur, ne si instituat, repudiare possit hæreditatē, & feudū vel emphyteusim accipere. Si autē alius instituitur, tūc quia per eū non stat, nō excluditur à feudo vel emphyteusi, secundū Bal. & Affl. in c. 1. an agna. vel fil. Bal. in l. 3. col. 2. C. de fidei cōmis. Deci. cons. 208. in fi. Syluan. cons. 52. n. 13. Iacobi. de feud. verb. *ita quod ipsi*, n. 5. Anto. Capyt. de cis. 64. n. 7. & decis. 99. n. 2. quæ opin. utilis est, & æquitatē hēt, vt nullo pacto teneatur, qđ durē scribebat Cagnol. excludēs legitimos & institutos.

Sed in ea q. opinio Dec. in d. l. vni. & Alcia. in diā. locis, videtur regulariter probabilior, vt in emphyteusi ita cōcessa, legitimi hæredes intelligantur ex testamēto, cū affectio ex perso-

na accipientis, nō cōcedētis tūc inspi-
ciatur. Urget etiā, nā cū in ea specie
nō agatur de cōseruāda familia, satis
est de ijs hæredibus intelligere, quos
primus acquirēs vel successor sibi hæ-
redes elegerit. Nāq; & iuris reg. qua
ōis cōtrahēs hæredibus suis cōsulere
cēsetur: l. si pactum, in fi. ff. de probat.
præcipuè viget in hæredibus ex testa-
mēto, secundū scriben. vbiq; : quorū
aliquot in specie citamus. n. sequen.
Iuuaretur nimis hæc opin. ex vsu lo-
quēdi: maximè in sermone vulgari,
ex quo colligitur intētio agētis & de-
cisio iuris, vt sup. expēdi. n. 8. & infr.
n. 12. Diuersū autē dicendū erit vbi
cōcedēs specialia affectione familiæ ac-
cipiētis cōsulere voluit, vel vbi testa-
tor de cōseruanda familia cogitauit:
tūc enim vigebit opin. Alex. vt cōsā-
guinei proximiores, nō alij instituti
admittātur: quod fatetur Alcia. in d.
l. lege obuēnre.

11. Hodie autē apud Lusitanos lege
Regia lib. 4. titu. 62. in princ. & in §.
2. pulchrè deciditur, in ēphiteusi con-
cessa alicui pro se & eo quē nomina-
uerit, nulla sequuta nominatione, ve-
nire indistinctè institutos hæredes, e-
tiā extraneos, quasi ex generali nomi-
ne hæredū, specialiter ad emphyteu-
sim nominati cēscātur. Ab intestato
autē nō indistinctè ōnes tunc ibi ad-
mittātur, sed tantū descēdētes vel af-
cēdētes: quibus deficiētibus, emphy-
teusis ad dominū reuertetur: quod a-
liqualiter deuiat à cōni traditiōe scri-
bētū, qui indistinctè admittūt ōnem

hæredē ex testamēto vel ab intestato:
Docto. per l. 4. C. de cōtrahen. stipul.
Alex. cōf. 232. n. 3. lib. 6. Ias. in l. stipula-
tio ista, §. si q̄s ita, n. 2. ff. de verb. obli.
Soci. in l. 1. §. per procuratorē, n. 5. ff.
de acquir. posses. Deci. cōf. 543. n. 3.
Hyppol. Singul. 580. post Bal. in l. 1.
in fi. ff. de pact.

12. Pro opinione etiā Dec. dū in d. q̄
magis admittit hæredes ex testamē-
to, facit de iure cōni, quod tradūt plu-
res in simili specie ēphiteusis cōcessæ
alicui p̄ se & suis hæredibus: veniūt
enim quicūq; ex testamento vocati,
vel ab intestato proximiores. Nec ea
verba, *suis hæredibus*: referūtur ad quali-
ficatos illos hæredes suos de quibus
in l. in suis, ff. de liber. & posthu. & §.
sui, Institu. de hæred. quali. & differ.
vt tradit Alex. in l. quod dicitur, n. 26.
ff. de verb. oblig. Alex. cōf. 26. lib. 5.
Dec. in c. in præsentia, n. 48. de p̄bat.
Id autē principaliter fundatur ex cōni
vsu loquēdi, quo sui hæredes intelli-
gūtur p̄ quibuscūq; ex testamēto vel
ab intestato in bona succedētibus; nō
spectata qualitate illa suitatis: vt benè
tradit Guid. Pap. q. 548. & dixi sup. in
3. par. l. 1. n. 89. Nō ergo tūc intelli-
gitur de solis cōsāguineis seu hæredibus
iure sanguinis. Vt caueas ab Amyl.
Ferret. cōf. 3. n. 1. vers. sed si de succes-
sione. Hoc autē p̄batur d. lege Regia
lib. 4. titu. 2. §. fin. iuncta alia lege (ad
quā se refert) eod. lib. titu. 77 §. pe-
nul. vbi in ēphiteusi pro se & suis hæ-
redibus, veniūt qui cū effectu heredes
sunt, ex testamēto vel ab intestato.

L. S E C V N D A. C. D E B O N. M A T E R.

Dū autē leges illæ loquuntur de concessione emphyteusis pro se & hæredibus, & successoribus, memorandum est quod scribit Io. Imol. in. d. l. quod dicitur, col. 10. n. 14. ff. de verb. obliga. Nō obstante ea geminatione verborū nō compræhendi particulares successores, sed tantūm vniuersales, siue iure ciuili siue prætorio succedentes: & ita Alex. in. l. quædam. §. nihil, & ibi Ias. n. 4. ff. de edend. Deci. consil. 203. n. 7. Rip. lib. 2. respons. cap. 26. nu. 17. Curt. sen. cons. 82. seu consi. penul. col. 4. Quod plures intelligunt, nisi addatur signū vniuersale quibuscumque, vt tunc veniant particulares successores: Alex. in. d. l. quod dicitur, n. 26. Ias. in. d. §. nihil, nu. 4. Alex. in. l. stipulatio ista. §. sicut autē, n. 6. ff. de verb. oblig. Ias. in. l. 2. n. 198. C. de iur. emphyt. Sed si opinio Imol. vera est, hæc limitatio dubio non caret: nec enim dictio vniuersalis ita immutat rei naturam, vt tradit Iacobi. à S. Georg. de feudis, verb. & quibuscumque hæredibus: latè Tiraq. de retrac. ligna. §. 1. glo. 7. n. 27. Et pro hac parte vrget tex. ad quem nō aduertit Alex. in. d. §. sicut autem. l. stipulatio ista: vbi verbum, quicumque successores: non compræhendit particulares, secundū gl. & omnes ibi, ex iuris principijs: conducūt nimis quæ scripsi sup. in rubr. ad finem. 1. par.

Dixi proximè non carere scrupulo limitationē Alex. & aliorū, si opinio Ioan. Imol. vera est. Ego enim eam veram non puto. Sed magis crederē, in concessione facta alicui & hæredibus

& successoribus, regulariter (nisi aliud impediatur) non excludi particulares successores, id autē satis pbat tex. (ad quē aduertit non solet) in. l. in conuentionibus. 219. ff. de verb. sign. id iuuatur etiā quia tūc non agitur de conseruanda familia concedentis vel accipientis, nec vertitur vllū incōmodum domini, cui à quocunq; successore pensio soluenda est, nec ei adimitur aliqd ex ijs quæ sibi competūt ex. l. fi. C. de iur. emph. nec obstant iura quæ in cōtrarium adduci solēt, quia loquuntur, vbi qualitas rei aliud suadet: vel vbi agitur de conueniendo successore: actio enim nō datur contra particularē, secundū iuris regulas: sed de his alibi latius.

S V M M A R I A. L. 3.

- 1 **D**ividitur & colligitur principalis conclusio huius. l. & n. 2.
- 3 **A**signatur ratio specialitatis ad decisionem huius. l.
- 4 Ostenditur, lapsos fuisse aliquos in allegatione huius. l. & n. 5.
- 6 Colligitur altera conclusio memorabilior ex hac lege, & n. 7.
- 8 Agitur de glo. l. 3. C. de vsufruc.
- 9 Sustinetur glo. hic contra plures.
- 10 Colligitur alia conclusio, & inferuntur aliqua memorata digna, & n. 11.
- 12 Afferitur vsus contrarius principali decisioni huius. l.
- 13 Traditur aliud ad literam huius. l.
- 14 Explicatur aliud contra Cin. & Pet. & Soc. nep.
- 15 Afferitur aliud non negligendum, vt decisio huius. l. non censeatur correctā non iure.
- 16 Tangitur & omittitur illatio scriben. ad questionem celebrem.
- 17 Inferitur ad. l. filius. ff. de sui. & legis. hæred. contra Alcia. & n. 18.
- 19 Inferitur ex verbis huius. l. ad articulum notabilem

tabile & quotidianum, & explicantur aliqua
utilia.

20. Limitatur quod lex hæc dicit, & agitur de l.
fi. C. de natur. liber. & n. 21. & 22.
23. Traditur fauor filiorum primi gradus.
24. Infertur ex verbis huius l. ad casum memora-
bilem: & explicantur aliqua utilia ex scribenti-
bus ad l. 1. C. de cond. ins. & l. cum acurissi-
mi. C. de fideicō. & n. 25. & 26.
27. Probatur noua opinio contra scriben. in re
magniponderis.
28. Traditur alia illatio scriben. ex verbis huius l.
29. Infertur ad l. 1. vers. vlti. ff. de iure immuni.
& traduntur aliqua utilia vsq; ad n. 34.

Hæc Theodo. &
Valēti. lōgam lite-
rā habet, secundū
Fulgo. & vno ver-
bo dici potuit qđ
multis eius lineis
continetur, vt aduertit glo. hīc, verb.
in nepotibus. Principalis autē decisio
huius l. singul. est secundū Cyn. Bar.
Bal. Paul. Fulgo. Corn. hīc. habet e-
nim casum nouū in quo patri & auo
acquiritur per filios vel nepotes emā-
cipatos: & ita hūc tex. extollit Rauē.
in alphab. iuris fol. 14. litera. b. et dicit
singul. Angel. in auth. itaq; , sup. ti. 1.
Possēt autē l. hæc in plures partes di-
uidi iuxta lōgitudinem literæ, sed iu-
dicio meo attendita eius substantia, cō-
moda diuisio erit in duas partes: vt
post primam, altera incipiat in vers.
quod si nepotes: vbi ponitur mirabilis de-
cisio, cui magis refragari videntur iu-
ris regulæ, mirūq; est scribēt. ferè nū-
quā aduertisse ad decisionem d.
vers. vt infr.

Singularem hanc l. appellant scri

ben. eo qđ in eius decisione citra ius pa-
triæ potestatis liberi aliquid acquirūt
patri vel auo: cum ex iuris regulis cō-
trarium asseuerādū foret. l. 1. ff. si quis
à par. fuer. manumif. Casus autē seu
species huius l. est, quando decedit v-
xor marito superstite: tūc enim si etiā
superfint filij vel nepotes emācipati
à patre vel auo in vita vxoris, matris
vel auix eorum, statuit hæc l. vt patri
vel auo acquiratur p virili portio v-
susufructus. Nō habebit igitur portio
nē proprietatis, sed representabit per
sonā descendētis, vt cū liberis iudice-
tur quasi vnus ex illis ad virilē porti-
onē in vsufructu.

3 Id autē speciale est secundū glo.
verb. præscripta, secundū Fabr. & o-
nes hīc, eo qđ in hac specie agitur de
bonis vxoris ipsius patris vel aui, cui
ea virilis portio vsusufructus acquiri-
tur, quod probat tex. ibi, postea mater:
et ibi, sin verò mulier. et ibi, maritus defūctæ.
& magis ibi, vt maritus qui vxore mortua.
Quæ specialitas rationē habet secun-
dū glo. d. verb. præscripta: & Bal. n.
4. Paul. n. 1. quia in illis bonis is pater
vel auus maritusq; defūctæ, constā-
te matrimonio dominus cēsebatur,
iuxta l. doce ancillā C. de rei vendic.
Facit etiā iuris ratio quæ respectū ha-
bet ad honorē matrimonij benè tran-
facti: l. vnū ex familia. §. fi. ff. de lega. 2.
not. Bal. in c. iurauit, ad fi. de pbatio.

4 Errāt igitur qui hanc l. citāt genera-
liter ad oīa aduēticia, cum specialiter
pcedat in bonis quæ vir aliquādo vt
dominus possidebat ratiōe matrimo.

L. TERTIA. C. DE BON. MATER.

nij. Vnde cauendum erit à Roma. generaliter hanc. l. intelligete, & eam vt singul. cōmendante, notab. 541. Hinc etiam patet longè differre dēcisionem huius. l. à nouiori dēcisione. §. cūm autem. l. cūm oportet, infr. titu. i. quamuis glo. hīc verb. prēmium, & Alber. ibi, hos casus æquare videantur. Differentia autē est, quia ibi generaliter agitur de omnibus aduentitijs, hīc de vnica tantū specie proximè dicta. Ibi etiā agitur de aduentitijs acquisitis ante emancipationem filij vel nepotis, in quibus ibi reseruaturs medietas vsusfructus parenti emancipanti: hīc verò agitur de aduentitijs maternis delatis post emancipationem: ibi etiam semper medietas obseruatur, hīc virilis portio, pro numero liberorum, inter quos parens ipse quo ad eum effectum, connumeratur.

Ex prædicta declaratione ad rationem huius. l. consequitur, eius dēcisionem non fundari principaliter ex beneficio emancipationis à parente in liberos collato, sed magis in solatium amissæ vxoris, & ne omninò priuatur his bonis, quæ modo vt dominus possidebat: idq; significat tex. post principi. ibi, *quonia omni cōmodo destituitur*, quod cui denter ostenditur ex eadē. l. versic. *quod si nepotes*, vbi idem disponit de nepotibus quos auus non emancipauit nec habuit vnquā sub potestate, vt statim explicabo. Et cōsequenter lapsi vidētur ferè omnes scribentes hīc & alibi summantēs, intelligentes & allegātes hāc l. quasi solū loquatur de remunerādo

parēte, ob beneficiū emancipatiōis, totamq; vim ipsi emancipationi tribuētes: Cum ex litera cōstet, idē tribui auo ex nepotibus quos nunquā habuit in potestate.

6 Mirabilis vt dixi, magisq; notanda est dēcisio huius. l. in. d. versic. *quod si nepotes*, vbi prima dēcisio de liberis emancipatis, & sic in quos parēs beneficiū cōtulit, ampliā ad nepotes ex filio emancipato post emancipationē natos, & sic q; nunq; fuerūt sub potestate aui: & cōsequenter beneficiū emancipationis ab eo cōseq; nō poterāt. Sed qd̄ lōgè maius est, idē disponit tex. in eo versic. in nepotibus ex filia qui nec fuerūt, nec extitisse potuerūt sub potestate aui, vt pote q; familiā patris nō matris sequant, secundū iuris principia: quod rarissimè notatur. Aduertit tamē Corne. meritoq; in hoc dicit tex. esse mirabilem.

7 Infertur igit̄, vt dixi, cōtra ferè omnes hīc, parentem hoc casu admitti cū liberis, etiam in quos nullum beneficium cōtulit, non tantū cum his quos emancipauit: in quo etiam contra hāc l. in. d. versic. loquuntur scriben. in. l. i. sup. vnde vir & vxo.

8 Ex eodē versic. dum loquitur de nepotibus ex filia, cauendum est à glo. in. l. 3. sup. de vsufruct. quæ ex hac. l. in. d. versic. limitat tex. ibi, quatenus habet, per mortē proprietarij nō finiri vsufructum: & secundū terminos illius. l. quam glos. ex hoc versicu. vult limitare, sentit apertè diuersum intellectum, videlicet q; in hoc versic. agitur de patre

de patre qui habebat vsumfructum, in bonis filij emancipati, vt moriente cum liberis filio proprietario pater amittat vsumfructum, succedatq; in virilem eiusdem vsusfructus, cum nepotibus ex filio. Sed talis interpretatio à nemine ibi specificè probata nec reiecta, teneri non potest, quia text. in hoc vers. non tantum de filio emancipato, sed etià de filia loquitur: nec agit de vsufructu quem pater habebat viuo filio, sed de acquirèda virili portione nouè cum nepotibus. Et deniq; falsum esset dicere, quòd pater morte filij aliquid amittat de vsufructu quem habebat eo viuète, etiam si filius cum liberis decedat: vt diximus in ampliationib. l. i. in. i. par. per iura clara in. l. sancimus, sup. titu. i. & in. l. fi. §. sin. verò. sup. ad Tertullia.

9 Infertur etiam ex eodem vers. resolutio ad vnum quod variè tradunt scriben. hïc: nã Bal. & Salic. hïc. n. 3. Corn. n. i. Salic. in. l. i. C. vnde vir & vxo. dicunt quòd in casu huius. l. vir non succedit vxori, sed per liberos acquirit illam virilem portionem vsusfructus: cõtenditq; Corn. non posse in hac specie appellari successionem viri: contrarium verò colligit glos. hïc, verb. præscripta, in fi. ibi, *nota casum in quo vir succedit vxori in aliquo*. Ita etià Fab. hïc, Cyn. Paul. Fulgo. ante. n. i. Ange. in authè. itaq; col. i. sup. titu. i. glos. l. i. C. vnde vir & vxo. & ibi scriben. Dyn. in tracta successio. ab intest. n. 25. Pro Bal. Salic. Corn. posset expendi continuatio huius. l. ad præceden. quæ loquuntur de

acquisitione per liberos, non de immediata successionem parentis. Pro ijs etià posset argui, quòd si vir ipse succederet, non videretur successio restringenda ad portionem vsusfructus, sed sequeretur portionem hæreditatis cū pleno iure suæ portionis, cū hæres dominus sit. l. cum hæredes. ff. de acquir. poss. §. fin. Instit. de hæred. qual. & differ.

Sed verior videtur sententia glos. quæ etiam receptior est, vt constat ex sup. dictis: quod probatur ex. d. versic. *quòd si nepotes*, ibi enim datur ea portio auo paterno cum nepotibus ex filio emancipato, natis post emancipationem: & sic quos auus non habuit in potestate, nec in eos beneficium contulit. Datur etiam eadem portio auo materno cum nepotibus quos nec habuit nec habere potuit sub potestate: & ita patet auum hæredum, maritumq; defunctæ succedere ex beneficio legis, nõ autem per nepotes id acquirere, cum eos nunquam habuerit in potestate, deficiatq; illud necessariũ potestatis fundamentum, quo parenti per liberos acquiri solet. Quæ successio vt nimis exorbitans, ideò modificatur vt tantum sit in portione vsusfructus, ad vitam aui, maritiq; defunctæ, in quodam solatium, vt sup. Facit illud quod dicit tex. in princip. Instit. de Senat. conf. Tertul.

10 Ex quo versicu. ita explicato cum glos. resultat mirabilis casus, in quo vir in aliquo vxori succedit, stantibus liberis eiusdem cui succeditur: ad limita

ad limitationem. §. cum filius, Instit. de hæredit. quæ ab intest. defer. & in authen. de hæred. ab intesta. venien. §. 1. Indè resultat memorabilis declaratio, ad antiquum & nouū ius. ff. & C. vñd. vir & vx. vt hoc casu in. d. portionem vsusfructus succedat vir etiā stantibus liberis, non distinguendo an sit pauper, cū regulariter non admittatur coniunx, stante vlllo consanguineo.

Hinc etiā limitatur generalis regula. l. affinitatis, sup. titu. 1. Hinc resultat qd vir succedit vxori in hanc portionem stantibus liberis necessarijs hæredibus defunctæ: qui non succederet ea defuncta sine liberis, manentibus alijs coniunctis. Nec enim. l. hæc tam exorbitas extendi potest vltra casum suū, secundū receptas sententias: & ita consequitur mirabiliter magis excludi virū à transversalibus, remotioribusq; defunctæ, quā ab eius liberis necessarijsq; hæredibus, contra regulam si vinco vincentem te, à fortiori &c.

11 Hinc resultat casus in quo vir vxori succedit de iure ciuili, nempè ex decisione huius. l. cum regulariter ea successio sit prætorialis, exigatq; bonorum possessio secundū scrib. in. l. certum. C. vñdè legit. Mathes. de succe. ab intest. 4. artic. in princ. & Hubal. in eod. tracta. 4. par. in princ. Quæ omnia necessariò deducuntur ex. d. vers. secundū literam quæ inuenitur in omnibus liberis. Licet autem his refragari videantur iuris reg. satis est ita legem scriptā fuisse, iuxta. l. prospexit. ff. qui & à qb.

Illud asserere audeo, vsu & praxi

hanc mirabilem decisionem non seruari, sed potius contrarium: nec enim in aliquam portionē admittitur auus maternus cum nepotibus in successione auix eorum, vxorisque ipsius aui: & eadem ratione non admittitur eodem casu auus cum nepotibus ex filio emancipato. Qui vsus magis consonat regulis iuris: maritus enim extraneus est, nepotes autem legitimi necessarij; hæredes, per sup. dicta: & auth. in successione. C. de suis & legit. hære. maximè cum vir id ius non haberet vxore defuncta sine liberis, manentibus alijs consanguineis, vt sup. deduxi:

13 Ex sup. dictis colligi videtur, quòd decisio huius. l. congruentius staret sub titu. vñdè vir & vx. vel in proximioribus de materia succedendi. Similiter ex litera & sup. dictis colligitur hanc. l. procedere ex testamento & ab intestato: nec enim. l. distinguit, eiusq; beneficium parem rationem habet in vtraq; successione, nec aliquis potest legis beneficium auferre. l. 4. §. si quis cõdemnatus. ff. de re iudic. Bal. in auth. hoc locum, nu. 1. C. si secun. nup. mul.

14 Iuxta prædictam explicationem huius. l. colligo in eius casu seu specie, posse rectius verificari quod generaliter post Petr. tradit Cyn. in. l. ea lege, col. 3. versicul. & ideo, C. de condict. ob caus. dicens quòd vsusfructus qui patri per filium fa. acquiritur, est irregularis: id enim regulariter non rectè dictū videretur, cū ea acquisitio sit ex iuris regula, & vi patriæ potestatis. In casu autè huius. l. congruentius appellabi

ur irregularis vsusfructus, cū acquiratur contra iuris regulas, vt sup. licet dictum Cyn. indistinctè sequatur Soci. nep. conf. 124. n. 4. lib. 2.

15 Cum autē constet ex sup. deductis, decisionē huius. l. continere casum specialē, conseqtur eā stare hodie, nec correctā esse legibus posterioribus, generaliter decidentibus, vt soli descendētes ascendētibus succedāt. Idē enim iure antiquo cōstitutum erat. C. & ff. de suis & legit. hæred. l. nā & si parētibus ff. de inoffi. testa. Et tamē. l. hæc, nō obstante regula, specialiter hoc casu cū liberis admittit auum eorū, maritumq; defuncti in portionem vsusfructus: vt sic decisio hæc tam specialis, non censetur correctā. Facit quod sæpè dicūt scriben. cū gl. l. sciendū. ff. qui satisda. cog. & glo. auth. offeratur. C. de lit. cōtesta. & ita sentit Fulg. hīc. n. 5. & Cor. qui verè dicūt hāc decisionē alibi non reperiri: potuissentq; addere rarissimè haberi memoriam huius. l. in prædicto articulo successionis: hæc quoad literam. l. quæ nullibi huc vsq; ita explicata fuit.

16 Ex alijs verbis huius. l. ibi, *deteriores esse nepotibus filij non simatur*: inferunt scribē. hīc, ad celebratissimā difficilimāq; maioratus quæstionē, quæ vulgo de filio & nepote appellatur: de qua re extant integri tractatus, iustaq; volumina, quibus aliqua non contemnenda addere potuissem ex multis quæ in scholis perlegi, & in foro in magnis causis tractavi: sed quæ ea tractatio pro rei dignitate plures chartas exigebat,

opus verò hoc in maius volumē accreuit quàm putaram, consultius duxi. eam quæstionē ad alium locum referuare. Illud tamen noto, quòd verba huius. l. non tam filium nepoti præferunt quàm ei nepotem præferendū negāt, & sic decisio magis neutralis est quā alteri parti fauēs, cōtra plures in eadē. q.

17 Ex prædictis verbis huius tex. dum probat, neminē debere filijs potiore esse, infertur ad verba Modestini, in. l. filius. 12. ff. de suis & legit. hæred. cuius litera cōmuniter ita habet, *filius patri agnatus proximus est*: & ita legitur affirmatiuè in libris emendatis ad exemplar Florentinum, vt caueas à nōnullis, quibus erroneè habet negatiuè. *s. agnatus non proximus est*. Circa quā legem lapsus videtur doctissimus Alcia. l. 3. parerg. cap. 25. qui legit *agnatus proximus non est* vbi tamen rectè improbat literam præcedentem, *agnatus nō proximus*: putās ita cōmuniter literā haberi, cū tamen frequentior sit prima, quam verā dicimus. Contendit igitur Alcia. cum sua litera negatiua, filiū patri vel respectu patris agnatū non dici: in idq; adducit à remotis argumētū quoddā ex Plinio: adducit etiā argumētū ex. l. scripto ff. vndè lib. vbi I. C. aliud lōgè diuersū cōtinet, vt periti facilè agnosceret: & scribo in cōmētarij. C. de inoffi. testam.

18 Sed ex Iurecōsultis prorsus reijcenda est interpretatio Alcia. i. ex text. quē ibi adducit in fin. vbi proximiores ex agnatis sui dicuntur. Id enim nihil aliud est quā filiū patri agnatū dicere, cū filius ipse maximè suus sit, iuxta

l. posthumorū. ff. de iniur. rup. 2. cōtra Alcia. vt filius patri agnatus dicatur, probat tex. in l. 1. §. sed videndū. ff. de successio. edict. quē notat Dec. in l. qui se patris, n. 23. C. vndē lib. est etiā tex. in l. Iurecōsultus. §. 1. ff. de gradib. & mihi videtur tex. apertiss. in l. pronuncia tio. 195. vers. 2. ff. de verb. sig. vbi refert verba l. 12. tab. *agnatus proximus familiā ha beto*, quæ verba magis filio congruunt. Nec erat cur filius agnatiōis caput, a gnatus non diceretur, qui etiā proximus cognatus dicitur. l. filiusfam. ff. vndē libe. Nec verū est quod Alcia. scripsit, gl. & Doct. legisse negatiuē: nā cōtrariū constat ex gl. in §. fin. Institu. de legit. agna. succes. vbi illū tex. citat secundū literam affirmatiuā, vt filius agnatus proximior dicatur: & apertē gl. in d. l. Iurecōsul. §. 1. verb. sui: glo. etiā in l. 2. §. si quis ex liberis, verb. agnoscitur. ff. ad Tertul. Et secundū eādē literā affirmatiuam verē illā. l. citat Andr. Ifern. in c. 1. an agna. vel fil. n. 4. & Math. Afflic. in c. 1. §. præterea ducatus, nu. 45. de prohibi. feud. alien. lib. 3. feudo. fol. 145. col. 2. in princi. & in consti. Neapol. lib. 3. rubr. 5. n. 21. & nemine citato sine dubio asserit filium patri agnatū dici: Soci. nep. conf. 4. n. 10. lib. 2. quod olim publicē docui, anno: 1544. & ita cōtra Alcia. postea vidi Aldobrandi. in §. sunt autē, Institu. de legit. agnat. tutel. Sic etiā ex Cicer. pro Cecin. filiū agnatum patri dici, tradit Duare. lib. 1. disputa. cap. 41. Et ita securē ex Bal. & alijs, filium patri proximiorē agnatū esse tradit Boer. de-

cif. 138. ad fin.

19 Ex eisdē verbis huius. l. infert Paul. Castren. in l. Gallus. §. nūc de lege, col. fi. n. 6. ad articulū quotidianū circa bona maioratus vel emphyteusis, vel feudi, in quibus sæpe excluduntur fœminæ, vel saltem masculi eis præferuntur: vt ex verbis huius. l. confirmetur traditio multorū q̄ scribūt in his successio nibus exclusā fœmina nō esse admittē dū filiū, vel aliū ex ea descendente: & ex eisdem verbis huius. l. idē notat Alcia. nemine citās, in l. liberorū. 220. ff. de verb. sign. n. 11. quod alijs fundamētis pbat Bar. in d. l. liberorū, col. pen. n. 14. & 16. & in l. 2. §. videndū, in fi. ff. ad Tertul. Idq; receptius asserit Brun. in tracta. de statut. exclud. fœmi. 6. art. n. 89. & 12. artic. n. 235. Natam. in eod. tract. q. 2. princ. n. 38. & Cāpeg. de dot. 5. par. q. 41. Ias. in l. 2. nu. 191. C. de iur. emphyt. Corn. in l. 1. col. 3. versic. *proue*. C. de cond. inser. Dec. conf. 85. in. fi. & conf. 399. n. 8. & conf. 488. n. 2. & conf. 589. n. 6. Curt. iun. conf. 5. Cirier. de primog. li. 1. q. 23. Laurus de Pala. in tract. eiusdē statut. n. 134. Moder. in cōs. feu. conf. 9. Chas. in cōsuet. Burg. rub. 3. §. 5. n. 71. fol. mihi. 113. col. 4. & Moli. in consue. Paris. §. 16. n. 1. fol. 192. vbi asserit omnes tenere descendente ex fœmina, excludi ab eo gradu & iure, à quo fœmina ipsa excluditur. Quod etiā copiosa allegatione pbat Tiraq. de primog. q. 12. idem vult Anto. Butri. consil. 46. Hieron. Grat. consil. 4. lib. 2. Pala. seu Ioan. Lup. in rubr. §. 23. nu. 14. Paul. in l. qui exceptionem, ff. de

ff. de cōdi&. indeb. Alex. in. l. sed si hac
 §. liberos, n. 8. ff. de in ius vocan. vbi ex
 pressim arguit ex verbis huius. l. Anto.
 Rube. cons. 16. n. 13. Roma. cōsi. 40. n.
 4. Gozadi. cons. 89. & ita Bal. in. l. quo
 ties, col. 1. C. de suis & legit. hæred. vbi
 inquit, in tali descendente ex foemina,
 deficere principiū generationis, & me
 diū foeminæ esse in habile: idem Bal. in
 authen. si quas ruinas, prope fi. C. de sa
 crof. eccle. & nouissimè Hispa. Gome.
 l. 40. Tauri. n. 41. Quæ resolutio (licet
 receptissima sit) aliquas patitur diffi
 cultates, vt latè tractat Brun. doctè ve
 rò Molin. omninò videndus, vbi sup.
 tutius verò procedit quādo agitur de
 cōseruanda familia, nō enim cōserua
 retur in descendētibus ex foemina, qui
 patris familiā sequuntur, non eā à qua
 mater orta est.

Sed Pau. Alcia. & alij, nō videntur
 recte induxisse hanc. l. quæ loquitur de
 materia indifferēti, in qua est libera suc
 cessio filijs & nepotibus. In statuto au
 tē vel alia dispositiōe excludēte foemi
 nas, posset respōderi pro descēdētibus
 ex foeminis, inhabilitatem earum non
 debere descendentes masculos exclu
 dere, si alia ratio eis non noceat.

20 Sic enim qui legitimā prolē nō ha
 bet, libere relinquere potest nepoti ex
 filio naturali, cū eidē filio nō ita dona
 re nec relinquere possit, vt est tex. in. l.
 fi. C. de natur. libe. Vndè aptè limitat
 hæc. l. & datur casus in quo nepos est
 melioris cōditiōis quā filius: & limitā
 tur multa ex ijs quæ dicūt scrib. in locis
 sup. citatis. Ea autē notab. decisio. d. l.

fi. ampliatur ex gl. ibi recepta, ad nepo
 tē ex filio spurio: vt auus carens legiti
 mis liberis, possit eidē donare vel relin
 quere, si eū aliud nō impediatur nisi inca
 pacitas patris, quæ ei nō nocet: quā sen
 tentiā probat notanter Bar. in. l. Gallus
 §. quid si is. ff. de liber. & posth. & est
 recepta ex nouioribus ibi, vt per Ias. in
 1. lectu. n. 19. & n. 24. & in. 2. lectu. nu.
 10. dicit cōem idē Ias. in. l. hæreditas,
 n. 8. C. de his quib. vt indign. Alex. &
 Molin. videndus cons. 74. lib. 3. & plu
 res quos citat Couarru. desponsal. 2.
 par. cap. 8. §. 5. nu. 13. & Roderi. Xuar.
 lib. 2. ad leges regni, fol. 94.

21 Ex quibus patet regulā hoc casu ef
 se affirmatiuā in fauorē nepotis, per. d.
 l. fi. gl. & cōem sententiā: & ita cauē
 dū erit à Chas. in consuet. Burg. rub. 3.
 §. 5. n. 70. vbi inaduertenter contrariā
 regulam scribit, per eandē. l. gl. & Do
 cto. Hæc autem decisio & ampliatio
 cōfirmatur ex alia recepta ampliatio
 ne ad. l. si is qui ex bonis. ff. de vulg. &
 pupil. vbi l. C. notabiliter habet, posse
 patrē impuberi filio pupillariter substi
 tuere ad omnia bona filij eū cui ex bo
 nis proprijs nō posset vltra certā quāti
 tatē relinquere: quod Bar. & omnes ibi
 exēplificāt in filio naturali, ampliātq;
 in filio spurio, cui pater nihil omninò re
 relinquere posset, quā receptū est, vt per
 Alex. & Ias. ibi, n. 3. ex glo. in auth. qb.
 mod. natural. effi. sui: ad fi. §. vlti. verb.
 participiū, in fi. Et est recepta scētētia se
 cūdū Rip. in l. Lucius, n. 3. ff. de vulg. &
 Bened. in. c. Raynuc. verb. & vxorē, n.
 690. tradit etiā Hispa. Duenhas, regu.

366.n.12.& in.2.limit.eiusdem regul.
vbi plures citat.

22° Quia in re cauendum est à multis
ex sup.citatis & alijs, qui in.q.d.l.fin.
& gl.ibi,circa auum relinquentem ne
poti ex filio naturali vel spurio,exige-
re videtur, vt nepos tunc sit legitimus,
quasi nō posset auus aliter ei relinque-
re, quod erroneum est: nepos enim cē-
setur iure extranei, vt ita ei relinqui
possit sicut extraneo eiusdem qualita-
tis. Imò facilius tunc poterit auus do-
nare vel relinquere nepoti illegitimo
ex filio spurio, quā nepoti legitimo ex
tali filio: cum enim legitimus est, erit
sub potestate patris, & ei videretur ac-
quirere rē vel vsum fructum, quod ef-
set in fraudem legis prohibentis ne pa-
ter filio spurio donet. At de nepote nō
legitimo securi sumus ne quid patri ad-
quirat deficiente patria potestate, quę
non datur nisi in procreatis ex legiti-
mis nuptijs: vt in ea re melius sēsit Bar.
in d.l.Gallus. §. quid si is. Facit tex. in.l.
quæritur. ff. de bon. liber. vbi si pater
excluditur ob sui culpam à bonis vel
successione alicuius, nō potest per obli-
quum admitti ex persona filij: ideoq;
Bar. vbi sup. & scriben. magis cōmuni-
ter resoluūt, hoc casu nō acquiri vsum
fructum patri: tradit Hispa. Xuar. in.
d.loco, & scribo in auth. excipitur, &
in authen. sequen. infr. titu. 1.

3° Ex prædictis verbis huius.l. inferē
ad alios casus, in quibus filius primi gra-
dus aliquid habet speciale, quod nega-
tur nepotibus: vt in.l.iubemus. C. ad
senat. cōsul. Treb. & in alijs: per Alcia.

in.l.filij.84.& in.l.liberorū.220. ff. de
verb. signi. & apud Lusitanos est casus
in lege regia, lib.4.titu.62.§.4.vbi in
emphyteusi filius vel filia præfertur ō-
ni nepoti, etiā nato ex filio primogeni-
to: in quo variabant Docto. vt per Ti-
raq. de primoge. q.40.n.19. & n.185.
Covarru. in quæstion. practi. q. vlti. ad
fin. sed hīc multa omitto, quę facile ad-
duci possent ex varijs locis, cum addu-
ctis sup. ad finē. i. par. l. 1. n. 69. & sequ.

24° Ex eisdem verbis huius.l. inferēbat
Fulg. in.l.1. ad fi. sup. de cōditio. insert.
egregiā limitationē ad tex. ibi, cuius de-
cisiōe habetur, fidei cōmissum ab insti-
tuto relictu sub cōditioe, si sine liberis
decesserit, deficere, si institutus dece-
dat superstite nepote etiā ex filia: idēq;
receptius est ex scrib. ibi, si cōditio fuis-
set per verbū, sine filijs. Id autē argutē
limitat Fulg. per hāc. l. nisi testator ha-
bēs filiā, & filios, alterū ex masculis al-
teri restituere roget, sub ea cōditione,
si sine liberis decesserit: inqt enim Ful-
go. q. tūc ea conditio intelligitur de li-
beris masculis tantū: vt tūc filia vel ne-
pos ex ea, vel neptis ex filio, non faciat
deficere conditionē, sed substitutus ad-
mittatur: quasi testator senserit de cō-
seruāda agnatione. Maximē ne neptis
sit melioris cōditionis quā filia: quā te-
stator habēs, eā nō substituit, preferēs
substitutiōe masculū: & ita generalius
Pau. ibi, ad fi. expressim inducēs verba
huius.l. & ita Cor. ibi, ad fi. sic etiā per
verba huius.l. id refert Soci. i. l. cū auus
n. 30. ff. de cōdi. & demōst. Dec. cōf. 15.
n. 5. & in conf. 480. n. 2. vbi etiā specifi-
cē in-

cè inducit verba huius. l. & conf. 515. & conf. 545. & conf. 568. Idq; procedit v-
bicumq; substitutus filio, esset aliquis a-
gnatus, in cuius persona posset dari cō-
seruatio agnationis: vt consuluit Pau.
quem sequitur Dec. vbi sup. & in cōf.
370. Idq; vt receptū tradit Couarru.
in c. Raynaldus, in princ. n. 2. de te-
stam. & Grat. citans plures, in cōf. 54.
n. 15. lib. 2. Et notabiliter tradit Goza.
cōf. 89. vbi. n. 5. expressim etiam indu-
cit prædicta verba huius. l. Et eandem
opin. Fulgo. & Paul. probare videtur
Cepol. cōf. ciuil. 49. n. 7. & apertè Ias.
conf. 1. vol. 2. & conf. sequen. vbi plenif-
simè id defendere conatur.

25 Et memorandū est q̄ Paul. in. d. l. 26
1. illud exēplificat, cū substituitur pia
causa: & ita Ias. in. d. conf. & Curt. iun.
conf. 35. n. 6. & sic nō tantū vbi agitur
de conseruanda agnatione: imò Paul.
& plures dum arguūt ex verbis huius
l. non obscure significant, quemcūq;
substitutum tunc præferri filix vel ne-
pti instituti, etiam si in substituto ces-
set ratio agnationis, quasi sufficiat ad
colligendam mentē testatoris, ipsum
cū haberet filiam, ei prætulisse aliū in
substitutione, vt eundē præferre etiam
videatur nepti ex filio grauato, nè ma-
gis dilexisse videatur neptem quàm fi-
liā: & ita Dec. in. l. fœminæ. n. 98. ff. de
reg. iur. & Soci. nep. consil. 1. nu. 114.
lib. 1. quæ ratio generalis est, & non
parū vrget cōtra D. Couarru. in. d. lo-
co. Cuius tamen declaratio equior est,
& apertè eā pbat Fulg. & Corn. in. d.
l. 1. & magis cōmuniter alij sup. citati,

dū intelligunt eā opi. quando substitui-
tur filius vel agnatus in quo militet cō-
seruatio familiæ: & ideò cauendum
est à Curti. iun. conf. 35. qui durè ge-
neraliter excludebat filiam, vel ne-
ptē filij instituti grauati sub ea cōditio-
ne, præferens semper substitutū etiam
extraneū, eo solo respectu, q̄ testator
habens filiam, eam nō substituit: quod
controuersum esse tradit Gozad. vbi
sup. n. 9. dicens opi. Pau. & Fulg. rece-
ptissimā, vbi substitutus talis est in quo
agnatio cōseruet. Et ita apertè distin-
guit Dec. d. conf. 370. col. 2. quem se-
quitur Couarru. vbi sup. & Grat. cōf.
68. n. 12. lib. 1.

26 Ex quo mihi suspecta est ampliatio
illa Paul. & Ias. ad causam piā, quia li-
cèt causa pia fauore digna sit, iniquum
forsan esset excludere tūc legitimā so-
bolem testatoris, licèt fœmineam. Sic
enim in casu simillimo. l. cū auus, & l.
cū acutissimi, in cōditione illa subaudi-
ta, si filius grauatus sine liberis deceffe-
rit, receptū est ea iura procedere etiam
si causa pia substituta sit: & sic liberi
ipsius filij grauati, excludunt causam
piam substitutā, vt vult Bal. & Pau. in.
d. l. cū acutissimi: probat Alex. in. l. ex
facto. §. si quis rogatus, col. 4. in princ.
ff. ad Treb. Soci. in. d. l. cū auus, nu. 42.
Bened. in. c. Raynu. verb. si absq; libe-
ris, o. 1. n. 23. & seq. Et hāc dicit cōem o-
pi. Dec. cōf. 391. in fi. & Soc. ne. cōf. 125
n. 28. lib. 1. & Carol. Ruyn. dicēs cōem o-
pi. p̄ liberis contra piā causam, conf.
182. n. 8. li. 2. Quā sententiā tenuerunt
alij quos hi citant, & plures alij quos
refert

refert Tiraq. in. l. si vnquam, verb. libertis, nu. 64.

Vndè cum hæc sit verior & receptior sententia, cauendum est à Ias. in. l. generaliter. §. cum autem. 2. amplia. col. 2. C. de institut. & substitu. magis q̄; cauendum est ab eodem Ias. consil. 140. col. fin. lib. 2. cauendum etiam à Ruyn. sibi contrario, consil. 3. n. 23. eod. li. 2. licet in hoc dubitet Hispa. Xuar. in. l. quoniam in priorib. in. 1. limita. fol. 59. & variant alij citati à Tiraq. vbi sup. n. 69. Certum autem est, q̄ illa iura admittunt filiam vel neptē filij grauati, vt in. d. l. cum acutissimi, & ibi omnes.

27 Imò si mea valeret sentētia, regulariter opin. Fulgo. Paul. & aliorum de quibus sup. penitus reijceretur: fragile enim est eorum præcipuum fundamentum ex verbis huius. l. quod testator grauans filium sub conditione, si sine liberis decedat, videatur intelligere de solis filijs masculis, & excludere foeminas fauore substituti, eo respectu, q̄ cū filiā haberet eam non substituit. Cū enim verba testatoris concludenter talem volūtatem non inducant, iniquū esset eius legitimam sobolem, licet foemineā, excludere: cōtra. d. l. cum acutissimi, contra verba testatoris, iuncta d. l. 1. C. de condi. insert. & regu. l. si ita scriptū. 46. ff. de lega. 2. & l. quisquis. 116. ff. de verb. signi. Maximè quando non agitur de maioratu vel bonis simili vinculo in perpetuū affectis, in quibus posset considerari conseruatio sanguinis & honoris familiæ: in alijs au-

tem simpliciter relictis absq; vinculo, non cadit ratio conseruandæ familiæ. Et consequenter tutius videtur contra omnes sup. citatos, testatoris neptem, vel nepotem ex filia, excludi non debere. Nec in ea specie est ratio quæ tā vrgeat, vt periculosè diuinando recedatur à decisiōe. d. l. 1. & d. l. cum acutissimi: nec iurisprudētia patitur, vt facilè à regula recedatur. l. diuus, ibi, *nihil facile mutandum*: ff. de in integr. restit. cum alijs per Dec. in. l. 1. ff. de regu. iur. Facit pro hac sententia, quod inq̄t Imperator in probando differentiam inter masculos & foeminam, in. l. maximum vitium. C. de liber. præter. facit etiam quod in iure habetur, nō sufficere coniecturam cū verba testatoris maximè non iuuant. l. quidam. 46. & ibi Bal. ff. de hæred. instituen. Bal. in l. vnic. n. 10. C. de his qui ant. aper. tab. extollit Ias. in. l. 3. in. 1. limita. C. de liber. præter. idem consil. 23. lib. 3. notat Dec. consil. 465. n. 8. & consil. 635. & plures per Tiraq. in. d. l. si vnquam, verb. libertis, n. 18.

Nec tanta vis erat ex illa argumentatiōe, ne videatur plus diligere neptē quàm filiam. Quis enim nouit mentē defuncti, cū variè sint hominum volūtates: l. quia poterat. ff. ad Trebel. potuit forsan testator putare satis esse filiæ id quod ei relinquebat, vel eam superstitem non futuram filio cui alium substitutum dedit: vel forsan filiam nō tam diligebat, vel non tam benemeritam putabat. Potuit etiam magis velle cōsulere liberis filij grauati, vt sæpè contingit:

contingit: ideoq; veriùs & æquiùs pu-
to contra omnes sup. citatos, vt neptis
ex filio vel alius legitimus descendens
eo casu faciat deficere cōditionē: nec
vllō modo excludatur ab eo cui bona
erant restituenda. Cui opinioni nihil
obstat hæc lex, quæ ad aliud longè di-
uersum obiter dixit, nepotes non de-
bere melioris esse conditionis quàm fi-
lios, nō vt indè arguatur contra æqui-
tatem & iuris rationes.

28 Ex eisdem verbis huius. l. aliud si-
mile præcedenti consuluit eleganter
Cuma. quem refert & sequitur Ias. in
l. tres fratres. n. 8. & 15. ff. de pact. idq;
sequor, licet in præcedenti articulo cō-
tra scriben. tenuerim: ibi enim iuris ra-
tionibus & evidenti æquitate nostra
fundatur opinio. At pro Cuma. in spe-
cie qua consuluit, magna est æquitas,
& sic eius opinio separanda est à tradi-
tione Pau. & Fulgo. & aliorum, quam
proximè improbauimus, licet vtrūq;
casum incautè coniungat Dec. consil.
270. nu. 5.

Ex eisdem verbis inferūt plures ex
sup. relatis. n. 19. quòd vbi excluditur
filia dotata, excludantur etiam descen-
dentes ex ea, idq; vt receptū tradit Ru-
be. consil. 16. n. 13. vbi vtitur. d. argumē-
tatione. Sed aduertendū est q; scrib. in
eo articulo loquūtur tantū de descēde-
ntibus ab ipsa filia exclusa: at hæc. l. lo-
quitur indistinctè de nepotibus respec-
tū filiorum, siue ab eis descendant si-
ue non.

29 Ex prædictis infertur ad illud quod
scripsit Pau. in. l. maritus. C. de procu-

rato. vbi tradit concessa emphyteusi a-
licui & liberis seu descendentibus per
lineam masculinam, non compræhen-
di filiam accipientis, quasi contrahen-
tes id senserint, vt exclusis ramis lineæ
fœmineæ, excludatur caput eiusdem
lineæ, fœmina enim appellatur caput,
& finis suæ familiæ. l. pronūciatio. 195.
in fin. ff. de verb. signi. Eamq; opin. se-
quitur Alex. in. l. Gallus. §. nunc de le-
ge, n. 3. & ibi Soc. n. 4. ff. de libe. & post
hu. Alex. consil. 43. lib. 3. idem Alex.
consil. 53. n. 6. lib. 6. & Curt. iun. in. l. 1. n.
21. C. vnd. vir. & vxo. idem in. l. qui se
patris, n. 77. C. vndè libe. idē in tract.
feud. 3. par. n. 28. Curt. Seni. consil. 40.
n. 12. Aymo. consil. 250. nu. 3. Soci. nep.
consil. 1. n. 117. lib. 1. & latius consil. 186.
n. 14. lib. 2. & Crot. dicens ita cōmuni-
ter teneri, in repeti. §. diui, n. 10. in fin.
& ibi Loaz. n. 67. & Paris. consil. 22. nu.
44. lib. 3. vbi eam dicit cōmuniem o-
pinionem.

Sed contra Paul. non ineptè ar-
guit Ias. ex verbis huius. l. in dict. l.
Gallus. §. nunc de lege, in. 1. lectu. nu.
14. aduertens quòd secundum opi-
nionem Paul. neptis ex filio esset me-
lioris conditionis quàm filia, contra
verba huius. l. ita etiam Ias. in dict. l.
maritus: idem in. l. 2. q. 21 n. 206. C. de
iur. emphyte. & hoc magis probare vi-
detur Soci. nep. consil. 30. nu. 49. lib. 1.
ita etiam Æmyl. Ferret. in l. vna, nu.
12. C. de manda. princip. hoc etiam ve-
rius asserit Molin. ad Alex. d. consil.
53. lib. 6. Et hæc opi. cōtra Pau. verior &
æquior. videtur, saltim quando nō su-

C. D E B O N. M A T E R.

per sunt filij masculi: ex ijs quæ notat Alex. i. l. sed si hac, §. liberos, n. 5. vers. fortasse tamen, ff. de in ius vocan. faciunt etiam quæ ex verbis huius l. in multis articulis tradunt scriben. sup. citati, ostendendo, melioris esse cõditionis liberos primi gradus: & cõtra Paul. aduerto, non valere consequentiã, vt exclusis descendentibus ex filia, eadem filia excludatur. Contrariũ enim colligitur ex sup. adductis, magisq; ex. l. i. ff. de iur. immun. de qua statim nu. sequen. Aptior autẽ est argumẽtatio, vt exclusa filia excludantur descendentes ex ea, non è conuerso.

30 Ex quibus etiam infertur vtiliter ad intellectũ & materiã. l. i. ff. de iur. immuni. vbi Vlpia. in hæc verba habet, *personis datæ immunitates, heredibus nõ relinquuntur, sed & generis posterisq; datæ custoditæq; ad eos qui ex fœminis nati sunt, non pertinent.* Quem tex. ad contrariũ eius quod litera habet, citat Anto. Rube. conf. 16. n. 12. Decisio autẽ d. l. notabilis est, quia verba priuilegij eo casu secundũ propriã significationẽ continebant descendentes ex fœminis, vt patet ex iurib. & scriben. infra: & probat Dec. in l. fœminæ, ex n. 71. ff. de reg. iur. & latè per eum conf. 223. & multis id probat Tiraq. de retrac. ligna. §. i. glo. 9. n. 239. idem circa illam l. tradit Alex. conf. 160. lib. 2. Catell. Cot. i. memorab. verb. immunitates: eandem l. adducit Ias. dicens articulũ difficilẽ in l. Gallus. 2. lectu. n. 33.

Ante alia verò colligimus (quod

proximius est præcedentibus) ex verbis illius l. excludi tantum descendentes ex fœminis, non ergo filias ipsas: iuxta vulgar. regu. c. non ne, de præsumptio. & ita videt̃ inducere Alex. in l. cùm quædam puella, n. 14. ff. de iurisd. omni. iud. & cum eo Felin. in. c. super eo, nu. 2. de testib. Ultra quos induco text. in l. filij. 22. §. Senatores. ff. ad municip. ibi, *Senatores & eorum filij filiaq; & ibi, item nepotes & pronepotes ex filio.* Et sic tex. non tantũ filium sed & filiã admittit, eius, cui honor vel priuilegium conceditur: descendentes autem tantũ ex filio, non ex filia.

Hinc autem cauebis à glos. in l. 4. ff. de iur. immunit. quæ nimis generaliter citat. d. l. i. ad exclusionem fœminarum: cùm veriũs sit ibi filias nõ excludi, licet descendentes ab eis excludatur: quod vrgenter comprobatur ex glo. recepta in. d. l. Gallus. §. nũc de lege, vbi latè scriben. Paris. consi. 23. n. 45 lib. 1. Dec. consil. 208. facit quod notanter tradit Ioa. Lup. in repet. rubr. §. 69. n. 24.

31 Circa tex. notab. in. d. l. i. ff. de iur. immunit. multa hinc memoranda adducere volui, quia plura ex ijs, præcedentibus, nostræ. l. dissimilia non sunt. In primis autem pro intellectu illius l. (cuius verba nu. præced. retulimus) aduertendũ est, qd eadem decisio. locum habebit, siue illa verba, *posteris & generi*, & similia ponantur copulatiuè in concessione, siue eorũ quodlibet separatim, ex mente scriben. vbi sup. & infr.. Eadẽ enim ratio

est in

est in singulis, sub simplicibus autem mixta continentur, secundum iuris reg. Nec mutat rerum substantiam verborum multiplicatio, l. pediculis. §. Labeo, ff. de aur. & argen. lega.

Cum autem d. l. loquatur de privilegio, etiam per verbum *generi*, patet non procedere specialiter in verbo *posteris*, & ita benè sentiunt scriben. cōmuniter: & par ratio parq; effectus est in verbis similibus, vt per Dec. cōf. 253. n. 4. & in simili idē tradit Afflic. in pre lud. feudo. n. 122. cum sequen. Curt. iun. conf. 5. n. 40. latius probatur ex citatis à Tiraq. de retrac. ligna. §. 1. glo. 9. n. 196. & 198. & 202. & in specie ad illā l. n. 239. Et ita cauēdum est ab Alberi. in d. l. 1. qui cū Petr. malè intelligebat eam. l. procedere specialiter in verbo posteris. Cauendū magis ab Alex. d. conf. 160. n. 4. lib. 2. qui idem cū Petr. assererat: & ita contra Alex. melius aduertit Dec. in d. l. fœminæ, n. 69. vers. 3. & sequē. Cauēdū etiā à Boër. in hoc errante, decis. vlti. col. 1. labitur etiā in eadē re Alberi. in l. nō solū, ff. de integ. restit. contra quos etiā stat Bar. improbens Petr. in l. quia tale, ad fin. n. 5. ff. solu. matri.

32. Cum igitur ex sup. dictis constet descēdentes ex fœminis non improprie inter liberos & posteros, cōtineri no caret difficultate decisio d. l. dū excludit descēdentes ex fœminis. Ideò Dec. in d. l. fœminæ, ex n. 65. refert aliquos intellectus qui ad eam l. assignantur, sed nullum approbare videtur, cū tādē n. 71. cōcludat,

ideò ibi excludi descēdentes ex fœmina, quia lex ita expressit: nec satis explicat idē Dec. d. conf. 223. Sed illud quærimus, cur lex ita ibi expressit? Vndè receptior intellectus est, vt de decisio illius l. ex ratione particulari specialiter procedat in privilegio immunitatis, quod censetur cōtrarium cōmuni vtilitati, cū excuset privilegiatum à muneribus publicis: ita intellexit glo. in l. si ita scriptum. 46. verb. vocabulo, in fin. ff. de lega. 2. & ibi Imol. & alij: Alberi. in d. l. 1. Bar. in l. liberorū, n. 7. ff. de verb. signi. Paul. in l. maritum, Alex. in l. quia tale ff. sol. matri. Dec. in c. nouit, n. 3. de iudi. idē Dec. consil. 32. n. 5. & conf. 468. n. 31. Rip. lib. 2. resposor. cap. 26. n. 19. plures p̄ Tiraq. d. §. 1. glo. 9. n. 240. Curt. Sen. cōf. 73. n. 4. Syluan. cōf. 4. n. 15. Couarr. in c. Raynaldus, in fine princip. Afflic. in c. 1. n. 131. de succes. feu. Curt. de feud. 3. par. n. 29. Anto. Ruben. in l. Gallus, §. quidam rectè, n. 113. Ratio autē odij in eo privilegio, colligitur ex mente scriben. ex eo, quod tunc videntur grauari alij conciuēs vel incolæ, qui ad munera publica cōpelluntur: omnis enim inequalitas inducit odium & discordiam.

Sed nō recedēdo à cōni intellectu, addēdū ei videt̄, descēdētes ex fœminis ibi excludi, nō solū quia privilegium videbatur contra publicā vtilitatē, sed etiā quia agebatur de re honorifica. Honor autē nō conseruatur, nec versari censetur nisi in posteris per lineam masculinā, in qua representatur

tur nomen & familia illius cui honor conceditur, non in descentibus ex foeminis: l. familiae. 196. ff. de verbo. signi. l. liberos. ff. de senat. notat in terminis Paul. in l. 1. n. 4. C. de cōdi. insert. Et ita intelligendus est tex. in l. vacatio, 13. ff. de mune. & honorib. vbi l. C. in vacatione & immunitate alicui & liberis vel posteris cōcessa, liberos tātum admittit qui eius familiae sint: & ita satis excludit liberos diuersae familiae, quales sunt ex foeminis descendētes. Et sic d. l. vacatio, procedit ex qualitate rei seu honoris congruentis tātum familiae, non ex qualitate verbi *posteris*, vt malè scripsit Alex. d. cōf. 160. n. 4. lib. 2. quem alio fūdamēto repræhendit Dec. in d. l. foeminae, n. 69. Hoc autē addendū putauit cōmuni intellectu, d. l. 1. quia priuilegiū immunitatis non semper est contra vtilitatē publicā, vt patebit in fr. per l. vnicā C. de impon. lucrati: de scrip. & l. 1. in princ. ff. de vacat. mune. ibi, *sua equitate nititur.*

Ex quo patet secundū hanc cōmunē interpretatōnē, d. l. non procedere in beneficijs quæ diuerso iure censentur à priuilegijs: vt notāt Imol. & Paul. vbi sup. Dec. & alij in dict. locis: Alex. d. cōf. 160. lib. 2. facit doctrina Bar. in l. 1. n. 13. C. de iur. & fac. igno.

Infertur. 2. non esse cōmunem intellectū vt tex. ille procedat in ōni priuilegio, sed in eo tātū, quod Reipub. incōmodum affert: quod nō satis aduertisse Deciū comperies, si cum attē

tē legas in d. l. foeminae, n. 65. & sequen. & n. 68.

Infertur. 3. in alio priuilegio non dānofo Reipub. per eadē verba cōprehendi etiam descendentes ex foeminis, vt colligitur ex scriben. citatis ad communem intellectū: & in specie Catell. Cot. in d. verb. imunitates in. 1. limit. & Couarr. vbi sup. expressim Rip. d. loco Syluan. & Curt. seni. in d. consilijs: & ita nemine citato tradit Crot. in repet. §. diui, n. 12.

Infertur. 4. decisionem illius tex. non cōsistere in verbo *posteris*, sed ex qualitate priuilegij, cōtra Petr. & Alberi. vbi sup. n. præceden. cōtra Alex. d. consil. quem pro cōmuni intellectu ad illum tex. non benè citant Dec. & plures sup. allegati: & Catel. Cot. d. loco: & Tiraq. d. n. 240.

Infertur. 5. iam attento cōmuni intellectu, non obstare tex. illū opinioni Specul. quā probat Paul. in l. 1. n. 4. C. de condi. insert. vt in emphyteusi concessa alicui & descētibus vel posteris, veniāt etiam descendētes ex foeminis: probat Dec. in d. c. nouit, n. 3. de iudi. & Molin. ad eū, litera. E. idē Molin. in consuetud. Paris. §. 12. n. 3. Couarru. in d. c. Raynaldus, n. 13. licet contradicant plures, vt per eos & alios quos citant.

Infertur. 6. ad tex. (qui præcedentia comprobat) in l. 2. §. prætor ait, ff. qui satisda. cog. ibi, *liberos & ex foemineo sexu descendentes*: loquitur enim de iuris beneficio, omnibus cōmuni, nō de priuilegio afferēte odiū

vel inequalitatem, vt patet ex qualitate rei de qua ibi, & ex verbis tex. ibi, *hoc beneficium.*

Infertur. 7. ex d. communi intellectu, notabilis limitatio ad multa iura, quæ habent regulariter in quacunq; materia admittendum esse omne quod ex verbis concipi possit: l. Gallus. §. i. in fi l. cum lege. 26. ff. de testam. l. i. vers. prætor enim, ff. de alex. l. i. Quæ regula non obstante, cõtrarium in ea specie decidit d. l. i. speciali ratione, quæ in iure totum facit: & ita cessant quæ cõtra communem intellectum pungit Dec. in d. l. fœminæ, n. 67. Ea enim tantum respiciunt argumentationem à proprietate verborum.

Infertur. 8. ex Imol. apertè in d. l. si ita scriptum, cū glo. ibi, et ex alijs sup. citatis, ad cõmunẽ intellectũ, ab eis õnibus cõstitui differẽtiã inter priuilegiũ & beneficium, nõ autẽ inter verba quibus beneficium cõceditur: vt caueas à Cot. in d. verb. immunitates, in. 3 limit. vbi Imol. Alex. & Dec. malè citat, deteriusq; repræhendit.

Infertur. 9. decisionẽ d. l. i. nõ minus procedere quãdo cõcessio esset per verba, & *heredibus, vel legitimis heredibus*, adhuc enim vigent rationes quæ ad communem intellectum assignantur, & alia quam addidimus: nã cum ea verba *heredibus*, tunc ponantur in materia quæ de se non est transitoria ad hæredes: per eandem. l. ibi, *heredibus non relinquuntur*, & reg. l. quia tale ff. solu. matrim. necessariò conse-

quitur vt intelligantur pro liberis seu posteris: secundum receptam dõctri. Bar. in l. Gallus, §. etiam si parente: quod referendum putauit, vt caueas à Dec. malè contradicente conf. 32. ad fin. contra quem in terminis est Bar. (si rectè intelligatur) in d. l. quia tale, ad fin. n. 5. ibi, *mhi non placent*: dum reprobatur declarationem Petr. & hoc veriùs tradit idem Dec. in d. conf. 223 ad fin. n. 6. vers. non obstat.

Infertur. 10. eandem l. i. attenda ratione suæ decisionis æquè procedere in priuilegio concessio per verbum *liberis*, reiecta inepta differentia verborũ, quam ad eã l. sentire videtur Crot. in d. §. diui, n. 10. & ibi Loaz. n. 67. quam etiam (nemine citato) nouissimè tradebat Iacob. Curt. Burgen. li. i. coniectur. cap. 45. contra quos est ratio illius l. & mens omnium scriben. i. locis sup. citatis: & apertè Paul. in l. i. n. 4. C. de cond. inser. dum æquiparant verbum *liberis*, & verbum *posteris*, & alia similia verba, vt sup. Et magis in specie est tex. in l. vacatio. 13. ff. de muner. & honor. de qua sup. Nec obstat tex. in l. fin. ff. de pollicit. vbi inter liberos nepos ex filia continetur: id enim nemo negat, vulgatissimumq; est p. l. liberorum. ff. de ver. sign. & l. i. C. de cond. inser. Quo tamen non obstante ex vi rationis benè tradit Paul. & communiter scriben. contrarium decidi in specie d. l. i. ff. de iur. immunit.

33 Sic et nõ obstat differẽtia inter verbum *filij*, & verbum *liberis*, quã in diuerso

casu tradit Alex. in l. sed si hac, §. li-
beros, n. 2. ff. de in ius voca. vbi sequit̃
celebré opin. Archid. in emphyteusi
pro se & filijs, nō venire filias: quā ma-
gis cōmunē dicit idē Alex. in l. quod
dicitur, n. 24. ff. de verb. oblig. Ias. in
l. 2. n. 193. C. de iur. éphyte. Ias. in l. si
quis id quod, n. 23. ff. de iurisd. omni.
iud. & cōmunē dicit Loaz. in d. §. di-
ui, n. 68. ff. de lega. 1. & plures citati à
Tiraq. de retrac. ligna. §. 1. glo. 9. nu.
181. Zoane. de reb. quotidi. cap. 3. Sed
ea opin. iuri, rationi & equitati oninō
contraria videtur, ideoq; rest̃ us tūc
filia admittetur: vt melius voluit Sa-
lic in d. l. 2. C. de iur. emphyte. quē ibi
refert Ias. n. 194. pbatq; vrgētissimē
Molin. in cōsuetu. Paris. §. 12. n. 4. idē
ad Dec. in c. in præfeta, n. 46. litera. E
de probat. idē ad Alex. cōf. 61. lib. 1. et
hoc veris̃ putat Tiraq. vbi sup. n. 206.
Dec. in l. fœminæ, n. 180. vers. *postremo*,
ff. de reg. iur. Alcia. in l. 1. ff. de verb. 34
sign. Et benè probat D. Couarru. lib.
2. resol. cap. 18. col. 1. & Soci. nep. conf.
104. n. 7. lib. 2. Pro quibus, contra fun-
damentū Archid. & Alex. dū nimis re-
strictè accipiebāt verba cōtractus: est
mihi tex. in l. in cōventionibus. 229. ff.
de verb. signi. & ita cōtra opinionē Ar-
chid. obseruare videtur vsus generalis
eo casu filias admittens, saltim in defe-
ctū masculorū. Et ita apud Lusitanos
probat lex regia lib. 4. titu. 63. §. *esendo*:
Duram verò opinionem Archid. no-
tanter limitabat Gozad. conf. 20. ex. n.
7. Soci. nep. d. conf. Chas. in consuet.
Burg. rubr. 4. §. 2. fol. 134. col. 1.

Infertur. 11. ex communi intelle-
ctu & ratione d. l. 1. ratio & intelle-
ctus ad l. vnic. C. de impon. lucra. des-
crip. vbi priuilegiū immunitatis ex-
tenditur ad omnes descendentes eti-
am ex fœminis: circa quem tex. labo-
rat Dec in d. l. fœminæ, n. 69. Sed ex
sup. dictis ratio constabit, quia ibi a-
gitur de immunitate omnibus cōces-
sa in ijs quæ capiūt ex donatione vel
successione parentum, vt tunc cesset
dura exactio, quæ alijs acquisitioni-
bus imponebatur: & sic non erat ibi
priuilegium contra publicam utilita-
tē, nec agebatur de re quæ magis cō-
grueret sexui masculino quā fœmi-
neo. Vndē nimirum si in materia in-
differenti, vterq; sexus æquetur, secū-
dum doctrinā Panor. in c. dilecti, n.
11. de arbitr. & ita eleganter intelli-
getur d. l. vnic. de qua etiam sup. l. 1.
fol. 124. vers. infertur. 29.

Infertur. 12. ex d. l. 1. dum fœmi-
nas nō excludit, sed descēdētēs ex fœ-
minis, (vt sup. expendimus) resultare
maximum argu. pro veriori senten-
tia, contra Bar. in l. quoties. C. de pri-
uil. Scholar. vbi scripsit priuilegium
cōcessū alicui, & descēdētibus, etiā
fœminis, non dari fœminis nuptis,
quia p̃ matrimoniū trāscūt in alienā
familiā: & ita Ange. & Plate. ibi. Ro-
ma. & Ias. in l. cum quædam puella
ff. de iurisdic. omni. iud. Ias. in l. 1. in
fin. ff. de constit. princip. Hyppol. de
fideius. n. 113. & in l. vnic. n. 220. C. de
rapt. virgi. Natam, & Laurent. quos
refert Thom. Ferrar. cautel. 29. ad fi.

& ita

& ita Campe. de dote. 5. par. q. 71. n. 1. Gozad. conf. 24. n. 15. Martin. Laud. de priuile. arti. 82. Curt. de feud. 3. par. n. 31. & conf. 5. n. 40. Rip. & alij in locis citatis à Tiraq. in. 1. l. cōnub. n. 34. & Syluan. conf. 1. n. 50. Idēq; nō citato Bar. probat Curt. seni. cōf. 40. n. 16. Vndē hęc opin. ex numero scribē. crebrior videtur, vt ait Soci. nep. cōf. 168. n. 57. lib. 2. Sed fūdamētū eorū omniū falsū est, vt meliūs probant alij statim citandi: & ideō priuilegiū in ea forma expressim etiā fœminis cōcessū, non debet negari nuptis: vt veriūs probat Alex. in d. l. cū quædā, n. 14. & ibi Dec. n. 6. idē Dec. in d. l. fœminæ, n. 92. & cōf. 223. col. 2. idē Dec. notabiliter in l. 1. n. 17. C. Vndē vir & vx. vbi ad idē adducit Corn. idē Dec. in c. nouit, col. 3. n. 4. de iudi. & ita cōsuluit Maria. Socini. de quo infr. refert Felin. in d. c. nouit, n. 2. idē Felin. in c. super eo, in. 2. col. 1. de testib. & Chass. in cōsue. Burg. rubr. 4. §. 1. n. 4. plures refert Tiraq. in. 1. l. cōnub. n. 37. Cott. in memorab. & nouissimē Cagnol. in d. l. cū quædā. Quorū opinionē veriorē esse non dubito, sed cōtraria, numero præualere videtur: licet Dec. in d. conf. & Cagnol. hęc magis cōmunē dicāt. Pro his autē vrgēt quæ ipsi adducūt, vrgēt forma priuilegij dū expressim fœminis & descēdētibus ab eis cōcedit, iūctā regu. l. 1. ff. ad municip. & c. si papa, de priuile. in. 6. Vrgēt magis d. l. 1. ff. de iur. īmunit. dū excludēdo descēdētes à fœminis, eas admittit indistin-

ctē, & sic etiā si nuptæ sint: quod. iuuatur ex l. cum te. C. de nupti. Vrgēt magis tex. in. l. volūtas, 4. C. de fidei cōmis. vbi filia & soror indistinctē dicūtur de familia, vt per Rip. in. §. diui. n. 2. ff. de lega. 1. Dec. cōf. 287. n. 12. post Soci. conf. 227. n. 4. lib. 2. Sed de his satis.

L. Q V A R T. E T V L T I. C D E
bon. mater.
S V M M A R I A.

1. Colligitur principalis conclusio ex litera huius l.
2. Tractatur illatio Bal. & probatur cōtra eū & plures. Lucrī a lege delatū cōiungi, seruandū est. eliberis prioris matrimonij.
3. In ea re explicatur l. 14. Tauri, contra plures eius commentatores.
4. Colligitur cū scriben. alia cōclusio, in viduitate representari matrimonij præcedens.
5. Tractatur illatio scriben. an vidua alēda sit ab heredibus viri? & probatur aliqua vtilia cōtra receptas traditiones, vsq; ad n. 8.
6. Tractatur opin. Paul. Castr. circa viduas, an ex stupro dotē amittāt? probaturq; qd in negativa indistincte, contra quā plures, vsq; ad n. 11.
7. Infertur ad effectū memoriæq; pristinae dignitatis, et adducuntur aliqua nō negligēda, et n. 13.
8. Impugnatur opin. Bal. & multorū, de eo qui ex culpa ab officio priuatus, illud exercet.
9. Probatur cōclusio quā Fulg. alibi colligit ex hac l. vt pater per sequētes nuptias nō amittat tūtelā liberorū, contra Ange & aliquos, & reijcitur argum. de matre ad patrem. n. 16.
10. Infertur ad traditionē Paul. Castr. probaturq; iure nouo in masculis viduis non reijci conditionem impediētem nuptias.
11. Infertur ad l. his solis, C. de reuoc. donat. & tractatur aliqua de parentibus inhonestē viuētib. & n. 19.
12. Infertur ad l. mulieri. ff. de curat. furio. pleneq; tractatur de eius intellectu, adducunturq; aliqua vtilia, vsq; ad n. 24.

L. Q V A R T A E T V L T I.

A C l. ampliat effectū acquisitionis paternæ, vt scilicet pater nō amittat vsufructum per transitū ad secundas nuptias, & hoc est quod principaliter statuit hæc l. Leonis, quā approbat Iustinian. in auth. de nupti. §. quoniam omnino. Dicit autem Imper. hic, se hoc expressisse, vt omnis ambiguitas cessaret, significās boni & prudentis esse principis, ea decidere quæ inter subditos lites afferre possūt: vt etiam inquit Imperator in l. si quis filiū C. de inoffic. testam. & in l. optimam C. de contrah. stipul.

Ex hac autē principali decisione tex. infert Bal. hic, q̄ si ex statuto vel consuetudine maritus mortua vxore lucretur partē dotis, id lucrū nō amittat, transeundo ad secundas nuptias: quod extollit Corn. hic, & Hispan. Segu. in tracta. de lucr. cōstan. matri. Hispani etiā Castil. Anton. & Fernā. Gome. in l. 14. Tauri: & Hispan. Mōtaluus lib. 3. foro leg. l. 13. ad fin. & alij vt infr. Qui omnes & plures statim citādi, communiter intelligūt voluisse Bal. q̄ tunc nō tenetur pater tale lucrū reseruare liberis prioris matrimonij, quia à lege, nō à coniuge illud habet. Sed Paul. hic intelligit Bal. vt tunc locū habeāt iura quæ statuūt vt parētes lucra reseruēt liberis prioris matrimonij: & ita Crem. notab. vlti. Quicquid autē senserit Bal. hic, illud verius & receptius dicas in ea specie, lucrū bonorū seruādū esse liberis illi

us matrimonij, cuius occasiōe cōiūx lucrū illud habuit etiā per legē vel cōsuetudinē, vt apertè notat idē Bal. in auth. ex testamēto, col. 3. n. 9. C. de secūd. nup. sequēs Doctore quēdā, cuius nomē se ignorare dicit: & hoc sequūtur Salic. Roma. Soci. Paul. et plures, vt tradit Ioa. à Garro. id receptius asserēs in d. auth. n. 83. et sequē. dicit etiā cōem Rip. in l. foeminæ n. 59. q. 22. & n. 63. q. 23. C. de secūd. nup. pbat Dec. in l. 1. eod. titu. & Ioa. Nicol. Arela. in l. generaliter, n. 49. cū sequē. C. eod. vbi etiā dicit cōem cōtra Bal. hic: & hoc magis pbat Bertran. in l. hac edictali, n. 41. eod. titu. Couarru. de spōsal. 2. par. cap. 3. §. 9. n. 7. & 8. et Alcia. lib. 1. de verb. sign. & Chaf. in cōsuet. Burg. rub. 6. §. 1. n. 3. fol. 211. qd̄ inuoluebat Pala. Ruu. i rubr. §. 50. n. 35.

3 Qua in re memoratu dignū est cōtraferē omnes cōmētatores d. l. Tauri, supra citatos, opinionē Bal. hic, nō appareri hodiē p̄ eā l. in regno Castellæ: & cōsequēter vigere p̄ liberis cōem opinionē, vt parēs teneatur eis reseruare lucrū à lege vel cōsuetudinē ei delatū in terminis, de quibus sup. Ea autē l. Tauri, nō loquitur ī lucro alteri cōiugi tm̄ delato, sed de cōmunicatiōe acquiritorū, cōstāte matrimōio, in quo par ferē ratio est p̄ vtroq; cōiuge: nec tūc p̄priē agitur de lucro, vt p̄bauī sup. in. 1. par. l. 1. n. 37. qd̄ bene sentit Couarr. vbi sup. optimeq; colligitur ex Rip. i d. l. foeminæ, d. q. 22. & 23. & ita cōponēdū est, qd̄ inuoluit Pala. i d. §. 50. n. 35. & in cōmēta. d. l. 14. Tauri.

4 Colligunt Cin. Bar. Alberi. & oēs hīc ex verbis huius. l. ibi, *sive in priori matrimonio permanere voluerit, sive nouercam filijs super induxerit: virū vel mulierē, dum ad secūdas nuptias nō trāsit, cēseri sub præcedēti matrimonio esse: & ad hoc l. hęc sæpissimè allegat, vt per Tiraq. de nobili. cap. 18. n. 9. Pau. in. l. cū quædā puella, n. 4. & ibi Alex. Ias. Dec. ff. de iurisdic. omni. iud.*

Vndè inferunt oēs, viduā potiri priuilegio honoris & fori, quod habebat viuente viro, per. l. fœminæ, in fi. ff. de senato. melius probat. l. filij. 22. vers. vi dua. ff. ad municip. notat Bar. in. l. fi. n. 2. C. de verb. sig. Feli. in. c. ex parte, col. 1. de foro cōpet. & apud Lusitanos. l. reg. lib. 2. titu. 43. ad fi. Quod tamē vltra alios elegāter limitat Roma. in. l. 1. §. si vir. ff. ad Syllan. limitāt etiā oēs vt tale priuilegiū nō detur viduæ inhonestè viuenti, per. l. his solis. C. de reuoc. dona. de qua infr. Et ita vt receptissimū tradit Alex. in. d. l. cū quædā, n. 9. Hyppo. in. l. vnic. n. 55. C. de rap. virg. & quāplures citati à Tiraq. de nobil. c. 18. n. 13. quorū numerus & authoritas nō deterruit Fulg. quin cōtradixerit, asserēs priuilegiū viduarū etiā inhonestis non denegandū: idq; sequi videtur Dec. in. d. l. cū quædā, n. 13. Ego aliquādo distinguēdū putabā inter famosam palā inhonestā, & eā quæ nō ōninò castè viuūt: illa enim notoriè indigna nō sine offensiōe reipub. priuilegijs fruere tur: de hac autē cōsultius est nō inq̄rere: potestq; id iuari ex doctri. gl. distīguētis inter publicū & occultū, in. l. cū

lege, in fin. ff. de testam. quā sing. dicit Imol. ibi, & Bal. in. l. 1. col. 1. ad fi. C. de sentē. tradit Feli. in. c. testimonium, n. 16. de testib.

5 Ex eisdē verbis huius. l. inferebat generaliter Ricar. viduā alēdā esse ab hæredibus viri, sicut alēda erat à viro: arguitq; ex eo, q̄ durāte viduitate cēserē esse sub præcedēti matrimonio: & ita Cin. & Alber. hīc, & Hippol. in. l. vnic. n. 217. C. de rap. virg. quorūopi. iure & rōe destituit, regulariterq; cōtrariū dicēdū benè p̄bat Bal. hīc, quē sequūtur Pau. Fulg. Cor. cōcludētes, distīguēdū esse, an vidua habeat vndè se alere possit. Et sic videtur resoluerē, viduā inopē ōni tēpore alēdā esse ab hæredibus viri: quod ex Cum. & Roma. sequitur Alex. in. l. diuortio, nu. 27. ff. solu. ma. tri. immemor Bal. & aliorum hīc.

6 Ego aduerto Bal. & alios hīc, nō bene adducere gl. i. vnic. §. exactio, sup. de reuoc. a. acti. gl. enim ibi, & in. d. l. diuortio, verb. factō, id tm̄ tribuit viduæ inopi, itra annū seu tēpus restituēde dotis: nō autē loquitur gl. de alio tēpore viduitatis, & i. illi terminis resolutio gl. recepta est, sm̄ Alex. & Ias. i. d. l. diuortio, nu. 18. & Rebuf. in. 1. tom. ad leges Gallicas, tit. de sentē. prouis. art. 3. gl. i. n. 10. & plenè Anto. Gom. l. 50. Tauri, n. 48. notabiliter Anto. Capy. dec. 24.

7 In eadē re aduerto, q̄ etiā intra annū, nō pōt applicari quæstio gl. vbi nulla est dos quæ restitui debeat, vt cōstat ad sensū, licet id inuoluat Aret. cōf. 98. n. 3. Benè etiā i. eadē re aduertit Ias. i. d. l. diuortio, n. 18. vers. dico: oēs ferē Do-

80. in cautè in. q. gl. arguere ex verbis huius. l. Quod enim dicitur viduam cēseri sub matrimonio, nō tm̄ cōgruit primo āno, sed toto tēpori viduitatis.

8 Tandem in ea re non dubito veriū esse cōtra scribē. sup. citatos, hāredes viri non teneri alere viduam etiam in opem, extra terminos glo. vbi sup. cum nulla lex id statuat, nec res tanti ponderis in onus & grauamen hāredum leuibus argumentis est inducenda. Et mihi contra Doctor. est authoritas gl. in. d. locis, dum ea alimēta tantum tribuit viduæ intra tempus quo sibi dos non restituitur. Vndè non obscure cōtrarium vult extra eos terminos: imò & tunc cōtra cōmunem nō ineptè arguebat Ias. vbi sup. dubitauit q; Fulg. hīc. Cōtra Doct. etiā vt regulariter hāredes viri nō teneātur alere viduā, vt get doctrina Vlpia. in. l. 3. §. affinitates ff. de postul. & ita vsu obseruatur.

9 Ex eisdem verbis huius. l. durius inferunt alij, inter quos additio Bar. hīc, ad celebrem opin. Paul. in. l. sororem. C. de his quib. vt indig. & in. l. fideicōmissum, ad fi. C. de fideicom. vbi arg. gl. scripsit, viduam amittere dotem ex stupro, sicut amitteret ex adulterio constante matrimonio, quasi tanta sit offensio in virum defunctum: quod sequuntur quāmplures: & ita Belenzin. ad Panorm. in. c. plerumq;, & ibi Præpos. de dona. int. vir. & vxō. Felin. in. c. pastoralis, col. 3. vers. mulier, de iudic. & eisdem verbis Ias. in. l. 2. n. 6. ff. solu. matr. & Gerard. notab. 48. Hyppol. in. l. vnic. nu. 58. C. de rap. virg. & singul.

234. & 416. & conf. 13. Crot. in. §. Cato. 1. lect. n. 139. ff. de verb. oblig. & Pala. Ruu. seu Ioa. Lup. in repe. rub. §. 67. n. 6. arguens ex hac. l. & in. §. fi. eiusdē rub. n. 6. Idēq; tradit Neuizan. in sylv. nupti. lib. 2. titu. seni non est nubendū, citans Marian. Soci. Ange. Areti. & alios sequentes opi. Pauli: quā etiā sequi videtur Tiraq. de nobili. cap. 18. n. 9. & ita Montal. foro leg. titu. 2. ad fi. & cū Paul. Bernard. à Luco, in repert. Pala. verb. dos: & Anto. Gome. l. 53. Tauri, in fi. & opinionē Pau. dicit cōem Bellon. in rub. C. de edend. n. 83. dicit etiā cōmunem Boër. decis. 338.

Sed contrariū melius probarūt nō pauci, imò q; vidua nunquā ex stupro dotem amittat: Alex. in. d. l. sororem: Ias. in. d. l. fideicōmissum: Dec. in. c. pastoralis, col. fi. de iudi. & in. l. cū quēdā puella, nu. 13. ff. de iurisd. omni. iud. & Molin. in cōsue. Paris. §. 30. n. 142. Mainer. & alij quos citat & sequitur Covarru. de spōsal. 2. par. cap. 7. §. 6. n. 10. Petr. Duē. reg. 12. & Rip. in. l. 2. n. 8. ff. solu. matr. & Boër. d. decis. & Chaf. in cōsue. Burg. rubr. 4. §. 6. n. 24. & Hispan. Anto. Gome. sibi cōtrarius. l. 80. Tauri, n. 70. notanter Aymo. Crauet. consil. 205. & hoc regulariter sequitur Ioa. Garro. in authē. eisdē. C. de secūd. nupt. Et Duaren. in. d. l. 2. vers. secūdus casus. ff. solu. matr. quod etiā regulariter veriū putat Alci. reg. 2. præsup. 9. n. 5. & ita iudicatū fuisse tradūt Chaf. & Boër. vbi sup. De qua re dubius est Catel. Cot. in memora. verb. mulier.

10 Hæc sentētia cōtra Pau. vrgentissimè

mō probatur ex tex. quē adducit Rip. in auth. de restit. & ea quæ par. §. fin. vbi vidua ex stupro intra annū punitur tantū in amittēdo lucro, quod habitu rā erat ex bonis viri: ergo non amittet dotē propriā, iuxta differentiā illam iuris de qua in l. si. ad fin. C. de codicil. 2. cōtra Pau. vrget reg. gl. c. si. de iure patris. nō esse nostrū legales pœnas extendere: nulla autē. l. talē pœnā contra viduas statuit, facit text. notab. in l. at si quis, versi. diuus. ff. de relig. & sumpt. fun. ibi, *nō rectē facere, pœnā tamē in eā statuit nō esse.* 3. vrget tex. in l. si vxor. 13. versi. quāuis. ff. ad leg. Iul. de adult. ibi, *si vidua esset, impunē in eam stuprū cōmitteretur.* Et tex. in sequēti. §. diuus, eiusdē. l. ibi, *matrimoniu nec spem matrimonij violare permittitur.* Pœna igitur tunc non infertur ob rmatrimonium finitum: & ita praxis obseruat.

11 Ex rationibus autē proximē adductis cōtra Pau. & ex litera tex. in d. auth. de restit. videtur indistinctē tenēda opinio Alex. reiecta distinctiōe quam sensit Alci. d. loco: & probauit Couarru. vbi sup. n. 11. & prius Ioa. Garro. in auth. eidem pœnis, n. 21. C. de secund. nupt. saluantes opinionē Pau. in vidua peccāte intra annū: & ita indistinctē cōtra Pau. cōcludit Anto. Gome. in d. l. 80. n. 70. ad fi. & Duenh. vbi sup. prius Ioa. Crot. in d. §. Cato, in. 2. lectu. nu. 78. Nec aliquid obstat inepta argumētatio multorū à verbis huius. l. & similibus, quæ in viduitate censent repræsentari præcedēs matrimoniū: loquuntur enim in fauorē cōiugis, nō in pœna

libus: quod fatentur Docto. ipsi, vt per Feli. i. d. c. ex parte, col. 1. in. 3. limit. de foro compet. nō aduertentes quā in hoc sibi ipsis repugnent.

Qua in re aduerto scribē. ferē ōnes in locis sup. citatis, non rectē in vidua æquasse. q. illā amittendæ dotis ob stuprū, & q. auferēdi relictū à viro, cū sit dispar ratio, ex sup. dictis. Nec etiā ex opinioe Alex. apte excusabitur vasallus peccās cū vidua defuncti dñi, quia tūc alia est rō cōtra vasallū: de quo vltra alios videndus est Ioa. à Garro. in l. 1. n. 68. & 76. C. de secund. nupt.

12 Ex eadē representatiōe matriōij, infertur ad l. si. ff. de decur. ibi, *in memoriā prioris dignitatis: vbi qui dignitatē habuit ob eius memoriā non torquetur: facit tex. in l. non parū. C. de assessō. ibi, post depositū.* de quo videndus est Din. in c. decet, de reg. iur. in. 6. tradit Dec. in l. in ōnibus causis id obseruatur, n. 18. ff. de reg. iur. Feli. in c. quæ in ecclesiarū, n. 81. de cōstit. Hippol. singul. 107. latius & melius Tiraq. de caus. limit. 15.

Effectū autē pristinæ dignitatis, ampliat notab. Guid. decis. 377. ad eū qui iussu regis dignitate priuatur: per tex. quē citat in l. eā legē. C. de excus. muner. ibi, *quādiu vixerint: intelligēdo tamē cū addit. ibi, nisi priuēt ob sordes, per ea quæ allegat: probat tex. in l. si. in fi. ff. de pœnis: & l. 1. C. vbi Senato. vel clariss. & ita sentit Felin. vbi sup.*

Eundē effectum dignitatis pristinæ ampliat Boër. decis. 246. col. pen. citās aliquos, vt pcedat etiā in cōsiliario vel simili, qui volūtariē dignitatē dimisit:

& ita

& ita eleganter intelligetur Bar. (quæ nō citat) in. l. 1. C. de aduoc. diuers. iud. vbi tex. id benè iuuat, ibi, *tēpore quietis fru- Etum præteritorum laborum consequatur.*

13 Sed. d. l. fi. & effectū pristinæ dignitatis, limita vt sup. (quādo dignitas auferitur ob demerita) Limita. 2. per Plate. in. l. 1. n. 3. C. de præpos. sacr. cubi. Limita. 3. per eundē Plate. in. l. vniuersi, per tex. ibi. C. de legatio. quæ dicit singul. idē Plate. in. d. l. eā legē, ad fi. C. de excusa. muner. cuius traditio tuta non videtur, dū limitat sup. dicta, ne procedat in officijs vel dignitatibus obtētis per suffragia: nā & in his terminis procedere videt. d. l. fi. ff. de decur. nec definit honorificū inter homines haberi, quod suffragijs seu votis conceditur: imò nec quod precibus & ambitu.

Ex prædictis inferendū videtur cōtra Pau. in. l. nec patronis, n. 2. C. de oper. libert. dū scribit, Notariū vel scribā effectū Restorē, posse cōpelli finita dignitate, ad operas quas antea locauerat: quod durū esset, & cōtra mentē d. l. fi. cū sup. adduct. vt etiā caueas ab Hippol. in. l. vnic. n. 23. vers. & faciūt. C. de rap. virg.

14 Ex eisdē infertur ad Bal. in. l. data opera, n. 74. C. qui accusa. non poss. vbi scribit eū qui nunq̄ fuit Tabellio, puniri pæna mortis, si vt Tabellio scribat: si autē aliquando Tabellio fuit, licet postea priuatus sit, mitius puniri, quia iuuatur primordio veritatis: & cum Bal. Hippol. singul. 35. & in. l. eiusdē, n. 6. ff. de sicar. vbi alios citat: & Felin. in. d. c. quæ in ecclesiarū, n. 82. Ias. in. l. sciēdū.

§. fi. n. 10. ff. qui satisd. cogan. Nicol. in. c. quoniā cōtra, fol. 45. n. 174. de pbat. solentq; in id adduci verba Papi-
nia. in. l. cū filius. 78. §. hæres. ff. de leg. a. 2. ibi, *nec in totum falsum videri, quod iuuaretur primordio veritatis.*

Sed contrariū olim legēdo docui, gaudeoq; id nūc videre apud Tiraq. in d. lib. de caus. limit. 15. ad fi. idq; cōtra prædictos sine dubio seruabitur in praxi, quia nō minor rō est cōtra eum qui ob delictū priuatus fuit, imò maior si maturè attendatur, facilius enim decipiet, magisq; nocebit is qui aliquando officiū habuit. Argumētatio autē ex. d. l. fi. ab effectū pristinæ dignitatis, retorquetur ex sup. dict. cū nō procedat in priuato ob demerita. Nec obstat verba. d. §. hæres, ibi enim durabat debitu, licet causa esset mutata, secus si omninò esset extinctū: secundū gl. & scribē. ibi, & ita tex. ille retorquetur. Facit quod cōmuniter traditur cōtra allegātes legē correctam, per tex. in. l. fi. ff. ad leg. Cornel. de fals. facilius autē posset sustineri opi. Bal. in suspēso: nō in priuato, quia tūc officiū adhuc durat, & ita in his terminis melius induceretur verba I. C. in. d. §. hæres: & quod tradit Rip. in. l. 4. §. condemnatum, n. 25. ff. de re iudic.

15 Ex principali decisiōe huius. l. colligit Fulg. in. l. iubemus, n. 6. C. ad Trebel. & ibi Corn. n. 4. patrē nō amittere tutelā filiorū, licet trāseat ad secundas nuptias: & ita Ioa. Imol. in. l. ex facto, n. 16. ff. de vulg. & pup. & Hispa. Anto. Gome. l. 40. Tauri, n. 15. Sed hæc. l.

nō probat necessariò, cū loquatur de v
 usufructu & legitima administratiōe,
 quæ nō parū differt à tutela: vt tradi-
 mus in. 2. par. l. 1. sup. eod. Licet autē fi-
 lijs patrē habentibus nō detur tutor re-
 gulariter, datur aliquādo si pater eos
 emancipet. l. si infanti. C. de iur. delib.
 & ibi Bar. & alij. l. pupillorū. §. si pater
 ff. de reb. eor. & Insti. de legi. parē. tute.

Quæ opinio Fulg. Imol. & Corn.
 omninò tenenda videtur cōtra Ang.
 in auth. de nō eligē. secūd. nubē. §. quia
 verò, n. 16. vbi scribit patrē manere le-
 gitimū administratōrē, quod debuit
 probare ex hac. l. iūcta reg. gl. & scrib.
 in auth. excipitur, infr. tit. sequē subdit
 tamē Ange. diuersum fore circa tutelā
 vel curam, à qua tūc patrem remouē
 dū putat, sicut matrē: quod nō citato
 Ange. scribit Chas. in consuet. Burg.
 rub. 6. §. 8. nu. 2. in fi. & nu. 7. & 8. fol.
 224. malè citās Paul. & aliquos, qui nō
 de patre, sed de matre loquūtur: Et ita
 cauendū est à Rip. in. l. si. q. 26. C. de re
 uoc. donat. vbi Ang. citat & sequitur
 generaliter: nec minùs cauēdū erit ab
 Ange. in auth. de nupt. §. si verò expe-
 ctet, nu. 28.

16 Nec valet argumētatio à legib. lo-
 quētib. de matre secūdò nubēte, quia
 amor paternus maiori firmitate & iu-
 ditio roboratur: nō ita in fœminis quæ
 sæpe nouis viris nō solū res filiorū, sed
 etiā vitam addicunt: vt inquit tex. in. l.
 lex quæ tutores. C. de admin. tutor.
 Sic in fœmina minushonestas est plura-
 litas nuptiarū secūdū hominū opinio-
 nē, vt ex Valer. Max. benè tradūt Bal.

& Soci. in. l. hæc conditio. ff. de condi-
 & demonf. Maior etiā honestas in fœ-
 minis requirit, maiorq; in illis est quæ
 libet macula impudicitia, secūdū gl.
 l. palā. ff. de rit. nupt. quā extollit Dec.
 in. l. fœminæ, n. 63. ff. de reg. iur. gl. etiā
 in. c. debitū, de bigam. quas debuit ad-
 ducere Hippol. singul. 688. eas verò or-
 nat Tiraq. in lib. de legib. cōnub. in. 1.
 l. n. 45. De quo alibi latius scribo.

17 Ex qua differētia masculorū & fœ-
 minarū, infertur ad traditionē Pau. in.
 l. si. n. 5. C. de indiēt. vidu. tollē. vbi scri-
 bit etiā hodiē in masculo reiiciendā fo-
 re conditionē impediētē secundas nu-
 ptias: quod videtur sentire Salic. in au-
 th. cui relictū, col. 2. eod. tit. Sed cōtra-
 riū probare videtur tex. in. d. authē. &
 ibi gl. & Ias. ad fi. Idq; receptiūs dicit
 Io. a Garro. in rub. C. de secund. nup.
 n. 21. Et pro hac parte cōtra Pau. vide-
 tur tex. in auth. de nupt. §. si verò vsus,
 vers. sed & si aliquis extraneus, iūcto.
 §. precedē. vers. vndē sancimus: & ita
 cessat dubitatio Pau. à mōte pico. in re-
 pet. §. Titia cū nuberet. n. 166. ff. de le-
 ga. 2. quod aliquādo in praxi vidi con-
 trouersum.

18 Ex eadē differētia infertur ad. l. his
 solis. C. de reuoc. dona. ex qua colli-
 gunt cōmuniter scrib. pænā impositā
 mulieri secundo nubenti, locū habere
 in vidua inhonestas: extollit Ang. Are.
 in. §. si. in fi. Instit. de legit. patro. tute.
 Ripa. in. l. fœminæ, n. 31. C. de secund.
 nupt. Pala. in rub. §. 67. n. 3. & nu. 14.
 Hippol. in. l. vni. n. 54. & 56. C. de rap.
 virg. Arelatā. in. l. generaliter, n. 20. C.
 de secund.

de secūd. nupt. Id autē benè probat ea. l. qua nō adducta, idē not. Panorm. in. c. vxoratus, n. 2. de conuers. cōiug. Ex quo inferūt cōer scrib. q̄ foemina inhoneſtè viuēs teneatur ſeruare liberis, vt tenetur ſecūdo nubēs: licet cōtra comunē in hoc teneat Anto. Gome. d. l. 14. Taur. n. 16. Inferunt etiā magis cōmuniter, q̄ mater impudicè viuēs, ita priuabitur tutela & cura liberorū, vt alij nubēs: glo. auth. matri & auix: & gl. auth. ſacramentū. C. quād. mul. tute. offic. probat. l. fin. ibi, pudiciā. C. eod. cuius verba expēdit Hiero. Grat. conf. 115. n. 6. lib. 1. ſed prius Pau. Caſtr. in. l. omnē, n. 2. C. ad Tertul. licet aliqui cōtradiciāt, vt per Ioa. Garro. in auth. eiſdē, n. 22. & 23. C. de ſecund. nupt.

19 Ex eadē differētia inter patrē & matrē, in ijs quæ ſpectāt ad continentia, inferitur cauendū eſſe à Rip. in. d. l. fin. q. 26. C. de reuoc. dona. dū indistinctè vtrūq; parentē æquiparat: id enim nō procedit quo ad quæſtionē morū vel pudicitia, nec quo ad tutelam & curā vt ſup. Et ita cauendū eſt à Ioa. Nicol. in. l. generaliter, n. 22. cū ſequē. C. de ſecūd. nupt. Cauendū etiā eſt ab Hiſpa. Ciſfontano. l. 15. Tauri, ad fin.

Cōtra quos vel cōtra id quod ſonāt eorū verba, puto veriūs, leges loquētes de patre tranſeunte ad ſecūdas nuptias nō habere locū in patre libidinoſo vel habente cōcubinā: ea enim extenſio ſolū reperitur in matre, per. d. l. his ſolis: & in matre tātū loquitur Roma. cōſi. 182. n. 1. & n. 3. & Soci. cōſ. 114. n. 7. li. 4. quos malè allegat Rip. d. loco: ſic

etiā Dec. cōſ. 87. n. 3. qui tandē loquuntur quoad reſeruationem faciēdam liberis prioris matrimonij ſecutiſ alijs nuptijs, ſecundū terminos. d. l. generaliter: & gl. l. foeminæ. §. illud. C. de ſecund. nupt. & ita. l. regia. lib. 4. tit. 75.

Nec obſtat argu. quod adduci poſſet ex illo vulgari, ne plus habeat luxuria quā matrimoniū. §. ſi. in auth. de reſtitu. Reſpōdeo enim eſſe rationē differētiæ quæ vrget vt magis ſuſpectus fiat pater liberis prioris matrimonij per nouas nuptias, quā ſi cōcubinā habeat, vel inhoneſtè viuat: nā in priori caſu timetur nimia dilectio ad ſecūdā vxorē, & liberos ex ea, quod ceſſat in patre incontinente: ita enim videmus improbari donationē inter legitimos coniuges, valere autē inter cōcubinarios vel alios ex illicita affectiōe. l. 3. verſ. diuus ff. de dona. int. vir. & vxo. l. donatiōes. 32. ff. de donat. ſic non valet donatio à patre in filiū ex iuſtis nuptijs: valet autē in nō legitimū, quatenus capere poſteſt, ſecundū iuris ſanctiōes, & receptam ſententiam.

20 Ex prædicta differētia maris & foeminæ, inferitur ad intellectum & materiā tex. in. l. & mulieri. ff. de curato. furio. in qua I. C. Paul. habet in hæc verba: *Et mulieri que luxurioſè viuūt bonis interdici poteſt*, gl. ibi in. 1. expoſitione intelligit de foemina libidinoſa, vt ei curator dari poſſit: & ita Cuma. ibi, Panor. Barb. Feli. Dec. in. c. paſtoralis, de iudic. Rip. in. l. is cui bonis, n. 16. ff. de verb. oblig. Ex qua interpretatiōe inferūt plures notabilē cautelā, vt legitimi hæredes
faciant

faciant curatorem dari, & bonis interdici meretrici, ne testari possit, iuxta reg. l. is cui lege. ff. de testam. Aliàs enī meretrix & libidinosa fæmina testari potest, cū id nullo iure prohibeatur, vt not. Bal. in. l. r. C. de condict. ob turp. caus. Ias. in. l. miles, nu. 17. ff. de re iud. Dec. in. l. r. n. 6. C. de secund. nupt. Alber. in. l. si quæramus. ff. de testam. idē Alberi. in. l. quivas. §. si. ff. de furt. Quā cautelā ad negandā facultatē testandi fœminæ luxuriosæ, ex. d. l. scribit Bal. in. c. cū decorē, de ætat. & qualit. Ias. in. l. 4. §. sed quod meretrici, nu. 2. ff. de condict. ob turp. caus. Ferrar. caute. 6. Dilect. de arte testan. titu. 1. cautē. 12. Segur. in. l. Imperator. ff. ad Treb. Ad di. ad Bal. in. l. ea lege, n. 20. C. de condict. ob caus.

21 Sed antequā veniā ad articulū, ob quem eā. l. adduxi, admoneo lectores (si qui forsan hæc nostra legerint) eam cautelā omninō reiiciendā fore, nec testandi facultas iure permissā ijs cauillis adimi debet: maximē cū testatēs multa sæpè disponāt quæ cōducūt ad salutē animarū. Nec verū est quod gl. Cumma. & Feli. vbi sup. dicūt, fæminā impudicā cēseri prodigā bonorū: id enim possibile est, nō necessariū, ideō nō sufficit, iuxta reg. l. nec natales. C. de probat. imō sæpè meretrices auaræ sunt, iuxta illud sacræ pagi. Ezechiel. ca. 16. *meretricibus dantur mercedes.* Cōtra iniquā illā cautelam facit etiā, quod iure videmus meretrices dissimulari, vt maiora malavitentur. c. inter opera, de spōsal. Vnde tutius est cōtra Docto. nō posse

meretrici curatorem dari, & cōsequēter nō ei negandā facultatē testandi: quod magis asserit ex veriori sensu illius. l.

22 Reiecta enim præcedēti expositiōe intelligi debet ea. l. de fæmina prodiga quæ luxuriosè viuere dicitur, cum immodicè expēdit, nec sumptibus parcit, iuxta gl. in. 2. exposi. vbi ad eā citat aliqua iura: & ita Areti. in. d. l. is cui bonis, ad fi. vbi id subtiliter colligit ex littera. d. l. Idq; magis cōprobat D. Anto. Augusti. lib. 4. emendat. cap. 11. & secuti sunt aliqui, vt per Rip. in. d. l. is cui bonis, n. 17. & Iodoc. de patroc. pupil. Sic Cicero. 1. offic. parsimoniā luxuriæ opponit: & in eo sensu sæpè utitur Quint. Curt. traditq; Spiegel. in lexic. iur. verb. *luxuria*: Quam re circa viduas prodigas vel immodicè expendētes est apud Lusitanos prudentissima constitutio lib. 4. titu. 10.

23 Ex quo infertur miserè lapsus fuisse Hispa. Segur. in. l. Imperator, ad fi. ff. ad Trebel. qui ex. d. l. scripsit, viro in continenti & libidinoso curatorem dandū: arguēs ex dictiōe, & quasi I. C. implicare velit, vt nō solū masculo luxurioso, sed etiā fœminæ curator detur. Sed ex præcedēti declaratione patet in d. l. nō agi de fœmina impudica, & sic nō potest ad masculū colligi, quod Segura putabat: qui tamē se excusare posset autoritate Bal. in. l. ea lege, nu. 20. C. de condict. ob caus. Rip. in. d. l. is cui bonis, n. 18. maxīe q; etiā si. l. ibi loqueret de fœmina libidinosa, nō valeret argum. ad masculū, ex sup. deductis.

24 Ideoq; viro incōtinēti & Venereo
(ni pro

(ni prodigus sit) curator non dabitur, quod non solum veriùs, sed & receptius est ex Specul. titu. de actio. §. 1. n. 12. quem malè citabat Segur. vbi sup. & ita meliùs Alberi. & Cuma. in. d. l. Areti. in. d. l. is cui bonis, ad fin. Felin. & Dec. in. d. c. pastoralis, Pala. in. c. per vestras. §. 70. n. 23. fol. mihi. 152. secundùm Lugdunensem impressiõnem: & ita Boër. cons. 1. post cõsuet. Anto. Gome. l. 14. Tauri, n. 14. Ferná. Arias. l. 13. col. 1. Ex quo etiam cauendum est à glo. in. l. si quis cum sciret. ff. de usucap. pro empt. & à glo. in. l. 1. verb. furiosis. C. de cura. furio. Nec erat omninò ociosa dictio, & in. d. l. quia in femina prodigaliter viuente dubitari poterat an ei curator daretur, quasi in casu omisso, & non sperato ob præsumptam auaritiam fæminarum. l. 4. ff. ad Velleian.

24 Et ex ijs cessat labor scrib. an. d. l. pcedat in fœmina nupta: qd̄ retèro etiã communi intellectu ad eam. l. benè negabat Ioan. Andr. quem sequitur Segur. vbi sup. idq; veriùs est, licet contradicant Barb. Felin. Dec. in. d. c. pastoralis: Rip. in. d. l. is cui bonis, nu. 20. Pala. in. c. per vestras. d. §. 70. Boër. d.

cons. quorum opin. multa afferret incommoda, essetq; contra honestatem in Repub. Nec enim matrimonia inquietari debent, vt in. l. 1. ad fin. ff. de liber. exhib. soliusq; mariti est, vxoris mores castigare. l. rei iudicata. 16. ff. sol. matrim. l. quamuis. C. ad leg. Iul. de adul. quod magis suadetur ex legib. Lusitaniæ, totiusq; Hispaniæ: idq; obseruat vsus. Faciunt tradita à Ias. in. l. pleriq; ad fin. ff. de iniur. vocan. Hippol. singul. 279.

His deniq; huic legi & libro finem imponimus: lectores autè admonitos atque rogatos velim, vt in his nostris priùs summaria (quæ legibus & earũ partibus præmittuntur) attentè legãt ac expendant: comperient enim, ex ijs quæ ad rem pertinebant, non solum nihil omisum fuisse, sed etiam tot tantaq; à nobis addita, excogitata, atque ad eò discussa, vt à nemine alio hactenus ad præsentem titulum, scriptum aliquid videri possit. Quæ verò incidèrunt, plenius etiam tractauimus, vt maior inde vtilitas iuris studiosis resultaret: vt quæ ex apposita varietate, docti conijciant quid in iure præstare possimus.

F I N I S.

Deo laus & gloria.

Hērricus Fernandus Olyf-

sypponenſis Diſcipulorum minimus ad
candidum lectorem.

SEMPER in ea fui ſentētia, lector cādide, ut exiſtimauerim in ope-
ribus doctiſſimorū virorum (quantumuis ſint ingenio excogitata, in-
dustria elaborata, iudicio perfectā, omnibus deniq; numeris abſoluta) nō
nulla deſideranda eſſe, ab eis præſertim, qui Zoilorum ſectam animo
profitentur, & opere ſequuntur. Quod ipſum docet experimentum, ſua
det vetuſtas, & quibus mediocrilectione inſtructus ex multorū exemplis facile comperit.
Nam in dialogis diuini Platonis ordo deſideratur: Ariſtoteles totius peripateticae doctrinae
facile princeps (qui ipſius Platonis, Empedoclis, Anaxagorae, Pythagorae, & ceterorum
huiusce generis durum fuit fragellum) obſcuritatis notatur, & à Galeno in multis reprehē-
ditur: Vergilius a nonnullis ingenio imbecillus, ab alijs homerici laboris compilator habe-
tur: Homerum aliquandō dormitaſſe Horatius teſtatur: Demōſthenes M. Tullio non
in omnibus placuit: hic verò à Gracis in ius vocatus, ut aliena reſtitueret, frigiditatis in ſa-
libus, & copiae puerilis fuit damnatus: T. Liuij conciones Trogius Pompeius fictionis argu-
it: non deſunt qui Plinium turbido flumini aſſimilent, quippe qui multa deguſtauerit, pau-
ca autem digeſſerit, excoxeritue: C. Saluſtius affectationis etiam in verbis abſoletis ab
Aſinio Pollione carpitur: Senecam calcem ſine arena, M. Varronem literarum porciū
compellant: eloquentiſſimus Hieronymus in epiſtolis magni Aurelij Auguſtini non ni-
hil notat. Sic etiam (ne interim profeſſionis noſtrae obliuiſcamur) Accuſatio nonnulli iu-
diciū iniquè negant: Bartoli diſtinctionum longitudinem, Alberici breuitatem, Bal-
di inconstantiam, Alexandri perplexam methodum, utriuſq; Raphaelis nimiam
ſubtilitatem culpant. In alijs politioris literaturae incuriam, in alijs negligentiam in alle-
gandis doctoribus vitio dant: & ut uno verbo dicam, ne ipſi quidem Iureconſulti
huius notae immunes fuere. Quòd ſi ijs priſcis, viris ſapientiſſimis, & fama clariffimis in-
uidia non pepercit, quantò vehementiùs in viuos inuehetur? Maledicorum enim in-
uidia nomina eorum, qui eadem tempeſtate florent, funditùs extirpare conatur. Plato
& Xenocrates de eadem re ſcripſere, uterq; Socratem citat, alter verò alterius mentio-
nem non facit. M. Cicero ad Brutum multos oratores inſignes recenſet, ſuae atatis
vix unum, aut alterum nominat. F. Quint. contemporaneos oratores ſilentio præte-
rit, & unus, quem ingenuè fatetur illud ſeculum gloria exornaiſſe, nomen ſupprimat.
Cum itaq; maior pars mortalium huiusmodi tenebris obcecata ſit, nouum non erit,
ſi aduerſus inſignem præceptorem Pinelum, Iureconſultum clariffimum, & huius florē-
riſſimae academiæ tutiſſimum præſidium, vitiligatores inſurgant, atq; illi canino den-
te, quo reliqua omnia, diſcerpant. Hi enim (ut D. Hieronymus ait) Mimicis ca-

lumnijs publicè impetunt, quod priuatim libenter legunt, & quod tentare non audent, asequi autem desperant, liuidis morsibus dillacerare non cessant. Quorum orationes libenter sinimus præterfluere, modò illud apud omnes interim constet, autorem obiurgari non posse de furto alieni laboris: cum singulis debitam laudis portionem semper reddat, licet ætate, studio, & eruditione inferiores sint, secutus solennem illam Plinij sententiam, Benignum & plenum ingenii pudoris esse, fateri per quos profeceris: sicuti e contrario obnoxij animi, & infelici ingenij, deprehendi in furto malle, quam mutuum reddere, cum præsertim fors fiat ex usura: quem animi candorem in paucis reperies. Nec malè audiendum est, studiosè lector, si aliquando omnes ex antiquioribus, & recentioribus opiniones ordinatim referat, & plerasq; refuter: cum id fecerit animo beneuolo, (quo veritatem inuestigare indefessa diligentia ab ineunte ætate cepit) ut multorum opinionibus ob oculos positis (aduersus quas neruose, & modestè agit) faciliùs veritas illucescat, atq; equiora semper, & verosimiliora probentur: ne illa peruulgata Phil. Decij vox in prouerbum abeat, iuris interpretes, quasi aues, eò volare omnes, quò unus volauerit. Quapropter non miretur quis, si eum ab omnium, vel plurium opinione discedere nonnunquam videat: nec ipse mirabitur, si quis ab eius sententia deuiabit. Nulli enim mortalium inuida fortuna ita prosperè hæcenus flauit, ita affluenter indulset, ut ab eius opinione nullus dissenserit. Quòd si aliter eueniret, quò fieri posset, ut tot variæ hominum factiones in singulis disciplinis effluxissent? Hoc unum constantè affirmare audeo, opus hoc non esse cõnumerandum inter ea, quæ plus in fronte promittunt, quam in recessu habent: nec eius autor inter eos collocandus est, quorum ingenium, quia continuo studio non excolitur, infelici lolio, steriliq; auena premitur, atq; hebescit. Nec cum ijs accusandus est, qui adeo tenaciter aliorum vestigijs inherent, ut si aliena ab eorum operibus separentur, charta alba, & absq; literis remaneat, & Aesopice cornici simillina: nec ex aduerso cum his increpandus, qui tantum destruere instituunt, quæ ab alijs constructa sunt: nec ijs similis est, qui omnia ad humanitatis studia deflectunt, lurreconsultis verò non equè magno adiumento sunt: utpotè qui etiam ab adolescentia, iudicij maturitate, ingenij dexteritate, memorie tenacitate præditus circiter triginta annos Iuri cæsareo assidua lectione totus insudauerit: quorum decem honesto honorario, iussu inuictissimi, atq; clementissimi regis Ioannis. 3. (cuius anima perpetua gloria iure fruitur) ius civile non disertè minus, ac loculenter in hac incluta academia mirabili auditorum applausu, & frequentia interpretatus est: cuius singulari doctrina (tanquàm ex equo Troiano) plures euasere perdocti, qui legali schola non paruo adiumento fuerunt: quo transacto decennio aduocationis munere apud summum regni prætorium (voluit enim & hanc literarum aleam experiri) tam feliciter functus est, ut veteres togatos in signes vel equaret, vel vinceret: ea illi erat in consulendo maturitas, in suscipiendis causis alacritas, in pertractandis sinceritas, in ipsa veritate tutanda grauitas, & constantia: quæ omnia cum comperta haberet Prudentissimus Rex huius academice institutor, & protector, summumq; desiderium totius scholæ de reditu insignis Pineli in diè auribus acciperet, eum huc reuocandum statuit: quod factu facile non erat, sed

Rex

Rex præstantissimus merita Pineli, vota quæ academia expendens, eum in collegium senatorum supremi prætorij dignè cooptatum honorifico stipendio redire coegit: ut iuris Cæsarei facultati plenè consultum esset. In academiam verò reuersus biennio iam difficilima iurisconsultorum responsa profunda eruditione illustrat: legum vim ac potestatem mirabiliter enucleat. Adsunt in eius frequentissimo auditorio multi docti ac ingeniosi iuuenes, qui diligenti cura, ingenti silentio, debita reuerentia pendent ab ore viri: quorum utilitati ut magis consuleret, posteritatemque demereretur, tum ne diutius crebras amicorum flagitationes procrastinaretur, opus hoc subtilitate, & utilitate cumulatissimum typis mandauit, quod nunc in grauiori etate senectuti proxima, post diuturnum iuris studium, longumque causarum exercitium, commodius præstare existimauit. Quæ partes si in multis scriptoribus nostræ etatis non desiderarentur, communis querimonia cessaret: nec ampliùs quereremus cur hodiè paucissimis datur, quæ antiquis fuit scribendi felicitas, modò naturæ auaritiâ, modò planetarum inuidiam, modo Mæcenatum penuriam causantes: cum tamen hæc omnia à pristino statu non defecerint: eadem enim est naturæ vis, & fortasse perfectior, ydem planetarum influxus, eadem fermè principum erga doctos munificentia. Culpa igitur scriptorum est, partim quia volunt una die, una hora sibi & alijs esse, & uideri poeta, oratores, philosophi, theologo, ac iuris utriusque consulti: cum tamen natura nostra quasi vis quoddam sic angustioris orificij: in quod si aliquid infusum uelis, gutta tunc illud, & per interualla distillari oporteat. Quò fit, ut apud veteres singuli dii singularum rerum uirtute contenti aliorum usui se non immiscuerint. Partim verò, quia à principio proprium defraudantes genium, vires suas æqua lance non examinant, nec insitam à natura aptitudinem circa scientiarum electionem sequuntur: quod si fieret, quæ Platonis opinio est, in sua arte scientissimus quisque euaderet. Si igitur, doctissime lector, fructuosum hoc opus accuratè euolueris, plurimos, difficilesque legum sensus uerissimè enucleatos percipies, scribentium nodos solues, eorum lapsus emendabis, tam rara est in hoc libro eruditio, tantaque perspicuitas: quàm plurima hæc noua, scholastica, & forensi utilitati coniunctissima tibi occurrent, quæ decies repetita placebunt. Tractantur verò omnia arguta inuentione, sententiarum grauitate, argumentorum abundantia, mira facilitate, stylo mediocri, ut magis ob fidem opus commendetur. Norunt enim periti, quanti intersit proprijs, atque consuetis artis uerbis res tractari. Lectores autem admoneo, in parte libri nonnulla esse mendosa loca Typographorum inscitia: quæ tamen doctos circa rerum substantiam parum remorabuntur. Illud uero iuris studiosis polliceor, si opus hoc beneuolè exceperint, multo aliora penes autorem manere, quæ propè diem edi poterunt. Distius fortasse quàm decebat immeritati sumus, sed quando is, qui primum aliquid in publicum mittit, multorum censuram subire cogitur, longiori epistola nobis ueniam fuit: presertim cum ea cura ab eximio præceptore mihi mandata fuerit, cuius suauis familiaritate, consiliorum sanita-

re, morum honestate, variarumq; rerum cognitione utinam diutius frui
liceret: abesse enim nos non sine marore cogit vite ratio. Quod si
excusationem non acceperis in tediij compensationem dupli-
cem indicem accipe: alterum elementarium de rebus
insignioribus: alterum de varijs iuris locis,
que in libro explicantur. Quod
intuam gratiam candidè
lector diligenter per-
fecimus. Vale
et fruire.

Index.

A.

- Actiones inter bona cōnumerantur,* fol. 1. & sequen.
- Actiones constituunt tertiam speciem bonorum,* fol. 4. col. 2. n. 24. & fol. 7. col. 3. n. 33. & sequen.
- Accusatus de crimine, propter quod bona fisco sunt applicanda, an sit cogendus inuentarium conficere,* fol. 13. col. 3. n. 24.
- Aduentitia bona an prorsus acquirerentur patri ante Iustiniani constitutionem,* fol. 30. col. 3. n. 9. cum sequen.
- Aduocatorum salarium an maius esse debeat in causis criminalibus,* fol. 124. col. 1. vers. infertur. 28.
- Agens actione reali, ac nominās se proprietarium, an obtinebit, si probet utile dominium,* fol. 49. col. 3. n. 8. & quid si probet ususfructum, fol. 51. col. 4. n. 18.
- Alienationis verbum quae contineat,* fol. 87. col. 1. n. 18.
- Alienatione prohibita, an prohibeatur usucapio,* fol. 167. col. 1. ex n. 25.
- Alienatio rei ecclesiae vel minoris absq̄ solennitate, an valeat,* fol. 90. col. 4. n. 31. cum sequen.
- Arbitrator, cui causa committitur dirimenda ex equitate, citra iuris rigore, an possit reijcere exceptionem praescriptionis,* fol. 172. col. 3. vers. infertur.

B.

Bonorum significatio, fol. 1. col. 1. & mul

tis sequen.

Bonis publicatis an veniant iura & actiones, fol. 1. n. 3. & fol. 5. col. 4. n. 26.

Bona cum pronomine, mea, aut adiectiuo, omnia, fol. 2. col. 2. n. 7.

Bonorum appellatione cum adiectione loci, an contineantur iura & actiones, fol. 2. col. 4. n. 10. & sequen.

Bonorum appellatione an contineantur bona Emphyteutica, fol. 3. col. 3. ex n. 19. usq̄ ad. n. 24.

Bonorum mobilium & immobilium appellatione non comprehendi iura & actiones, fol. 5. col. 4. n. 25. vers. hinc infertur.

Bonorum relictum, an comprehendat venalia, fol. 8. col. 3. n. 38.

Bona materna an ante Iustinianum acquirerentur filiis, fol. 32. col. 4. n. 19. cum sequen. per, 13. col.

Bona immobilia inundationi subiecta an possint vendi à patre legitimo administratore, & quid in tutore & curatore minoris, fol. 89. col. 4. n. 27. & sequen.

Bona relictā familiae an possint locari ad longum tēpus, vel in Emphyteusim concedi, fol. 127. col. 4. n. 65.

C.

Cautio an dicatur de substantia ususfructus earum rerum, quae usu consumuntur, fol. 28. col. 4. n. 78. vers. quae doctrina: & inde usq̄ ad finem. 2. par. quo modo praestanda sit.

Cc ij

Co-

Index.

Colonus ad quæ onera teneatur, fol. 70.
col. 3. n. 72. per totum, maxime ex vers.
10. ampl. per. 20. col.

Collecta quid differat à tributis seu oneribus realibus, fol. 72. col. 1. vers. ideo non est.

Colonus fisci vel reipub. an possit expelli à successore particulari, fol. 131. col. 3. vers. infertur. 10. & sequen. n. 68.

Conditio impediens nuptias an hodie tollatur in masculis viduis, fol. 199. col. 2. n. 17.

Conditio, si sine liberis, de quibus intelligatur. fol. 192. col. 1. & sequen.

Conducens ad longum tempus an acquirat dominium, fol. 129. col. 1. in princ. n. 66. & sequen.

Confessio facta à possessore maioratus an præiudicet successori, fol. 106. col. 2. vers. 9. limit. ante n. 51.

D.

Decretum an sit necessarium in alienanda pecunia minoris, fol. 56. col. 4. n. 43.

Denunciatio extra iudicialis an inducat malam fidem, fol. 164. col. 2. n. 14.

Detinenti ex iusta causa, an detur remedium possessorium, fol. 96. col. 4. vers. tandem. n. 40. ad finem.

Dignitates non diuidi inter plures sani-

us esse, fol. 86. col. 4. n. 17.

Dominium ex præscriptione & usurpatione, quale acquiratur, fol. 170. col. 1. & sequen.

Dominium quid sit, & unde dicatur, fol. 47. col. 4. ex n. 1.

Dominium & proprietates quomodo differunt, fol. 49. col. 1. n. 6.

Dominium alicuius rei an possit esse apud duos, fol. 84. col. 4. n. 10. cum sequen. per. 20. col.

Donationem factam à rege de bonis Coronæ, uni tantum proximiori descendenti competere, fol. 87. col. 1. n. 17. ad finem.

Donatio remuneratoria an possit fieri, & quo modo, fol. 115. col. 3. n. 59. cum sequen. per. 41. col.

Donatio facta negociorum gestori pro ipsi negocijs gestis, magis compensatio dicenda est, fol. 120. col. 4. n. 62. in princ.

Donatio facta ab Episcopo vel monasterio pro seruitijs & operis sibi factis, magis compensatio est, fol. 120. col. 4. n. 62. vers. infertur. 3.

Donatio remuneratoria non valet inter coniuges, fol. 121. col. 3. vers. infertur. 9. Nec valebit inter patrem & filium, ibidem vers. infertur. 11. & multa similia reperies per colu. sequen.

Donatio principis ob bene merita an reuocari possit ex causa, fol. 122. col. 2. vers. infertur. 16.

Donationem factam à filio tempore emã

Index.

- emancipationis insinuandam esse,
fol. 123. col. 1. vers. infertur. 19.
Dos an sit censenda causa lucrativa,
fol. 124. col. 4. vers. infertur. 31.
Dos ob ingratitudinem secutā an reuoca-
ri possit, fol. 125. col. 1. vers. infertur. 32.
E.
Ecclesiastica res alienata sine iuris so-
lennitate, an possit suscipi, fol. 167.
1. vers. ex quibus anten. 25.
Emphyteuta an expelli possit ob deteri-
orationem rerū, fol. 36. col. 1. vers. idē.
Emphyteuta an possit cedere arbores
frugiferas, fol. 63. col. 1. vers. idem in
Emphyt. n. 61.
Emphyteuticæ rei tributa quis solvere te-
neatur, fol. 69. col. 3. n. 71.
Emphyteuta non nominante, de iure
regni venit emphyteusis ad here-
des venientes ab intestato, fol. 187. n. 11.
Emphyteusis pro se & filijs, an filias cō-
prehendat, fol. 195. col. 3.
Emphyteusis pro se & legitimis heredi-
bus, fol. 186. col. 3. & sequen.
Emphyteusis pro se & suis heredibus.
fol. 187. col. 2.
Emphyteusis p se & posteris, an cōprehē-
dat venientes ex feminis, fol. 194. col. 4.
Emphyteusis pro successoribus suscepta,
an ad particulares successores perti-
neat, fol. 187. n. 13.
Expense factæ in exigenda dote, quæ da-
ta est in nominibus debitorum, an mi-
nuant dotem, vel marito sint satisfa-
cienda, fol. 78. col. 3. n. 70.

F

Feudum concessum pro se & heredibus
an dicatur hereditarium, fol. 148. col.

4. vers. maior.

Feudum concessum pro se & heredibus
masculis, vel ex corpore suo descen-
dentibus, an sit hereditarium, fol.
149. col. 2. n. 88. & an in talibus he-
redibus requiratur suitas, n. 90. v-
bi multe illationes notabiles ponuntur.

Feudi antiqui concessio, in qua vocan-
tur descendentes & agnati, adiecto
verbo, heredibus, an requirat, quod
successor sit immediatè heres ultimi
possessoris, fol. 151. col. 2. n. 91. vers. ad
predicta, & n sequen. vbi latissimè.

Feudi alienatio facta cum consensu
domini, an possit reuocari à successo-
re, fol. 155. col. 1. n. 97. & sequen.

Feudatarius, qui impetrauit à Domi-
no Solam alienandi facultatem, an
possit ius hypotecæ, vel pactum re-
uenditionis aliudue simile feudi alie-
nationi adijcere, fol. 110. col. 1. vers.
infertur. 17.

Feudatarius an possit constituere serui-
tutem, fol. 132. col. 4. ex. n. 70

Feudum hereditarium, quid differat
à feudo ex pacto & providentia, fol.
147. col. 2. n. 84. per totum, & sequen.
vbi latè & eleganter inueniens, qui-
bus formulis utrumq; concipiatur.

Fæmna exclusa excludi descendentes
ex ea, fol. 190. n. 19.

Filius an possit repudiata hereditate
reimere emphyteusim & feudum ex
pacto & providentia, fol. 147. col. 4.
ad finem, n. 85. vbi latè.

Filium esse in sacris paternis quid sit, &
cur ita dicatur remissivè, fol. 15. col.
1. n. 4.

Index.

Filius illegitimus melioris esse conditionis in acquirendo, quam legitimus, fol. 15. col. 4. n. 8.

Filij Gallorum in potestate constituti non acquirunt parentibus remissive, fol. 16. col. 2. in princ.

Filij an possint Galli substituere, fol. 16. col. 2. n. 10.

Filius acquirit patri: quae regula ponitur fol. 30. col. 3. n. 9. & 22. ampliationibus ornatur per totam. 1. partem.

Filius legitimatus an acquirat patri, fol. 42. n. 59.

Filius administrator bonorum patris, tenetur rationem reddere administrationi, fol. 55. col. 3. n. 39.

Filius an teneatur stare locationi à patre factae de rebus adventitias, fol. 125. col. 4. n. 63.

Filius an admittatur ad irritandam alienationem adventitiorum à patre factam, fol. 135. col. 4. n. 74.

Filius an possit cogere patrem dissipatorem, ut aliqua bona separet pro ipsius alimentis & legitima, fol. 136. col. 2. n. 75. per. 8. col.

Filius an vivo patre agere possit ut declaretur ad se spectare successionem maioratus, fol. 138. col. 4. n. 78.

Filius heres patris an possit rescindere alienationem factam ab eodem patre, fol. 139. col. 4. ex n. 79. per multas col. ubi multa habet notabilia, in unaquaque facti specie tam maioratus, quam feudi & c. et.

Filia an sit preferenda nepoti in emphyteusi, fol. 45. col. 2. n. 69.

H.

Heres non admittitur contra factum defuncti, fol. 142. col. 4. ex n. 81. ubi ponuntur. 7. ampliation. huius reg. &

14. limitation. & nonnullae illationes.

Heres alienatis rem feudalem an possit contrauenire, fol. 151. col. 3. n. 91. cū sequē. et in successore maioratus fol. 156. ex n. 99.

Hereditas iusta, et legitima qualiter intelligatur in omni dispositione, fol. 185. & preced.

Hereditas testamentaria quo modo dicitur, fol. 186. & preced.

Heredes sui aliquando pro quibuscūq; etiam extraneis accipiuntur, fol. 187. col. 2.

I.

Iura constituunt tertiā speciem bonorum, fol. 4. col. 2. n. 24. & fol. 7. col. 3. n. 33.

Ius liberorum, quid significet, fol. 17. col. 1.

Ius Digestorum an omnino sit antiquius iure codicis, fol. 38. col. 2. n. 33.

Ius canonicum circa prescriptionē cū mala fide, observandum in foro seculari, fol. 163. col. 2. n. 11. & 12.

Impubes an sit citandus, fol. 67. col. 2. vers. cauendum etiam. n. 67.

Imperia per unum tantum gubernari, commodius esse, fol. 86. col. 3. n. 16.

Inventarium ad quid proficit, fol. 143. col. 3. vers. ampl. 7.

Inventarium facere an compellatur usufructuarius, fol. 52. col. 4.

Inventarium an compellatur facere pater legitimus administrator, fol. 52. col. 3. & fol. 53. col. 1. & fol. 162. col. 3.

Inventariū aut descriptio bonorū an fiat contra accusatū, fol. 53. col. 3. & sequē.

L.

Legatū & usufructus quid differat à legato